

130327

1 | rodna gruda

januar 1970

revija Slovenske izseljenske matice

Kranjska gora

Hotel Špik v Gozd Martuljku

To, kar so Havajski otoki sredi Tihega oceana, to je Gozd Martuljek v alpskem svetu. V dolini Save, ki jo tesno obkrožajo prek dva tisoč metrov visoki vrhovi Julijskih alp in Karavank, je najlepši predel Evrope — Zgornja Savska dolina. Odmaknjen od vsakdanjega hrupa je hotel ŠPIK čudovit in kdorkoli je že bil v njem, se še in še vrača. V osrednjem hotelskem objektu in v dveh

depandansah je 312 postelj za goste. Prostorne jedilnice, terase in drugi udobni prostori so vam vedno na voljo.

Dragi rojaki, ko vam želimo miru in sreče polno novo leto 1970, vam obenem kličemo: NA SVIDENJE V ŠPIKU!

LJUBLJANA-TRANSPORT
Prometno in turistično podjetje

TURISTIČNO IN AVTOBUSNO PODJETJE
HOTEL »KRANJSKA GORA« — KRANJSKA GORA
TELEFON : 8 28 12 — TELEGRAM: HOTEL KRANJSKA GORA

Kolektiv HOTELA KRANJSKA GORA želi vsem izseljencem in našim delavcem, ki so začasno zaposleni v tujini, SREČNO NOVO LETO 1970, z željo, da obiščete — tudi v zimski sezoni — naš glavni turistični center KRANJSKO GORO.

Naš hotel ima 34 udobnih sob s centralnim ogrevanjem, odlično kuhinjo in garaže. Postreženi boste vljudno, po konkurenčnih cenah z domačimi, srbskimi in dunajskimi specialitetami.

Na voljo vam je žičnica na Vitranc. Odločite se, da prvo prosto zimsko sezono preživite pri nas. Očarala vas bo lepota kraja in okolice, v našem skromnem, a udobnem hotelu pa se boste počutili kot doma.

Vsem Slovincem po svetu želimo zdravo in uspehov polno novo leto 1970! Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem, ki so nas lani obiskali, z željo, da nas obiščete v letu 1970 še v večjem številu. Poskrbeli bomo za različna razvedrila od kulturno zabavnih do športnih prireditev. Gorenjci v narodnih nošah vas bodo zabavali s poskočnimi polkami in valčki v »Beneški noči« na Blejskem jezeru. Na vseh prireditvah bo naše gostinstvo poskrbelo za gorenjske specialitete in odlične pijače. Na Blejskem gradu si boste lahko ogledali zanimiv muzej.

Bled je poln udobnih hotelov. Vabijo vas hoteli »Toplice«, »Jelovica«, »Park«, Kompas

»Garni hotel« in še posebej novi najmodernejši hotel »Golf«.

Zahtevajte prospekte, ki vam jih lahko pošljemo čimprej in bi se tako pravočasno odločili za počitnice na čudovitem Bledu in poskrbeli za rezervacije v hotelih.

Pridite, rojaki! Navdušeni boste nad lepotami našega kraja, nad vsem kar bomo pripravili za vas. Vaš dopust v biseru Gorenjske, na Bledu, bo šopek najlepših spominov z obiska vaše rodne dežele!

Za vse informacije in nasvete se, prosimo, obrnite na

Turistično društvo Bled

Godba iz Gorij pri Bledu

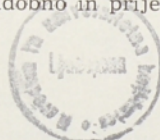
Hotel „Grad Podvin“

PODVIN — RADOVLJICA — JUGOSLAVIJA

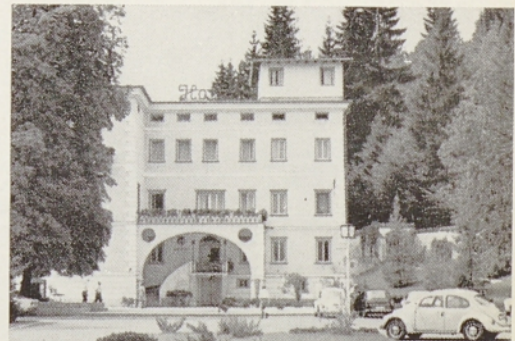
Pošta: Radovljica — p. p. 10 — Tel.: 70-350

Vsem dragim rojakom v tujini želimo zdravo in srečno novo leto 1970!

Želimo tudi, da obiščete svojo drago rojstno domovino in ob tej priložnosti tudi naš hotel »Grad Podvin«. Poskrbeli bomo, da se boste pri nas počutili udobno in prijetno!

PO 480/197-1

rodna gruda 1

Iz vsebine

V sedemnajsti letnik

Ermin Kržičnik: Gospodarske možnosti Slovenije

J. P.: »Moj dom je v Kanadi, moja domovina je Slovenija...«

Boro Borovič: Ljudje, ki ne poznajo več močvirja

Jože Prešeren: Denar (tudi DM) ni vse...

Stane Lenardič: Jugoslovanski klub v Münchnu

Mila Šenk: Anton Ličen na obisku po 40 letih

F. Š.: Občni zbor podružnice Matice v Murski Soboti

Stane Lenardič: Morje je veliko, moja ladja pa tako majhna

Novi hoteli in gostišča na jadranski obali

Janez Zrnec: Sredi priprav na novo sezono

Za Banjaluko

Ina Slokan: Sonce v temi

Boro Borovič: Domači kruh se nikoli ne zatakne

Filatelija

Jubilejne in spominske znamke

English Section

Partie française

Página en español

Naša beseda

Naši po svetu

Vprašanja in odgovori

Naši pomenki

Zakon in sreča — Psiholog svetuje

Otroci berite

Oton Župančič: Zlata ptička

Neža Maurer: Tobogani

Božica Radej: Moj sneženi mož

Kulturni razgledi

Premiera »Bitke na Neretvi«

Knjige za vas

Anton Ingolič: Deklica iz Chicaga

Jack Tomšič: Kdaj?

France Bevk: Tolminski punt (nadaljevanje)

Za razvedrilo

izdaja Slovenska izseljenska matica

izhaja sedemnajsto leto

urejajo Božo Kovač (glavni urednik), Jože Prešeren (odgovorni urednik), Ina Slokan (urednica)

uredniški odbor Tone Gošnik, Mile Klopčič, Stane Lenardič, Ernest Petrin, Zdenko Roter, Aca Stanovnik, Franc Šebjanič, Franc Šetinc

oblikovalka Judita Skalar

prevajalci Miha Cerar (za angleščino), Viktor Jesenik (za francoščino), Albert Gregorič (za španščino),

uredništvo Ljubljana, Cankarjeva 1/II, tel. 23-102

uprava Ljubljana, Cankarjeva 1/II, tel. 21-234

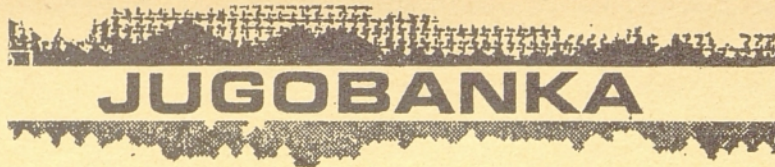
naročnina letna naročnina za posamezne države znaša: Anglija 1,5,0 Lstg, Avstrija 80,00 Schl, Belgija 150,00 Bfr, Danska 21,00 Dkr, Finska 10,00 Fm, Francija 15,00 FF, Grčija 90,00 Dr, Holandija 11,00 Hfl, Italija 1.900,00 Lit, Jugoslavija 37,50 din, Nemčija 12,00 DM, Norveška 22,00 Nkr, Švedska 15,00 Skr, Švica 13,00 Sfr, ZDA, Kanada in vse ostale prekmorske države 5 US dolarjev

vplačila za dinarska vplačila: 501-8-51
za devize: Banque de Credit et Caisse d'Epargne, Ljubljana
501-620-7-32002-10-575
ali po mednarodni poštni nakaznici

izhaja dvanaest številčk na leto — v poletnem času izideta dve številki skupno

rokopisi rokopisov uredništvo ne vrača

tisk tiskarna »Toneta Tomšiča«, Ljubljana

Jugoslovani, izseljenci po svetu!

Izkoristite bančne usluge, ki vam jih nudi JUGOSLOVANSKA BANKA ZA ZUNANJO TRGOVINO s svojimi enajstimi poslovnimi enotami v vseh republiških in poslovnih središčih Jugoslavije, z devetimi predstavništvi v inozemstvu ter z omrežjem korespondentskih odnosov z več kot tisoč inozemskimi bankami.

Če svoja devizna sredstva, namenjena za pomoč družini ali za kaj drugega pošljete prek Jugobanke, bodo le-ta na najhitrejši in najbolj gotov način izplačana koristniku.

Ob povratku v domovino se za vse deviznodenarne posle kot odkup in prodaja denarja, travelers in drugih bančnih čekov ter kreditnih pisem obrnite na katerokoli poslovno enoto Jugobanke, na tisto, ki vam je krajevno najbližje in vaša zahteva bo hitro in kvalitetno izpolnjena.

Če želite svoje prihranke ekonomično hraniti, odprite devizni račun pri eni od bančnih poslovnih enot, ki daje naslednje obresti:

- 4% v devizah in 2% v dinarjih na vloženo glavnico,
- 6% v devizah in 1% v dinarjih za glavnico vezano dlje od 13 mesecev
- 6% v devizah in 1,5% v dinarjih za glavnico, vezano več kot 24 mesecev.

Vloge so tajne in nedotakljive, zanje jamči Federacija. Devizni račun lahko odpro jugoslovanski izseljenci ne glede na to, kakšno državljanstvo imajo.

Na podlagi svojih deviznih prihrankov, lahko dobite dinarske kredite za nakup stanovanj pod ugodnimi pogoji. Z denarjem vašega deviznega računa lahko plačujete v Jugoslaviji in inozemstvu tako, da obvestite banko o vaših željah ali da pridete osebno.

Če imate redne obveznosti za plačevanje (vračanje posojila, zavarovanje, alimentacije itd.) izvolite dati nalog Jugobanki in ona bo za vas opravila izplačila z vašega deviznega računa redno v danih rokih.

Za vse potrebne informacije se obrnite na eno od poslovnih enot Jugobanke ali na njena predstavništva v tujini.

Centrala je v Beogradu, Ul. 7. Jula br. 19 do 21.

Podružnica v Beogradu, Maršala Tita 11.

Podružnica v Zagrebu, Jurišićeva 22.

Podružnice so v Ljubljani, Titova cesta 32, kakor tudi v Sarajevu, v Skopju, v Novem Sadu, na Reki, v Splitu, v Titogradu in Kosovski Mitrovici.

izkoristite bančne usluge, ki vam jih nudi jugoslovanska banka za zunanjo trgovino s svojimi enotami v inozemstvu

Yugoslav Bank for Foreign Trade, Representative Office, 500 Fifth Avenue, Room No 2123, New York, N. Y. 10036. Phone BRYANT 9-4251-2, Mr. Petar Ilić.
Mr. Branko Dragović, 19, Rue de la Tremoille, Paris 8-e Phone 256-11-19.

Yugoslav bank for Foreign Trade, Representative Office 4th Fol., Winchester House, 77 London Wall, London E. C. 2 Phone 01 588-7860, Mr. R. Acimović.

Zastupitelstvi Jugobanky, Havanska 8/III, Praha 7 Phone 376-618 Mr. D. Četković.

Mr. Ismet Kukić, Trade Promption Office, Embassy of Yugoslavia Tripoli, Libya, Phone 39-556.

Mr. Andrejević Dragoslav, Via Fatebenefratelli 15/IV, Milano. Phone 66-66-95.

Naslov predstavništva Jugobanke v Moskvi: B. Ordinka 72, Moscow. Phone 56-491.

Yugoslav Bank for Foreign Trade, Representative Office, 28 Mahmoud Bassyouni Street, (Antikhana) 8th floor, Cairo. Phone 56-491.

Jugoslawische Bank für Aussenhandel, Vertretung für DDR Oberwall Strasse 6-7, Berlin. Phone 222-761 — 200-571.

Devizni račun in njegovo vodenje sta brez stroškov.

*Srečno,
miru
in uspehov
polno*

ново leto 1970

izkoristite bančne usluge, ki vam jih nudi jugoslovanska banka za zunanjo trgovino s svojimi enotami v inozemstvu

DRAGI BRALCI

Obogatite svojo knjižnico doma ali v društvu s knjigo trajne vrednosti!

Razveselite svoje in prijatelje, poklonite jim lepo, zanimivo knjigo

Naročite

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR 1970

Slovenski izseljenski koledar 1970 je poln zanimivega branja in fotografij iz življenja Slovencev doma in po svetu.

V njem boste našli opise slovenskih naselbin, brali boste o delovanju izseljenskih organizacij, društev in posameznikov in se tako seznanjali z zgodovino slovenskega izseljenstva.

Slovenski izseljenski koledar 1970 je opremljen izredno lepo. V besedi in sliki vam prikazuje razvoj in napredek Jugoslavije.

Koledar za leto 1970 dobite pri Slovenski izseljenski matici v Ljubljani ali pri svojih zastopnikih.

Odreži!

**SLOVENSKA
IZSELJENSKA
MATIC**

Ljubljana, Cankarjeva 1/II.

Naročam

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR 1970

..... izvodov

Naslov:
.....
.....
.....

po več kot 50 letih bo
ponovno izšla

SLOVENSKA STOLETNA PRATIKA

v knjižni zbirki
BABIČINA SKRINJA

Naročila sprejema
SLOVENSKA
IZSELJENSKA MATICA
LJUBLJANA
Cankarjeva 1/II

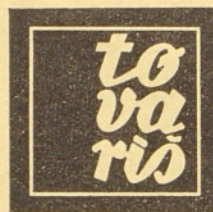

BABIČINA SKRINJA

Izdaja: ČGP DELO
NOVI TEDNIK CELJE

DRAGI ROJAKI!

Ali ne bi bilo lepo, ko bi vas vsak teden obiskal prijatelj iz domovine in vam povedal, kaj je novega, kakšne uspehe so dosegli delovni ljudje in kaj jih tare? Vse to in še mnogo drugega zanimivega boste izvedeli, če vpišete svoje ime in naslov v spodnjo naročilnico in jo pošljete na naslov slovenske ilustrirane revije »Tovariš«, Ljubljana, Tomšičeva 3. V kratkem bo prišel vsak teden k vam na obisk.

NAROČAM

ilustrirano
revijo
TOVARIŠ

Ime:

Ulica:

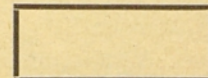
Mesto:

Država:

„Tovariš“
Ljubljana
Tomšičeva 3
Jugoslavija

Letna naročnina je 14,5 USA dolarjev, trimesečna 3,6 USA dolarjev, plačljivo vnaprej na Kreditno banko, Ljubljana, Šubičeva 1, tek. rač. 501-620-7-32000-160 s pripisom »Za revijo Tovariš«.

Podpis:

Čitljivo izpolni in odpošlji v pismu

ZAKAJ NE PO SLOVENSKO

SLOVENE BY DIRECT METHOD

Učbenik z naslovom ZAKAJ NE PO SLOVENSKO — SLOVENE BY DIRECT METHOD je izdala Slovenska izseljenska matica v Ljubljani. Napisal ga je docent na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani dr. Jože Toporišič.

Prvi sodobni učbenik slovenščine za tujce ZAKAJ NE PO SLOVENSKO — SLOVENE BY DIRECT METHOD je primeren za vse, za tiste, ki slovensko deloma že znajo, pa bi si želeli znanje obnoviti, še bolj pa za tiste, ki se žele učiti slovensko na novo. Celoten tečaj sestoji iz albuma s šestimi gramofonskimi ploščami (45 obratov), na katerih so posneta slovenska besedila lekcij, in iz knjige s poljudnimi razlagami slovenskega jezika v angleščini ter s podrobno izdelano učno metodo. Knjiga obsega 273 strani.

Možno je uporabljati samo knjigo, vendar pa je učenje ob gramofonskih ploščah zelo olajšano. Na koncu knjige je tudi abecedni slovar besed, ki so uporabljene v knjigi. Teh je okrog 2000, zajemajo pa besede, ki so v vsakdanjem jeziku najpogostejše. V veliko pomoč pri pregledu obravnavane snovi so tudi tri praktična kazala in kratek tabelarni pregled slovnice.

So vaši predniki Slovenci? Nameravate obiskati Slovenijo? Studirate slovanske jezike? Ali imate poslovne stike s slovenskimi podjetji? Učbenik slovenščine na ploščah ZAKAJ NE PO SLOVENSKO — SLOVENE BY DIRECT METHOD vam bo v veliko pomoč! Slovenščina ni težja kot večina drugih jezikov.

Kompleten tečaj ZAKAJ NE PO SLOVENSKO — SLOVENE BY DIRECT METHOD lahko naročite na naslovu:

Slovenska izseljenska matica,
Ljubljana, Cankarjeva 1/II — Jugoslavija.

Cena za Jugoslavijo: 189 din.

Cena za inozemstvo: 15,60 US dol.

Pri večjih naročilih odobravamo poseben popust. V ceni je že vračunana poštnina za priporočeno pošiljko. Pristojbina za letalsko pošiljko se plača posebej, pri večjih naročilih pa je že vračunana do letališč, ki so registrirana za mednarodni tovorni letalski promet.

The study course, entitled ZAKAJ NE PO SLOVENSKO — SLOVENE BY DIRECT METHOD, was issued by the Slovenska izseljenska matica in Ljubljana. It was written by Dr. Jože Toporišič, a member of the faculty of the University of Ljubljana.

This first contemporary study course of the Slovene language ZAKAJ NE PO SLOVENSKO — SLOVENE BY DIRECT METHOD has been designed for everyone who wants to learn Slovene — for those who are partially familiar with the language and wish to improve it, and for those who desire to learn the Slovene language from the beginning. The study course is composed of six 45 RPM records of lessons in Slovene. The book of over 270 pages contains 49 lessons and explanations of the Slovene language in English.

It is possible to use the book by itself; however, the use of the records helps considerably in the study method. The book also contains a dictionary of approximately 2000 words used in the text, and provides a vocabulary of current spoken Slovene. Also included in the book are two indexes — subject and thematic — and a concise systematical grammar review.

Were your parents or ancestors Slovene? Are you planning to visit Slovenia? Are you studying Slavic languages? Do you have business connections with Slovene companies? This study course on records ZAKAJ NE PO SLOVENSKO — SLOVENE BY DIRECT METHOD will be of considerable help to you. Slovene is no more difficult than many other languages: all it takes is the desire to learn!

You may order the complete course ZAKAJ NE PO SLOVENSKO — SLOVENE BY DIRECT METHOD by writing to:

Slovenska izseljenska matica,
Ljubljana, Cankarjeva 1/II — Jugoslavia.

The price in Yugoslavia is 189 dinars.

The price in all foreign countries is 15.60 US dollars.

For larger orders ask for a discount. The regular registered mail rate is considered in the price; for air mail an additional charge is made. With larger orders, air mail freight, FOB to the nearest international airport to you, is considered in the price.

V sedemnajsti letnik

Z januarsko številko vstopa Rodna gruda v svoj sedemnajsti letnik. Vaše želje so jo priklicale v življenje. Skromna in drobna je bila, ko je pred šestnajstimi leti prvikrat odšla po svetu in potrkala na vaša vrata. Toplo, z veseljem ste jo sprejeli.

Potem vas je obiskovala vsak mesec, iz leta v leto, rasla in zorela. Tudi vi, njeni naročniki in bralci, ste sodelovali pri njeni rasti, ko ste nam sporočali svoje pobude in želje. Enako so sodelovali naši marljivo dopisniki, prizadevni, zvesti zastopniki in vsi njeni prijatelji širom po svetu.

Mnogi od vas spremljate Rodno grudo od njenih prvih korakov, veliko pa je tudi tistih, ki ste ji pozneje odprli vrata svojih domov, ali pa ste jo sprejeli medse v zadnjem času. Mnogo svojih prijateljev ima Rodna gruda tudi med tistimi, ki se srečujejo z njo in jo prebirajo pri svojih znancih. Tem naj velja prijazno vabilo: postanite naročnik Rodne grude, da bo redno obiskovala tudi vaš dom.

Sami ste že ugotovili, da se je revija skozi leta v marsičem spremenila. Postala je večja in vsebinsko bogatejša. Več slik in branja vam prinaša vsak mesec. Pa še toliko želja... Tudi tem bomo, kolikor bo mogoče, skušali ustreči letos.

Precej naročnikov je v svojih pismih omenilo, da posebej cenijo rubriko Naši pomenki. Potrudili se bomo, da bo letos ta rubrika še bolj pestra in zanimiva. Poleg drugega vam bo prinašala praktične nasvete, zapise o pripravi slovenskih kuharskih specialitet, odgovarjali bomo na vaše želje itd. V tej rubriki bo stalno sodeloval tudi psiholog, ki se bo s preprosto besedo pomenkoval z vami. Govora bo o vsem tistem, kar prinaša s seboj človeško življenje, ki se velikokrat lahko zaplete, da človek ne ve, kako bi se izmotal. Skoraj neverjetno je, a stoodstotno drži, da človek samega sebe dostikrat najmanj pozna. Pišite nam o svojih težavah. Psiholog vam bo v reviji odgovoril. Samoumevno je, da vašega naslova ne bomo objavili, ampak le začetnice ali šifro, katero nam boste predlagali.

Med vašimi pismi je tudi tale želja: naročnik Alojz Šumečnik iz Edmontona v Kanadi predlaga, da naj bi v Rodni grudi odprli kotiček za naročnike, ki si žele dopisovati in navezovati prijateljstva po vsem svetu. Z veseljem, dragi rojak Šumečnik, bomo ustregli vaši želji. Kar sporočite nam malo podrobneje, s kom si želite dopisovati, z mlajšimi ali starejšimi in iz katerih dežel. Seveda besedilo ne sme biti predolgo. Obenem vabimo tudi druge naročnike po svetu, ki imajo enake želje, da nam jih sporoče.

Pa še ena novost. Med novimi naročniki Rodne grude je vedno več naših državljanov, ki so na začasnem delu v raznih evropskih deželah. Zanje bo od februarске številke dalje stalna priloga na barvnem papirju sredi revije, kjer objavljamo novice v angleščini, francoščini in španščini ter članke o slovenskem jeziku, vsebinsko drugačna. Dosedanja priloga je namenjena potomcem naših izseljencev, ki ne znajo več slovenskega jezika. Ti bodo to prilogo v reviji prejeli kot doslej. Naročnikom, ki so na začasnem delu v Evropi, pa smo namenili drugo, kjer bomo objavljali kratke zanimive sestavke z obiskov med našimi delavci v posameznih deželah, dopise naročnikov iz teh dežel, članke o socialnih konvencijah s posameznimi državami, delovno pravne predpise, o možnostih zaposlovanja v posameznih državah, o spremembah domačih in tujih predpisov, novice iz klubov, obvestila o prireditvah, o gostovanjih naših ansamblov, razne zanimivosti itd.

V posebni rubriki bo v obliki pogovora poljuden učbenik nemščine za vsakdanjo rabo, ki bo prav gotovo zelo dobrodošel našim ljudem, ki ne znajo nemško.

Tudi vašim željam, da bi objavljali čim več novic iz posameznih domačih krajev bomo skušali ustreči kolikor bo mogoče. To je le nekaj novic o tem, kakšna bo Rodna gruda v letošnjem letu. Marsikaj je pri tem odvisno tudi od vas. Njena vsebina bo tem bolj zanimiva, čim bolj boste vi sami pri njej sodelovali. Iskrena hvala dosedanjim dopisnikom. Upamo, da nam boste tudi v prihodnje pridno pisali in pošiljali slike. Prijazno pa vabimo tudi vse tiste, ki nam doslej še niste pisali. Pišite nam, da se spoznamo. Da bomo zvedeli, kako živite in kaj delate. In da vas spoznajo tudi naši ljudje, ki živijo po svetu. Saj bo Rodna gruda ena tistih toplih vezi, ki povezujejo naše ljudi raztresene po svetu med seboj in z domovino.

Uredništvo

Ermin Kržičnik

Gospodarske možnosti Slovenije

V Sloveniji smo priča bujnemu razvoju gospodarstva. V desetih letih se je narodni dohodek, računani na prebivalca, podvojil in tako danes uvrščamo Slovenijo že med dežele z nad 1000 dolarji narodnega dohodka na enega prebivalca, tj. dvakrat več kot ga ima povprečno Jugoslavija.

Čemu se moramo zahvaliti za tako hiter razvoj? V prvi vrsti je to ekonomsko-politični sistem. Samoupravni socializem omogoča vsem ljudem, da tako ali drugače odločajo v gospodarstvu in v tako imenovanih družbenih službah. In drugo, zgodovinsko dokazana pridnost in sposobnost slovenskega človeka, ki je znal izkoristiti ugoden položaj Slovenije v geografsko-političnem pogledu.

Nobenega dvoma ni, da se Slovenija razvija tako hitro tudi zaradi svoje vloge in položaja v jugoslovanski skupnosti narodov. Obstajajo še mnogi drugi razlogi našega gospodarskega prodora. Med njimi zavzema pomembno mesto velika udeležba žensk v proizvodnji. Kar 40 % vseh zaposlenih so ženske in le Japonska s svojimi 44% je v tem pogledu pred nami v svetovnem merilu.

Razvoj pa prinaša tudi različne težave. Tako je v preteklih dvajsetih letih veliko ljudi zapustilo vasi in se preselilo v mesta. Opustili so obdelovanje zemlje posebno v gorskih področjih in se zaposlili v nekmetijskih dejavnostih. Gospodarska reforma je ta tok nekoliko zadržala, ker posebno industrija zaradi ostrejših gospodarskih pogojev ni mogla sprejeti tolikšnega priliva delovne sile. Toda naši ljudje še naprej zapuščajo podeželje in hodijo na delo tudi v tujino, posebno v ZR Nemčijo. Toda ti ljudje se po nekaj letih dela na tujem večinoma vračajo domov z bogatimi delovnimi izkušnjami. Kadar gre za strokovne delavce, ki v zadnjih letih v precejšnjem številu hodijo delat v tujino, pa lahko rečemo, da to povzroča našemu gospodarstvu prej škodo kakor korist.

Tehnika in tehnologija se zadnje čase izredno hitro razvijata. V zadnjih letih so odkrili več tehničnih izumov kot prej v 2000 letih. Jugoslovansko gospodarstvo se vedno bolj vključuje v svetovno ekonomiko, zahteve glede kakovosti in cen našega blaga se zaostrejujejo, skratka gospodarsko

tekmovanje nam postavlja nove, večje zahteve in prinaša nam tudi velike koristi.

Ker so naše meje odprte, prihaja k nam vedno več tujih turistov in blaga in vse več naših turistov hodi v tujino. Čez 18 % vsega v Sloveniji izdelanega blaga izvažamo. Hočemo reči, da se naši stiki z deželami zahoda in vzhoda vse bolj poglobljajo. V takšnih pogojih se je slovenska vlada odločila izdelati dolgoročni načrt gospodarskega razvoja. Temeljni cilji tega koncepta so, da bi vsi naši ljudje dobili ustrezno izobrazbo in delo doma, da bi naše delo postalo bolj produktivno in blago konkurenčno, da bi omogočili našim delovnim ljudem večje dohodka in širše možnosti samoupravnega delovanja in odločanja.

Dolgoročni program gospodarskega in socialnega razvoja pa nam je nujno potreben tudi zaradi naše splošne gospodarske usmeritve. Gre za to, da odkrijemo tiste ekonomske veje, ki imajo pri nas največje objektivne možnosti. Že v dosedanjem delu na načrtu ugotavljamo, da bi bilo dobro pospeševati turizem vseh vrst, trgovino in promet in da bi bilo treba pospeševati nekatere industrijske veje, kot na primer

Člani hokejskega kluba »Slovenija« iz Toronta, ki so gostovali v Jugoslaviji. Na sliki od leve proti desni: v prvi vrsti: Ray Quail, John Mesec, Jim Pearson, Mike Treten, Brad Legg, Dug Williams; druga vrsta, stoje: Pat Denier, Tone Vršič, David Sayers, Glenn Clif, Pavel Bezjak, Terry Follet, Dave Lovell, Stanko Smrke, Jože Berkopec, Ivan Kavčič, Leo Grant, Gord Diddier in Ralph Kosowan

»Moj dom je v Kanadi, moja domovina je Slovenija...«

lahko predelovalno industrijo. Na kmetijskem področju so stvari bolj zapletene, ker Slovenija nima izrazito ugodnih poljedelskih površin v večjih kompleksih in bi težko vzdržali konkurenco. Dobre možnosti ima npr. živinoreja, hmelj, krompir in drugo pač v tesni povezavi z industrijo. Koncept dolgoročnega razvoja bomo dokončno izdelali v tem letu. Obravnavali bomo možnosti razvoja Slovenije v prihodnjih 15 — 20 letih in za nekatera področja kot npr. gozdarstvo celo v 30 letih. Iz obsežnega gradiva, ki ga pripravlja več kot sto strokovnjakov, bomo izluščili tista dejstva in objektivne možnosti razvoja, ki lahko služijo za utemeljevanje naše dolgoročne gospodarske, socialne in regionalne politike.

Gospodarske možnosti jutrišnjega dne pa že danes terjajo takojšnje spremembe v načinu, obsegu in v strukturi izobraževanja. Zanesljivo je pričakovati, da se bo naša ekonomska struktura spremenila, da bo manj ljudi zaposlenih v kmetijstvu in gospodarstvu in več v industriji in t. i. terciarnih dejavnostih: trgovini, gostinstvu, prometu idr.

Zaradi hitrega spreminjanja gospodarske strukture ustrezne spremembe v socialni strukturi, t. j. v strukturi poklicev in izobraževanja, ne sledijo dovolj hitro. Za izobrazbo visoko kvalificiranega strokovnjaka potrebujemo vsaj 25 let; v tem času pa se spremeni skorajda kompletna tehnologija. To je za naše možnosti hud problem. Proces izobraževanja bomo morali skrajšati s pomočjo sodobnih učnih metod. Razmišljamo tudi o tem, da bi omogočili izobrazbo za dva poklica. Skratka izobraževanje kadrov v določeni strukturi in kakovosti je naše življenjsko vprašanje.

Tudi za celotno Jugoslavijo izdelujejo koncept dolgoročnega razvoja. To je za slovensko gospodarstvo srečna okoliščina, ker se v mnogih rečeh naslanjamo na jugoslovanske ekonomske in socialne zmožljivosti.

Vse kaže, da bo Slovenija v bodoče še hitreje napredovala in da bodo naši ljudje delali doma pod ugodnejšimi pogoji ter da bodo sami odločali o rezultatih svojega dela.

S solzami v očeh je vodja skupine Tone Vršič svojim kanadskim kolegom hokejistom prevajal besede, ki jim jih je spregovoril predsednik hokejskega kluba Olimpija iz Ljubljane Franc Puterle. Med drugim je dejal: »Olimpija vas je z veseljem sprejela v goste, saj se v športu kuje največje tovarištvo, tu ni meja, to je najlepša pot, da se še bolj spoznamo. Želim, da bi se v teh dneh v naši sredi počutili kakor doma, da bi še in še prihajali v našo deželo...«

Po treh letih so letos hokejisti Slovenskega športnega društva »Slovenija« iz Toronta že drugič organizirali turnejo po Jugoslaviji. Tako kot prvič jim je pri organizaciji nastopov v veliki meri pomagala Slovenska izseljenska matica. V dobrem tednu, kolikor je trajala njihova turneja, so gostje nastopali v Beogradu, kjer so premagali moštvo »Partizana« (6 : 0), nato pa v Ljubljani, kjer so izgubili z Olimpijo (5 : 8); na Jesenicah so prav tako izgubili s tamkajšnjim moštvom, ki je že več kot desetletje jugoslovanski državni prvak (rezultat 9 : 3 za Jesenice). Od tod so kanadski slovenski hokejisti odpotovali v Celje, kjer so v prvi tekmi visoko porazili domačine (11 : 0), enak rezultat pa so dosegli tudi v drugi tekmi dva dni pozneje. V tem času so igrali še v Zagrebu z moštvom Medveščaka, ki je bilo okrepljeno tudi s češkim trenerjem in izgubili s 6 : 4.

Med igralci je bilo le pet Slovencev, ostali so bili Kanadčani, pa se med seboj skoraj niso razlikovali, saj je bilo njihovo navdušenje za vse, kar so videli in doživeli, povsem enotno. Spraševali smo jih, kje so se najbolj počutili. »Povsod,« so nam vsi zatrjevali, še posebej lepo pa bodo ohranili v spominu Jesenice, Ljubljano in Celje. »Z besedami se ne da popisati našega zadovoljstva,« so nam zatrjevali.

Vsi igralci so si sami plačali pot, prav tako pa so precej svojega prostega časa in tudi denarja že pred tem žrtvovali za treninge. Zato gre vsem še posebno priznanje.

»Naši fantje niso imeli prave kondicije, saj smo premalo vadili skupaj, zato nismo mogli pokazati vsega, kar znamo,« nam je dejal vodja skupine Tone Vršič. Tudi drugi Slovenci, s katerimi smo se pogovarjali, so nam pripovedovali, da so preutrujeni in da bi morali priti sem vsaj nekaj časa pred tekmo vanji, da bi se privadili. Stanko Smrke, bivši hokejski profesionalc, se prav tako ni mogel zahvaliti za vse lepo in prijetno, kar je doživel. Igralci Ivan Kavčič, ob tej priliki je bil v Sloveniji že tretjič, Pavel Bezjak in Jože Berkopec so bili naši znanci že s prvega gostovanja izseljenskega hokejskega moštva iz Kanade. Tudi zdaj so bili navdušeni nad vsem in obljubili so, da bodo še prišli.

Slovenska izseljenska matica je ob zaključku turneje priredila za vse udeležence kratek sprejem, kjer jih je pozdravi in jim zaželel tudi veliko sreče v novem letu predsednik France Pirkovič, vsi pa so prejeli tudi skromna darila. Ob tej priliki so nekateri igralci zbrali tudi prispevke za ponesrečence v Banjaluki.

J. P.

Boro Borovič

Ljudje, ki ne poznajo več močvirja

Velika Polana — rojstni kraj pisatelja Miška Kranjca. Prekmurski rojak je tu, sredi pogreznjene ravnice, črpal snov za svoj roman »Mladost v močvirju« in botroval s svojimi somišljeniki rojstvu »Ljudske pravice«, glasila, ki je v sumljivem zatišju pred izbruhom druge svetovne vojne postalo simbol boja slovenskega ljudstva za socialno in narodnostno osvoboditev.

Ondan, ko je sivo nebo zlovešče napovedovalo prvi sneg, je pisatelj ročno prekopaval vrt za svojo hišo. Z značilno kapo na glavi in s cigareto v ustih je Miško, kot ga brez predsodkov kličejo vaščani, večkrat dvignil pogled na cesto, vzdolž katere se bohotijo številni novi domovi Poljancev. O močvirju, v katerem so se med otoki usedle smrdeče vode nekoč ogledovale vegaste slamnate kočje Poljancev, ni več sledu. Večji del obnovljena ali nova stanovanjska in gospodarska poslopja spremljajo popotnika tudi v sosednji vasi, Mali Polani in v Brezovici, ki tvorita skupaj z Veliko Polano močno krajevno skupnost s skupaj 412 domačijami in blizu dva tisoč prebivalci.

Toda od zgodnje pomladi do nastopa zime nudijo vse tri vasi svojevrstno podobo: ženske, otroci ter zvečine starejši možje prevzemajo na svoja ramena tudi najtežja moška dela na polju, v gozdu in na domačih dvoriščih.

Nihče se zastran tega ne pritožuje, zakaj vsi vedo, da trdo delo ne prizanaša tudi fantom in možem, ki delajo v tujini.

»Pridite prihodnji teden, takrat bo že večina doma,« so nam dejale ženske, ko smo prve decembrske dni povpraševali po sezonskih delavcih v Veliki Polani, kraju, od koder odhaja sorazmerno največ ljudi na začasno delo v Avstrijo, Nemčijo, Švico in drugam. »Tudi če bodo padale buče, bodo prišli,« so bile prepričljive domačinke.

Snežni metež je zametel vse ceste in poti. Toliko snega v prvih dneh meseca decembra v Prekmurju ne pomnijo. Toda na cestah in poteh, ki peljejo proti Veliki in Mali Polani ter Brezovici je nič koliko shojenih gazi. Možje se vračajo.

Sedemletni Ciril stoji do kolen v snegu pred slamnato hišo, izza katere se dviga novo, veliko stanovanjsko in gospodarsko poslopje. Čaka očeta, da ga popelje v novi dom.

Tudi mi se mu pridružimo, da bi spoznali gospodarja Žerdina, ki si je s štiriletnim garanjem v Avstriji obnovil domačijo, dokupil nekaj zemlje in poskrbel, da njegovi štirje otroci preživljajo lepšo mladost, kot je bila njegova.

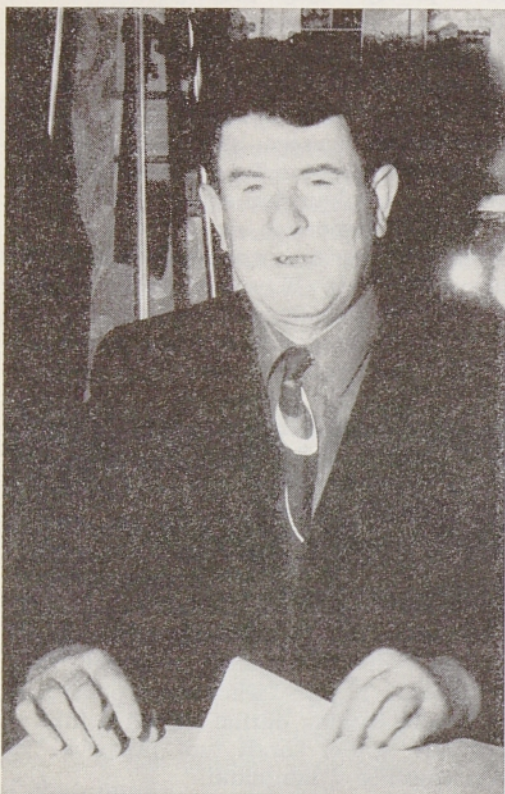
»Ajta prihajajo!« je zavpil mali Ciril in pohitel očetu naproti. Srečanje moža in žene ter očeta in otrok je bilo ganljivo, čeprav Jože Žerdin dela v bližnjem Gradcu in pride večkrat ob petkih domov. Vendar se mu še nikoli ni tako mudilo v domači kraj, kot tokrat, ko bo prvič prestopil prag nove hiše.

»Zadnje dni sem podnevi in ponoči priganjala pleskarje, pa mizarje in druge mojstre, da bi možu napravila veselje,« je ponosno dejala Žerdinova žena Marija in pristavila: »Razumeli boste, kaj pomeni za nas izselitev iz več kot stopetdeset let stare domačije. Čeprav smo med zadnjimi v vasi, ki smo se poslovili od slamnate kočje, naše veselje ni nič manjše.«

Pri Žerdinovih in še marsikje v Veliki Polani so imeli ta dan praznik. Čeprav so očeta Žerdina obkrožili otroci, da bi se mu prikupili zaradi obljubljenih igrač, se mož ni branil pogovora.

»Hja, v manj kot štirih letih smo prihranili za hišo, za nekaj zemlje in za veliko drobnih stvari, ki smo si jih vedno želeli,« je dejal mož in prižgal nov radijski sprejemnik.

In Žerdin je pripovedoval, da v tujini ne delajo nobenih razlik med domačimi de-

*

lavci in sezonci. Pogodba med Jugoslavijo in Avstrijo jim je zagotovila povsem enakopraven položaj tudi glede socialnega, zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja. Kljub odtegljajem zasluži vsak mesec najmanj tri tisoč šilingov, nad tisoč šilingov pa dobi otroških doklad.

Se pravi, da Žerdinu, ki porabi za svoje potrebe v tujini le nekaj drobiža, ker jim delodajalec nudi tudi poceni prehrano, poveča vsak mesec prihranek za dobrih dvesto tisoč starih dinarjev.

»Veliko slabše se godi našim delavcem, ki se zaposlujejo v Avstriji mimo zavoda za zaposlovanje. Samo pogodba med našim zavodom in delodajalcem nam zagotavlja vse pravice, ki nam gredo po meddržavni pogodbi,« je pojasnil Žerdin nezavidljiv položaj naših delavcev, ki po nepotrebem odhajajo na delo v tujino s turistično vizo.

Medtem se je vrnil z dela 16-letni sin Tomislav. Pekovski vajenec je v Črenšovcih. Mojster rad pohvali prizadevnost mladega Žerdina.

Poslovlili smo se, da ne bi motili družinske sreče v novem gnezdu, za katerega je plačeval oče Žerdin štiri leta davek v tujini, odtrgan od svojih najdražjih.

*

»Veste, Miško Kranjec je skraja obsojal pojav sezonstva pri nas, ker je sam v številnih svojih delih bičal tlako naših ljudi v tujini,« smo se kasneje pogovarjali s predsednikom krajevne skupnosti Nacetom Špilakom. »Sedaj je tudi on spremenil mnenje o današnjem sezonstvu, ki ne pomeni za naše ljudi nič več garanja, kot delo na domačiji.«

»Ali to pomeni, da bo Prekmurje tudi v prihodnje obsojeno na to posebnost, ki bi se ji ljudje raje odpovedali?« sprašujemo. »Nikakor ne,« zatrjuje Nace Špilak, »saj si je večina domačinov že našla stalno za-

poslitev doma, v zadnjem času pa so si lepo opomogli tudi naši kmetje. Pa mladina — ta ima vse možnosti, da se doma izšola ali izuči katerega izmed številnih poklicev. V povojnih letih se je namreč razvilo v Murski Soboti, v Lendavi, Beltingu in drugod veliko podjetij, ki potrebujejo iz leta v leto več kvalificiranih delavcev, mladih strokovnjakov in mlade inteligence. Če si danes še okoli osem tisoč naših ljudi služi kruh v tujini, tega ne delajo zaradi stiske, pač pa se vsem mudi, da bi se v njihove domove naselilo resnično blagostanje.«

Spomnil sem se besed, ki jih je pred nedavnim povedal Miško Kranjec: »Res, kar ni uspelo predvojnim sezoncem, ki so desetletja odhajali v tujino, so ustvarili naši ljudje v nekaj letih.«

Špalir novih hiš, ki nas spremljajo skozi obe Polani in Brezovico, je najbolj zgovoren dokaz, da v teh krajih ljudje ne poznajo več močvirja — prispodobe revščine, ki jo je tako doživeto razgalil v svojih delih prekmurški pisatelj.

Srečanje po več mesecih (na prejšnji strani zgoraj)

Nace Špilak, predsednik krajevne skupnosti v Polani, si je z zavzemanjem za občane in za napredek svojega kraja pridobil velik ugled. Prizadevno sodeluje tudi pri Slovenski izseljenski matici (na prejšnji strani spodaj)

Kakor marsikje, so tudi pri Žerdinovih, ki so se že vselili v novo hišo, povezali vrnitev družinskega poglavarja s kolinami (zgoraj levo)

Pogovor z mladim Polancem o dobrih in senčnih straneh sezonstva. Tudi njega vleče, da bi se za kakšno leto zaposlil v zamejstvu (zgoraj)

Žerdinov Ciril pred starim in novim domom (levo)

Denar (tudi DM) ni vse...

Z obiska meč našimi delavci v ZR Nemčiji

Osem skupin sodelavcev komunalnih zavodov za zaposlovanje iz Ljubljane, Celja, Kranja, Maribora, Murske Sobote, Novega mesta in Velenja je v dneh od 16. do 27. novembra obiskalo skoraj vse firme, kamor so v zadnjem času poslali večje skupine delavcev. Zaposlovanje prek zavodov za zaposlovanje je v zadnjem času postalo ne le edina možna pač pa tudi edina pravilna oblika zaposlovanja v inozemstvu. V sodelovanju z mešano nemško-jugoslovansko komisijo v Beogradu je tako možno uspešno reševati tudi najbolj pereče probleme, s katerimi se srečujejo naši delavci.

Predstavniki komunalnih zavodov za zaposlovanje, ki so se jim na poti po ZR Nemčiji pridružili še predstavnik Kreditne banke in hranilnice iz Ljubljane ter novinarja Rodne grude in Večera, so se med obiskom nemških podjetij seznanili z delovnimi in življenjskimi pogoji naših delavcev, s predstavniki personalnih služb podjetij so sproti pomagali reševati nekatere probleme, delavci pa so se predvsem zanimali za podrobnosti glede prejemanja otroških dodatkov in za nekatere določbe socialne konvencije. Seveda je bil v tem času najbolj aktualen obisk domovine v času novoletnih praznikov.

»Hamburg, Hamburg...«

Koliko časa je že minilo od takrat, ko je Oton Župančič v svoji Dumi opeval žalostno pot naših izseljencev, ki so se v Hamburgu vkrcali na ladjo za Ameriko. Prav Hamburg je mnogim ostal v globokem spominu kot kraj slovesa od stare celine.

Danes se Hamburga naši ljudje skoraj izogibljejo: daleč, precej dalj je od doma kot nemška južna mesta, podnebje se od našega precej razlikuje. Tudi tisti, ki se tu zaposle, ne ostanejo dolgo. Kljub temu pa

Generalni konzul SFRJ v Hamburgu Todorović in vicekonzul Raičević sta pred nedavnim obiskala tudi tovarno »Nordsee« v Bremerhavenu

ja po podatkih hamburškega konzulata na njihovem področju, v pokrajinah Schleswig-Hollstein, Nieder Sachsen, Bremen in v samem Hamburgu, z družinami vred kakih 25.000 naših ljudi. Konzulat ima kar premalo uslužbencev, da bi mogel sproti zmagovati delo, zato pričakuje precej pomoči tudi od jugoslovanskega socialnega delavca, ki deluje v sklopu organizacije Arbeiterwohlfahrt v Hannoveru.

V Hamburgu smo obiskali upravo podjetja Züblin, ki na svoji izpostavi na tem koncu ne zaposluje prav veliko naših delavcev. Celotno podjetje ima namreč izpostave v vsej ZR Nemčiji in skupno zaposluje preko 850 naših ljudi. V Hamburgu se je pri tem podjetju zaposlilo že več naših ljudi, vendar večina ne ostane dolgo.

Skupaj z vicekonzulom Mihajlom Raičevićem smo se odpeljali v Cuxhaven v tovarno ribjih konzerv »Seeadler«, kjer je zaposlenih 140 jugoslovanskih delavk. Delavke delajo v precej težkih pogojih, saj je večina izmed njih na hladnem in vlažnem. Zadovoljne pa so kljub temu; tovarna je poskrbela za sorazmerno udobne samske domove, kjer imajo skupno kuhinjo, kopalnico in pralnico, katera pa si zaželi več svobode, pa si lahko poišče sobo pri privatnikih.

»Včasih je tako težko...«

»Ko delamo z delavkami, ki prihajajo iz različnih držav, se nujno pojavi vrsta problemov,« nam je pripovedoval obratovodja g. Schenk. »Vsak pride s svojim temperamentom in vsakemu bi radi ustregli. Pogosto pride do problemov tudi zaradi tega, ker delavke ne znajo jezika in niso seznanjene z nemško delovno zakonodajo.« V upravi podjetja se trudijo, da bi jugoslovanskim delavkam pomagali pri vživljanju v novo okolje, želijo pa tudi, da bi delav-

ke ostale pri njih vsaj nekaj let, tako bi jim lahko nudili tudi boljše delovno mesto. Na sestanku, ki smo ga imeli z delavkami, niso bile kaj zgovorne. Seveda pa ni moglo iti mimo medsebojnih preprirov in tudi obtožb »osebne narave«. Videli pa smo tudi, da delavke v resnici ne poznajo niti osnovnih predpisov iz delovne zakonodaje, da nekatere niti ne vedo za socialno konvencijo med Jugoslavijo in ZR Nemčijo ipd., zato smo jim svetovali, naj bi se naročile na revije ali časopise, ki redno obravnavajo probleme, ki se tičejo tudi njih. Seveda so naš predlog — tudi za Rodno grudo — z veseljem sprejele.

V tovarni »Seeadler« je precej mladih deklet, željnih življenja, dovtetnih za dogodivščine take ali drugačne vrste. Zato jim marsičesa ne moremo zameriti.

Skupaj z Olgo P. in Marijo Ž. smo zvečer odšli po mestu. Peljali sta me v lokal »Top Ten.« »Boste vsaj videli kje se zbiramo,« sta mi rekli. Ob bučni glasbi pa se niti pogovarjati nismo mogli, zato smo poiskali mirnejši prostor.

»Včasih je tako težko, da bi vse skupaj zbrala in odšla domov,« je pripovedovala Olga, ki je v Cuxhavenu že več kot eno leto, zato pomaga včasih tudi kot tolmač in vodja skupin, ki gredo na dopust v Jugoslavijo. »Kupila sem si najnovejšo ploščo Elvisa Prisleya. Ob njej si tolažim svoje domotožje...«

»Kako to, da ste se odločili za delo na tujem?«

»Doma nas je bilo osem otrok, mama pa je sama skrbela za nas. Saj ni mogla. Brata imam že v Franciji. Doma sem bila že tri

leta brez dela, zato so mi na zavodu za zaposlovanje rekli, če želim v tujino. In sprejela sem.«

»Kako se počutite na delu v tovarni?«

»Delo ni težko, čeprav je na hladnem. Po 10 ur si v glavnem v vodi. Hudo pa je, če zboliš. Takrat moraš imeti nekaj prihrankov, ker socialno zavarovanje ne plača vsega zdravljenja.«

Tudi Marija Ž., doma iz Brežic, je odšla v tujino po sili razmer. Zgubila je očeta, mama pa je ni mogla vzdrževati pri šolanju. Če bi ostala tu za zmeraj? Nikoli!
»Rada bi kaj zaslužila, potem pa bom šla domov, saj bo menda tudi za nas še kdaj kaj dela doma.«

»Za nas so vsi enaki!«

Tovarna »Nordsee« v Bremerhavenu prav tako zaposluje okrog 40 jugoslovanskih delavk. V začetku so jim posredovali delavce komunalni zavodi za zaposlovanje iz Velenja, Celja, Kranja in Murske Sobotice, zdaj pa jih dobivajo predvsem iz Srbije. Z vsemi sklenejo pogodbe za eno leto, ki jih je potem možno še podaljšati. Veliko pa jih po enem letu odide; ostanejo sicer še v Nemčiji, vendar pa se preselijo bliže domu v München ali v Stuttgart. Slovenke, pravijo v tovarni, se hitro privadijo tukajšnjemu življenju, ostale pa nekoliko težje.
»Večjo pozornost posvečamo tistemu, ki več pomoči potrebuje,« je pripovedoval vodja personalne službe v tovarni g. Horst Pietrek. »Za nas so vsi delavci enaki. Ljudi, ki prihajajo iz popolnoma drugačnega okolja, je treba razumeti, se z njimi pogovoriti. Pred meseci so delavke protestirale zaradi tega, ker v samskem domu niso smele sprejemati moških obiskov in zaradi nesporazumov na delu. Ko smo skupno razčistili vse probleme, je bilo spet vse v redu. Seveda pa je tu vedno kakih 5 do 6 deklet, ki kvarijo ugled ostalih.«

V podjetju so že poskušali imenovati nekatere, ki so tam dalj časa, za preddelavke, vendar jim ostale delavke niso zaupale. Prihodnje leto, ko bodo imeli že okrog 400 delavk iz Jugoslavije, pa bodo eno Jugoslovanko izvolili v obratni svet in prav tako želijo, da bi iz Jugoslavije dobili socialno delavko, ki bi bila obenem tudi tolmač. Zanimivo v tej tovarni je še to, kar je tudi po svoje izraz razumevanja do delavcev: jugoslovanski delavci pri njih niso gostujoči delavci — Gastarbeiter, kar je po njihovem mnenju skoraj žaljivka, temveč »jugoslovanski sodelavci« — Mitarbeiter.

Denar ni vse...

Tako mi je zatrjevala neka delavka. »Saj dobro zaslužimo, veliko pa porabimo za golo življenje. Prihraniti si veliko ne more-

mo. Če bi imeli delo doma in če bi tako delali kot tukaj, bi zaslužili več!«

»Pošljite nam kak narodni ansambel, pošljite nam Slake.« je želela druga. Delavke, ki so komaj prišle iz domovine, imajo le redko naročene domače revije ali časopise. Delodajalec skrbi zanje, kot je dolžan po zakonu. Da pa bi delavci lahko v celoti uveljavili svoje pravice, da bi vedeli zakaj in kako plačujejo prispevke od plač in podobno, pa bi se na revije ali časopise, ki obravnavajo njihove probleme, morali naročiti v večjem številu. Na vse to, na njihove pravice in dolžnosti, na konvencijo o socialnem zavarovanju, na delovne pogoje idr. bi jih morali opozoriti že zavodi za zaposlovanje, preden jih pošljejo v tujino. Seveda bi se morali tudi delavci sami bolj zanimati za pogoje življenja v tujini, ne pa se podajati na pot v neznanu. Tako jim bo prihranjeno marsikatero razočaranje.

Jugoslovanski klub v Münchnu

Jugoslovanski klub v Münchnu, v Müllerstrasse 56 sem dokaj hitro našel, četudi sem imel težave zaradi mnogih razritih ulic, ker je München sedaj eno samo veliko gradbišče, kjer srečate tudi veliko naših ljudi. Tu v prvem nadstropju so samo začasni prostori kluba.

»Več mesecev že iščemo nove bolj ustrezne prostore,« mi je dejal v daljšem pogovoru predsednik kluba Fedor Ljuština, »toda do zdaj še nismo uspeli. Nekateri se boje, da bi prišlo do neredov, drugi imajo spet druge pomisleke, skratka, ne gredo nam na roke kot bi človek pričakoval.« Ljuština je še posebej poudaril, da je bilo doslej tudi v teh prostorih vse v redu, naši ljudje so se dostojno obnašali in ni prišlo do najmanjših preprirov. Seveda pa klub brez ustreznih prostorov ne more zaživeti tako kot bi lahko. Kljub težavam je videti, da se se naši rojaki v Münchnu začeli uspešno organizirati v spremenjenem optimističnem vzdušju, kar je zelo razveseljivo.

Ljuština mi je nadalje dejal, da je klub navezal stike tudi s Slovensko izseljensko matico v Ljubljani in bi želeli to sodelovanje še poglobiti in razširiti. V nadaljnjem pogovoru o dejavnosti kluba je dejal, da klub organizira razne strokovne tečaje, nadalje tečaje za učenje nemškega jezika, poceni skupinska potovanja v domovino in druge prireditve. Glavni namen kluba je pomagati našim ljudem, ki so zaposleni v Münchnu in okolici, da bi čim lažje rešili

vprašanja v zvezi z njihovim delom in bivanjem v tujini. Želel bi našim ljudem preskrbeti toplo zatočišče za dolge sobote in nedelje v tujini in jih tako odtegniti z münchenske postaje in raznih drugih lokalov.

V primerjavi z drugimi bolj oddaljenimi nemškimi mesti je položaj naših ljudi v Münchnu verjetno nekoliko drugačen. Bliže so domovini, to pa veliko pomeni, zlasti ko človeka zgrabi domotožje.

Ko sva se pogovarjala o težavah, mi je Fedor Ljuština še posebej poudaril, da nastane največ problemov zaradi tega, ker pridejo naši ljudje v tujino nepripravljeni. Ne poznajo tukajšnjih navad, običajev niti ne znajo jezika. Mnogi tudi ne vedo, kakšne ugodnosti nudijo našim ljudem nemški sindikati. Zato je še posebej poudaril, da bi morali v domovini pred odhodom posvečati ljudem, ki odhajajo na delo v tujino, več pozornosti in jih čim bolj na to pripraviti.

Jugoslovani so se s svojo pridnostjo uveljavili kot dobri in pošteni delavci. Včasih pa se tudi med njimi pojavijo manjše skupine, ki verjetno tudi zaradi nepoznavanja tukajšnjih predpisov povzročajo dokajšnje zaplete, kar potem meče slabo luč na večino. Kot posebno kategorijo delavcev je Ljuština omenil tiste, ki pridejo v Nemčijo z namenom, da bi v najkrajšem času čim več zaslužili in so pripravljene delati do skrajnih meja svojih zmogljivosti. Delajo nadure, pripravljene so delati tudi ob nedeljah in podobno. Včasih pa gre to tako daleč, da s tem spodkopavajo prizadevanja nemških sindikatov v boju za delavske pravice in izboljšanje njihovega standarda.

Stane Lenardič

Hvala vsem in vsem - najlepše želje!

Ob zatonu starega leta smo prejeli toliko voščil, da nam je nemogoče odgovoriti vsakemu posebej.

Zato po tej poti sporočamo najtoplejšo zahvalo vsem organizacijam, društvom, kulturno prosvetnim skupinam in posameznikom ter dolgoletnim prijateljem Matice za iskrena voščila, ki vam jih prav tako iskreno vračamo: naj bi bilo novo leto 1970 za vas in vaše družine mirno, zdravo in zadovoljno ter polno delovnih uspehov, naj bi še dolgo živela med vami slovenska beseda in slovenska pesem!

Slovenska izseljenska matica

Anton Ličen na obisku v Sloveniji po 40 letih

Rojen je bil leta 1902 v Braniku. Že kot dvanajstleten je moral pomagati na večji kmetiji v domači vasi. Pasel je živino in obrezoval trte. Skrivaj je prišel iskat dela tudi v Ljubljano, brez dovoljenja, in se skrivaj tudi vrnil čez 2000 metrov visoke hribe in se spustil pri Anhovem v dolino. Pravzaprav pa je bil glavni vzrok za beg v Jugoslavijo — želja, da bi se izognil vojaški suknji v Italiji. Za to dejanje je bil seveda kaznovan in dobil je črno piko pri italijanskih oblasteh.

Življenje je bilo vedno težavnejše. Odločil se je, da gre iskat zaslužka drugam. Leta 1925 je prišel v premogovne revirje v Merlebach v Francijo, kjer je le po naključju ušel smrti ob veliki rudniški nesreči. Tisti dan slučajno ni šel na delo. V jami so našli smrt vsi tovariši iz njegove izmene. Nato je dobil delo v železarni v Thionville. Vsega skupaj je delal v Franciji 13 ali 14 mesecev. Domotožje je bilo vedno huje in vrnil se je domov na Primorsko. Svetovna gospodarska kriza je bila na pohodu in naši Primorci so se masovno izseljevali, pa tudi fašizem je vedno močnejše bičal naše ljudi. Za izselitev jim italijanske oblasti niso delale težav, nasprotno, zelo so bile vesele, da je bilo čim manj upornih Slovencev in čim manj lačnih ust, da so lahko naselili svoje ljudi. Leta 1929 je prišel v Argentino še kot samec. Kasneje se je oženil in se mu je v zakonu rodil sin Branko, ki je danes pevovodja pevskega zboru Slovenskega podpornega društva na Simbronu, Anton Ličen pa je član Slovenskega društva »Zarja«. V Argentini je bil zaposlen kot tesar.

Obisk domovine si je lahko privoščil šele po 40 letih in si tako uresničil željo, ki jo je vsa leta izseljenstva nosil v srcu. Od marca 1969 je že v Sloveniji. Seveda se je

največ zadrževal v rodni Primorski, ki jo je prehodil in prevozil po dolgem in počez, pa tudi preplezal najvišje vršace, niti Krna se ni ustrašil. Obiskal je vsak najmanjši kraj, ki ga je kakorkoli vezal in spominjal na mladost. »Veste, v starosti se najbolj spominjaš dogodkov iz mladih let,« nam je dejal; spominja se še prve pesmi, ki jo je zapel v šoli. V Argentini je prepeval vsa leta v slovenskem pevskem zboru. Obiskal pa je tudi Hrvatsko in Srbijo, tako da je dobil celotno sliko Jugoslavije. »Ko se bom decembra vrnil, bom vsakemu povedal, da je najbolje in najlepše potrošiti svoj denar v rojstni domovini. Izpača se,« je sklenil svoje pripovedovanje rojak Ličen.

Mila Senk

Anton Ličen pri pečenju asada v svojem rojstnem Brniku (zgoraj levo)

Tako je fotograf ujel v svoj objektiv rojaka Antona Epiha in njegovo soprogo pred nekaj leti, ko sta gledala novoletni sprevod po ljubljanskih ulicah (zgoraj)

Zadnja slika pokojnega Franca Štoke, povratnika iz Argentine in častnega člana Slovenske izseljenske matice, o katerem smo pisali v novembrski Rodni grudi. Ob njem na sliki Mirko Ličen

Čestitamo k 80-letnici

V januarju je slavil 80-letnico naš popularni nekdanji Clevelandčan, zdaj pa naš pristni Ljubljčan ali bolje Šiškar, Tone Epih. V Clevelandu in tudi drugod širom Amerike ima veliko prijateljev, ki se spominjajo njegovih nastopov na slovenskih odrih v Clevelandu, kjer je vneto in zelo uspešno sodeloval kot igralec, pevec, glasbenik, avtor duhovitih kupletov itd. itd. Jubilantu čestitamo z iskreno željo, da bi doživel še veliko jubilejev!

Obisk iz Avstralije na Matici

Med številnimi uglednimi gosti na sedežu Slovenske izseljenske matice v preteklem letu je bil konec novembra še posebej opažen obisk odpravnik poslov avstralske ambasade v Beogradu g. M. R. Cassona. Med gostom in predstavniki Matice se je razvil zanimiv in koristen pogovor o naših ljudeh v Avstraliji, o njihovem življenju ter problemih.

Že pred tem se je na Matici oglasil tudi londonski dopisnik lista »Australian« Peter Smark med dvodnevним študijskim bivanjem v Sloveniji. V zanimivem pogovoru na Matici se je izkazalo, da zelo dobro pozna življenjske razmere naših ljudi v svoji deželi.

Umril je Rudi Krese

Lani novembra so v Kočevju položili v domačo grudo Rudija Kreseta, povratnika iz Francije. Podlegel je rudarski bolezni silikozi, katero si je nakopal v rudnikih v Pas de Calaisu, kamor se je izselil l. 1930. Delal je na Mines de Lens. Leta 1946 se je vrnil v domovino in se zaposlil v rudniku v Kočevju kot kopač. Bil je zaveden Slovenec in član naprednih delavskih organizacij v Lensu.

Poleg materialne pomoči, ki jo je nudila Slovenija od potresa prizadeti Bosanski krajini, so po raznih mladinskih in zdravstvenih domovih v naši republiki naselili tudi 900 otrok iz prizadetih krajev. Otroci so skupaj z njihovimi učitelji in vzgojitelji nastanjeni na Rakitni, na Debelem rtiču, v Strunjanu in Savudriji. Na sliki: mali Bosančki na Rakitni po kosilu

Občni zbor podružnice Matice v Murski Soboti

Konec preteklega leta, 19. decembra 1969, je imela podružnica Slovenske izseljenske matice, ki deluje na celotnem območju Pomurja, svoj redni občni zbor. Obračuna dela za preteklo obdobje so se udeležili poleg predstavnikov družbeno-političnih organizacij in ustanov tudi dolgoletni sodelavci podružnice. Po poročilu, ki ga je prebral predsednik Štefan Antalič, sta podala tajnik in blagajnik svoji poročili, narkar je sledila bogata in živahna razprava. Navzoči so se enoglasno izrekli za aktivnejšo dejavnost v prihodnosti ter prav tako za dosedanje regionalno organiziranost podružnice. Le-ta je že doslej uspešno skrbela za povezovanje z izseljenci ter z začasno zaposlenimi državljani, ki jih je iz Pomurja — po nekaterih ocenah — v evropskih deželah okrog 15.000. Večina je bila tudi mnenja, da bi naj v bodoče celotna organizacija SIM slonela na samostojnih pokrajinskih društvih, ki bi morala intenzivno delovati tudi v prid našim ljudem, ki odhajajo na delo v tujino. V okviru občinskega sindikalnega sveta v Murski Soboti bi bilo, po mnenju udeležencev občnega zbora, koristno vzpostaviti tudi samostojen oddelek za sezonske delavce. Nekateri govorniki so se tudi zavzeli za vzpostavitev stalnih pravnih posvetovalnic po občinskih središčih, ki bi naj nudile našim državljanom na delu v tujini neogibne informacije in pomoč pri uveljavitvi njihovih pravic.

Poleg mnenja o večjem posodobljenju revialnega tiska za izseljence je bilo na občnem zboru slišati tudi željo, da bi izseljenski koledar SIM bil v bodoče izdan tudi v priročnejši obliki, z aktualnim gradivom za začasno zaposlene v inozemstvu. F. S.

Za novo leto spet potres v Banjaluki

Od katastrofalnega potresa lani v oktobru, preživljajo prebivalci prizadetih krajev v Bosenski krajini hude dneve. Mnoge družine, ki so izgubile streho nad gavo, so se razteple po raznih krajih. Veliko otrok so morali začasno izseliti in zdaj gostujejo v raznih domovih po Jugoslaviji. Deževna jesen in zgodnja zima sta hudo zavrli in otežkočili dela pri popravilih poškodovanih stavb in gradnji montažnih hiš. Ljudje se stiskajo v avtomobilskih prikolicah, železniških vagonih, garažah, barakah in drugod. Zima je letos posebej neprizanesljiva, kar zlasti občutijo tisti, ki začasno stanujejo v avtomobilskih prikolicah. Zato ni nič čudnega, da je imela tudi gripa med prebivalci teh krajev veliko bolnikov.

Še nekajkrat so v zadnjih mesecih začutili v Banjaluki potresne sunke, hudo zares pa je bilo prav na zadnji dan v preteklem letu, ko so ljudje po vsem svetu pripravljali na vesela silvestrovanja. Na ta dan ob 14. uri, 18 minut in 52 sekund so se v Ban aluki spet začela hudo majati tla. Potres je imel jakot šest ini pol stopnje po mednarodnih merilih in je bil najhujši po kraje v Bosenski krajini.

tistem, ki je lani tako hudo prizade al Precej poškodovanih stvb se je porušilo in mnogo ljudi je spet ostalo brez strehe. Razuml ivo, da je prebivalce prevzela panika. Mnogi so se pri begu iz hiš, skokih skozi okna, lažje poškodovali. Neka 80 letna starka je umrla od strahu. Štabi za polloč so pozvali prebivalce v manj poškodovanih hišah, da sprejmejo svoje sosede, ki so ostali brez doma. Prepovedali so vse novoletne prireditve. Tudi pouk po šolah, kjer na bi se začel 5. januarja, so odložili, dokler komisije ne pregledajo šolskih stavb in se prepričajo o njihovi varnosti.

Za Banjaluko

Predsednik Slovenske narodne podporne jednote Jože Culkar je poslal Slovenski izseljenski matici ček za 3285.81 dolarjev kot prvi prispevek za pomoč ponesrečencem katastrofalnega potresa v Banjaluki. To vsoto so zbrali krožki, federacije, upokojenski klubi in posamezniki, člani SNPJ. Zbiranje pomoči pa se še nadaljuje.

Iz Kanade nas je obvestil Kanadsko-jugoslovenski odbor za pomoč Banjaluki, da so do konca preteklega leta prek kanadskega Rdečega križa poslali v Jugoslavijo 3258.75 dolarjev. Tudi oni še nadaljujejo zbiranje pomoči in so v ta namen organizirali že več prireditev.

Katastrofalni potres v Banjaluki je hudo prizadel tudi naše rojake v evropskih deželah. Tako nam je Združenje Jugoslovancev v Severni Franciji sporočilo, da so do slej zbrali 1532 novih frankov. Pisal pa nam je tudi rojak Ivan Medvešček iz Luksemburga, ki je skupaj s sorodniki zbral za ponesrečence v Banjaluki 800 belgijskih frankov.

Jugoslovanski klub v Zürichu je takoj ko se je razvedelo za katastrofalni potres v Banjaluki in okolici, obvestil svojih 16 podružnic za zbiranje pomoči. Na posebnih sestankih so se dogovorili o podrobnostih. Naši državljani, zaposleni v tovarnah, gostinskih podjetjih, bolnišnicah in drugod širom Švice, so se z veseljem odzvali, da pomagajo prizadetim po svojih močeh. Do srede decembra je klub zbral precejšnjo količino oblačil, odej, zdravil in drugo. V denarju so zbrali blizu 20.000 švicarskih frankov. V korist prizadetim v Banjaluki in okoliških krajih so namenili tudi čisti dobiček od dveh dobro obiskanih družabnih prireditev: prireditve podružnice v Amriswilu, ki je bila 23. novembra in podružnice v Baslu, ki je bila 28. novembra lani.

Morje je veliko, moja ladja pa tako majhna

Rado Butja iz Izlake pri Zagorju, izseljenec
in svetovni potnik

Rado Butja je bil šest let star, ko so ga iz Podlipoglava odpeljali v koncentracijsko taborišče, od koder se je po končani vojni

vrnil v Izlake. Izučil se je za jamskega ključavničarja. Vojake je odslužil pri mornarici in potem odšel v tujino. V Melbourneu v Avstraliji se je leta 1963 odločil, da bo zgradil jadrnico. Graditi jo je začel leta 1964. Veljala ga je okoli enajst tisoč avstralskih dolarjev.

»Kako ste prišli na idejo, da bi si zgradili svojo jadrnico,« me je zanimalo, ko sem obiskal Rada Butjo na jadrnici »Kirru« v piranskem pristanišču in se z njim pogovarjal o njegovi 12-mesečni poti iz Melbournea v Avstraliji do pristanišča v Piranu. »Rad potujem, rad imam sonce, morje in daljave...« je bil kratek odgovor, kateremu je še dodal, da ljudje na različne načine uporabijo denar, ki ga zaslužijo. Butja je z denarjem, ki ga je zaslužil, tri leta gradil jadrnico, s katero je poleti 1967. leta iz Avstralije odrinil na dolgo pot. Jadrnal je od zahodne obale Avstralije po Koralskem morju proti Novi Gvineji, Singapuru, Malajski ožini, Cejlonu, čez Indijski ocean v Durban v Južni Afriki in od tam je zaplul proti Rtu Dobre nade in dalje čez Atlantik in pristal v južnoameriškem pristanišču Recipu, od tam do Azorskih otokov, do Portugalske in mimo Gibraltarja v Jadransko morje. Butja mi je razlagal, da je na tem potovanju videl veliko dežel, spoznal mnogo ljudi in doživel morda toliko, kot ne bi vse življenje, če bi bil stalno v enem mestu. In še bo potoval, vsaj tako mi je dejal. Vsekakor je treba zelo veliko podjetnosti, vztrajnosti in poguma, da uresničiš tak načrt.

»Zakaj ste jadrnico krstili za »Kirru«?«
»V jeziku domorodcev v Avstraliji pomeni to bumerang in bumerang se vrne, jaz pa bi se tudi rad vrnil s teh dolgih poti...«
No, in ko mi je pripovedoval, kakšne težave je moral premagati in kolikokrat sta ga rešila v boju z morjem iznajdljivost in pogum, potem sem razumel, da je taka pot več kot tvegana ter se mi je zdelo naravno, ko sem v njegovi kabini na jadrnici prebral napis v angleščini: »O gospod, morje je veliko, moja ladja pa je tako majhna.« »Kaj vam je najbolj ostalo v spominu s te poti?«

»Mnogo je bilo hudega in lepega. Hudo človek pozabi, lepo pa mu ostane v spominu. In kaj sem si najbolj zapomnil?«
Zazrl se je v mirno morje v piranskem pristanišču in pripovedoval: »Ne vem, zakaj me je obsedla misel sredi oceana, da bi fotografiral svojo jadrnico. Mogoče je bilo to tisto ubijajoče dolgočasje, ko si sam dneve in dneve na jadrnici in si zaželiš spremembe. Spustil sem v morje rešilni čoln, se privezal z vrvo ter se spustil s fotoaparatom iz jadrnice v čoln. Tedaj je butnil močan val, prevrnil čoln in znašel

sem se v morju. Aparat je nekam odplaval, jaz pa sem se začel boriti z valovi. Ustrašil sem se. In če popusti vrvi, in ostanem v morju... Na jadrnici ni bilo nikogar, jaz pa nad tisoč milj oddaljen od obale. Splezal sem na jadrnico in počasi sem se umiril...«

Ob koncu še vprašanje, kako se je počutil, ko je priplul »v domače vode«? »Na tej dolgi poti so me prevzela srečanja s tujimi deželami in takrat nisem toliko mislil na domovino. Toda čim bolj sem se približeval Sredozemskemu morju, tem bolj sem si želel, da bi čim hitreje priplul v domače vode in videl slovensko obalo. Ne morem opisati veselja, ki sem ga občutil, ko sem zaplul v piransko pristanišče in slišal domačo slovensko govornico.«

Stane Lenardič

Novi hoteli in gostišča na jadranski obali

Tisti, ki pridejo v letošnji sezoni v Jugoslavijo na počitnice in se bodo odločili za letovanje ob našem morju, bodo te novice prav gotovo še posebej veseli. Marsikje jim bodo letos na voljo razen starih tudi novi sodobno urejeni hoteli in gostinski obrati. V zalivu Pržnov v Sv. Štefanu bo, kakor napovedujejo, že v marcu odprt nov hotel A kategorije »Maestral«. V moderno opremljenih sobah bo lahko sprejel 286 gostov. Imel bo restavracijo s 400 sedeži, obsežno teraso, lastno plažo in zimski bazen. V Brelih, Veli Luki in Baški gradijo nove hotele B kategorije. Dograjeni bodo v maju. Hotel v Brelih bo imel za goste 300 ležišč, lastno plažo in bazen. Prve goste bo predvidoma lahko sprejel sredi maja. Hotel »Pozejdon« v Veli Luki bo lahko v svojih gostinskih obratih: kavarni, baru, restavraciji in terasi gostil hkrati kar osem sto gostov. Hotel »Korintia« v Baški, ki bo lahko sprejel 250 gostov, bo dograjen do prvega maja.

Na severnem Jadranu gradi turistično podjetje Adria iz Umaga šest depandans v naselju »Stella maris« v Umagu. Skupno bodo imele 210 apartmajev z 840 ležišči. Tudi ti moderni turistični objekti bodo lahko sprejeli prve goste že v maju.

V Slanem pri Dubrovniku je v gradnji hotel »Evropa«. Hotel je B kategorije in kakor računajo, bo goste lahko sprejel 1. julija. Imel bo 350 ležišč. Tri nove hotele gradijo tudi v naselju Katoro pri Umagu. Skupaj bodo imeli 712 sob s 1424 ležišči. Nov hotel v naselju Punta pri Umagu bo imel 316 ležišč. Tam je v gradnji tudi veliko letno gledališče. vzdolž vse obale postavljajo tudi vrsto motelov in campingov.

Janez Zrnc

Sredi priprav na novo sezono

Piran bo dobil nov hotel Mornarska krčma na ladji

Komaj so turisti zapustili letovišča ob slovenski obali, so se vanje naselili delavci: okrog dva tisoč jih je. Mesteca so marsikje dobila videz gradbišč, oziroma še podirajo stare, slabo uporabne objekte, da bodo pridobili prostor za gradnjo novih.

V Piranu so porušili nekaj starih hiš na koncu Punte, ki mestu niso bile v okras ne v korist. S tem so pridobili prostor za gradnjo novega hotela in objektov ob njem, kar je bilo Piranu nadvse potrebno. Hotel, ki ne bo v ničemer skvaril videza starodavnega mesta, bo B kategorije, v njem bodo sejne dvorane, štiristezno avtomatsko kegljišče, pred njim pa sto petdeset metrov dolga betonska in mivkasta plaža, ki jo bodo pridobili z zasipanjem morja. Ideja o gradnji tega hotela je stara že deset ali več let, saj se je v Piranu, kot v drugih obmorskih letoviščih redno dogajalo, da je na višku sezone zmanjkalo prostih mest v sobah. Treba je bilo le počakati na mili-

jardo starih dinarjev kredita. In kar je največ vredno, bo hotel sprejemal goste že letošnje poletje, saj zime ob morju niso ostre in bodo lahko gradili nepretrgoma. S tem objektom bodo tudi rešili Piran pred mrtvo zimsko sezono, saj bodo v novih prostorih organizacije in podjetja od drugod lahko prirejala konference in seminarje, česar do zdaj zaradi pomanjkanja sejnih dvoran ni bilo mogoče.

Direktor podjetja, ki gradi ta hotel, je dejal, da so večjo skrb posvetili tudi šolanju ustreznih kadrov. Povečali so število vajencev v gostinski stroki, nekaj že izvežbanih pa bodo poslali na specializacijo v tujino.

Še en nadvse zanimiv gostinski objekt v privatni režiji je dobil Piran to zimo. Okusno urejeno gostilno na ladji, ki je še v povojih, pa vendar že obratuje s polno paro. To je ladja »Koral«, stara, 1925. leta narejena barkača, s katero so včasih vozili pesek. Pa jo je že pred leti pred Pulo pogoltnilo morje. Od Splošne plovbe, kate-re last je bila, jo je kupilo piransko turistično društvo, da so na njej pekli ribe. Ko jo je dodobra izdelalo neurje, je obležala v kanalu pred Sečovljami.

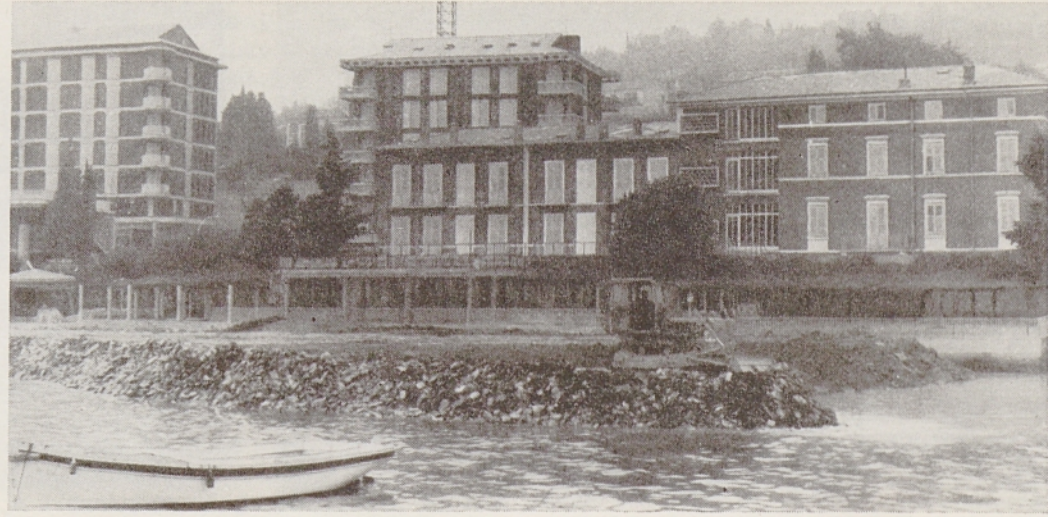
Ladja »Koral« v Piranu, na kateri je prava mornarska krčma

V Portorožu so tudi že izkopal temelje za nov hotel

Rado Bizjak, ki se mu je ladje zdelo škoda, da bi jo razbili za drva, jo je kupil za majhen denar, 150 starih tisočakov. Ko jo je za silo usposobil, mu jo je neurje vrglo daleč na kopno. Dve leti je potreboval, da jo je spet spravil v vodo, da je začel iz nje urejati plavajočo gostilno. Znašel se je kapitan-gostilničar, delal je sam, pomagali so mu sorodniki in ladja je spet dobila prav prijazen videz... Ko bodo vsa dela končana, bo verjetno glavna atrakcija Pirana, saj ob vsej naši obali do sedaj ni bilo podobnega objekta.

»Taka bo, kot so bile galeje v časih Kristofa Kolumba«, je dejal podjetni Rado. »Na jaboru bom še namestil razgledovalne koše, na palubo pa bom postavil osem starinskih topov.« Razumljivo, da topovi ne bodo nabiti, saj bi zidovom Pirana slaba predla, če bi se gostje barčice napili.

Prijetno je posedati v širokem trebuhu ladje, ki je opremljen v pomorskem slogu, tudi postrežejo vam s morskimi specialitetami na žaru. Zaenkrat skrbi za glasbo še zvočnik, ko pa bodo vsa dela končana, namerava »kapitan-gostilničar«, najeti godca, ki bo igral in prepeval stare mornarske pesmi. Kljub posebnosti gostilna ni draga,

nekaj Pirančanov mi je celo zatrdilo, da je ceneje priti sem na večerjo, kot pa da bi kuhali doma.

Tudi v Portorožu se morajo stari hoteli, stare hiše umakniti novim, modernim hotelom, ki bodo konkurirali celo razvpiti Azurni obali in letoviščem v turistični Španiji. Graditelji seveda upajo, da bo večina objektov, ki jih gradijo po načrtih za ureditev slovenske obale, že prihodnje poletje sprejelo goste. In kdor bo prišel prihodnjo sezono na počitnice na slovensko obalo, bo nedvomno prijetno presenečen.

Tudi ob zahodni obali Istre so prijetni izletniški kraji

Bliskovit razvoj turizma ob Jadranu, h kateremu je pripomogla že pred leti zgrajena jadranska magistrala, široka asfaltirana cesta vzdolž vse naše obale, je uvrstil našo obalo med svetovno znana obmorska letovišča. V poletnih mesecih po cestah Slovenije hitijo deset tisoči avtomobilov k morju. Vendar je jadranska obala obsežna, v zračni črti je dolga več kot tisoč kilometrov in sto tisoči dopustnikov se ob njej razgubijo. Nekateri krenejo na otoke, kjer preživijo svoje proste dni v zakotnih vasicah, stanujejo in hranijo se pri zasebnikih, kar je v primerjavi s cenami v drugih državah smešno poceni. Drugi si spet privoščijo nekaj dni v udobno urejenih hotelih. Starinska mesteca ob obali so povsod dobila še novo poletno mesto, mestno četrt hotelov, igrišč in drugih rekreacijskih centrov. Povsod so tudi bari, kjer preživijo noč tisti, ki jih tare »nespečnost«. Pa si oglejmo na hitro zahodno istrsko obalo, ki je kamnita, vendar to ni drobno ostro kamenje, pač pa veliki ploščati bloki, na katerih je prijetno poležavati. Južno od Pule, je več manjših ribiških vasic, ki se poleti spremene v turistična na-

selja. Seveda ni prostora za vse obiskovalce pod trdnimi strehami, na tisoče ljudi se naseli v kampingih, pod platnenimi strehami, kjer pa je električna, voda, kopalnice, trgovina in seveda tudi restavracija. Domačini proti majhni odškodnini radi posojajo čolne, če kdo želi pa lahko krene z njimi na nočni ribolov, Imena teh krajev so Premantura, Medulin, Banjole, Pomer, Rakalj in druga.

Severno od Pule je znano mesto Rovinj, ki mu pravijo tudi kraljica zahodne Istre, ker dela družbo že sicer razčlenjeni obali še trinajst manjših otočkov pred mestom. Mesto ima okrog 8000 prebivalcev, ki se jim v sezoni pridruži še enkrat ali dvakrat toliko turistov. Poleg otočkov, ki so več ali manj porasli z gozdom, je gozdat narodni park — sprehajališče, še na Zlatem rtu. Morje je za kopanje preimeno, plaže so vsepovsod, obilo možnosti je tudi za podvodni ribolov. Peščena plaža, seveda umetna, je le na otoku Katarini, kjer je tudi hotel, druge pa betonske ali kamnite plaže. Nekateri otočki, do katerih je le slab streljaj, imajo čolnarsko zvezo vsake pol ure, ali pa po želji. Rovinj slovi tudi po številu sončnih dni, čeprav temperatura le redkokdaj preseže 30 stopinj. Tudi celinsko zaledje je zanimivo. Obiskovalci, ki jim vreme ni naklonjeno za kopanje, si lahko ogledajo freske, srednjeveško naseleje Žminj in prav tako srednjeveško, a zapuščeno mestece Divigrad pa še in še. Hotelov je devet, nekaj tisoč ležišč pa odajajo tudi zasebniki v privatnih sobah.

Severno od Rovinja je 12 kilometrov dolg fjordast zaliv, kjer je bilo pred leti največje vzgajališče ostrig ob Jadranski obali. Ob koncu fjorda stoji lesen vikinški grad, ki so ga postavili, ko so snemali film Dolge ladje. Iz pristanišča skoraj vsak večer odpeljejo ladje na turistična križarjenja. Turisti najraje odhajajo na izlet do

Lomuardove jame, ki je dostopna le z morja. Tam plešejo, pečejo na različne prašičke in janjčke ter se drugače zabavajo. Nasproti Lomuardove jame je največja nudistična plaža ob zahodni istrski obali, na kopnem in na otočku Kuvrsada. Pravzaprav je to kamping naselje nagcev, ki ima svojega vratarja in je ograjeno pred nepoklicanimi obiskovalci. Vstopnina je članska izkaznica in treba je biti nag.

Kamping ima vstop iz Vrsarja, starega mesta na griču nad zalivom. Moderni hoteli so zrasli na drugem griču nasproti starega mesta, tam je tudi vas modernih bungalovov, ki jih zasedejo tisti, ki so radi nemoteni. Vzdolž vse obale je park, ki se konča z ogromnim kampingom, zadaj v pristanišču pa je skoraj vsaka hiša gostilna, kjer se dobro je in pije. Tudi Vrsar ima več sto ležišč pri zasebnikih.

Preveč je vsega, da bi našteval, pomudimo se le še v supermodernih turističnih naseljih, Plavi in Zeleni laguni pri Poreču. Hotelov je tu na desetine, oddajajo tudi celotne komfortne hišice, lahko pa tudi taborite. Tu je tudi najboljši rekreacijski center, saj so na razpolago skoraj vsa igrišča, kolikor jih obstaja, potem je tu jadralska šola, kjer posojajo jadrnice in čolne, potapljaška šola, kjer posojajo tudi tovrstne rekvizite itd. Za najbolj razvijene so tudi hlevi s prvovrstnimi jahalnimi konji, kočije, v katerih se lahko peljete na sprehod, jahalni učitelji in še in še. Za bolj zmerne žepce so v samem Poreču zasebne sobe, ki so udobne in poceni. ter restavracije, kjer se lahko človek tudi za majhen denar dostojno in do sita naje. Če gremo še bolj proti severu, pridemo v Novigrad, kamor zahajajo največ Slovenci. Tudi to je mesto, kjer je vsega dovolj, hotelov in zasebnih sob, restavracij, zabavišč ter drugih objektov, ki pripomorejo k udobnemu in prijetnemu počutju gostov.

Hotelsko naselje pri Umagu

V Portorožu zasipajo obalo in urejajo novo plažo

Hotel A kategorije »Adriatic« v Opatiji, kjer gostom pozimi omogočajo smučarske izlete na bližnji Platak

Ob obali otoka Cresa

Slovenska zastava na vseh oceanih

Prva slovenska ladijska družba »Splošna plovba« je pred kratkim slavila 15-letnico. Danes pa je že eno izmed iajmočnejših jugoslovanskih brodarških podjetij. Prva ladja, ki jo je imela »Splošna plovba«, je nosila ime »Martin Krpan«. Število ladij je počasi naraščalo, tako da ima »Splošna plovba« zdaj že štiriindvajset ladij z nad 200.000 ton nosilnosti ter z okoli tisoč zaposlenimi. Samo lani so te ladje prepeljale nad 1,165.491 ton različnega blaga ter ustvarile nad 7,337.000 dolarjev čistega deviznega dohodka. To je 9,5 odstotkov celotnega dohodka jugoslovanskega brodarstva. Ladje »Splošne plovbe« plujejo redno v Zahodno Afriko, Južno Ameriko, okoli sveta in v prosti dolgi plovi. V sorazmerno kratkem času se je to edino slovensko ladjarsko podjetje razvilo v veliko pomorsko delovno organizacijo, ki se nepretrgano srečuje tako s konkurenco domačih kakor še bolj tujih ladjarjev. Splošna plovba pa je prispevala velik delež tudi pri utrditvi slovenskega gospodarstva na zunanjih tržiščih, pripomogla pa je tudi k uveljavitvi pristanišča Koper kot znane svetovnega pristanišča.

Plavajoča razstava po deželah Latinske Amerike

Sedem luksuznih potniških ladij Jadranske linijske plovbe z Reke, ki sestavljajo mednarodni del ladjevja tega ladijskega podjetja, ima zagotovljeno delo za vse letošnje leto. Ladji Istra in Dalmicija je za prihodnja tri leta najelo Združenje turističnih agencij iz Francije in ZDA. Do maja bosta vsako leto krožili po Karibskem morju, nato pa po Sredozemlju.

Za trajekt Liburnija so našli izredno privlačno in za gospodarstvo zelo donosno zaposlitev. Sredi novembra bo ladja odplula na petmesečno potovanje po državah Latinske Amerike. Spremenjena bo v plavajočo razstavo proizvodov osemdesetih jugoslovanskih podjetij, ki žele okrepiti blagovno izmenjavo s tem zanimivim tržiščem. Luksuzno ladjo Jedinstvo pa je najela italijanska potovalna agencija iz Neaplja. Plula bo do zahodne afriške obale. Pozneje bo vzdrževala redno progo med Benetkami in Grčijo ter povezovala več naših jadranskih pristanišč.

Velika mednarodna športna prireditev v Ljubljani

Blizu 130 najboljših umetnostnih drsalcev z vsega sveta se bo čez nekaj mesecev

zbralo v Ljubljani na veliki mednarodni športni prireditvi. Po zaslugi odlično organiziranega evropskega prvenstva leta 1967 je mednarodna drsalna federacija ISU zaupala to odgovorno nalogo — organizacijo svetovnega prvenstva v umetnem drsanju, prav Ljubljani, mestu številnih mednarodnih prireditev, ki bo seveda tudi tokrat ljubitelje tega lepega športa sprejela z vso gostoljubnostjo.

Prireditev bo letos od 2. do 8. marca. Razen najboljših tekmovalcev iz najmanj sedemnajstih držav, pričakuje organizator okoli 40-članski sodniški zbor in pa seveda najmanj štiristo predstavnikov tiska, radia, TV in filma. To veliko športno manifestacijo bodo prenašale prek Evrovizije, Intervizije in ameriške barvne BBC družbe skoraj vse postaje sveta.

T. A.

Ribničani so tudi športniki

Ribniška občina bo letos praznovala kar več športnih jubilejev. 70-letnico ustanovitve telovadne organizacije v ribniški dolini, 20-letnico telovadnih društev Partizan in 10-letnico načrtnega razvoja in gojitve rokometa.

Zlata značka rešitelju

Osemnajsletni Marjan Grišin iz Kočevja je prejel od Zveze prijateljev mladine zlato značko kot priznanje za svoj pogum in plemenitost. Nedavno je rešil življenje dveipolletni Jadranki Bobič, ki je padla skozi okno drugega nadstropja. Pred tremi leti je potegnil iz Rinže utaplajočo 10-letno Nado Jurca. Leto prej je podobno rešil smrti svojo 10-letno sestro Magdo, ki se ji je na zaledenem Klunovem bajerju udrl led. Pred dvema mesecema pa je tik izpred avtomobila potegnil dveletnega Silva Potočnika, ki je nenadoma stekel čez cesto. Vedno priseben, vedno pripravljen pomagati, ponosni smo nanj!

Že priprave za kmečko ohcet 1970

Letos zadnjo soboto v maju bo Ljubljana spet polna obiskovalcev. Spet bomo imeli Kmečko ohcet, ki bo to pot prirejena že šestič. S pripravami za to največjo ljubljansko folklorno turistično prireditev so začeli že konec prejšnjega leta. Med poročnimi pari iz Slovenije in inozemstva bodo letos tudi pari iz drugih jugoslovanskih republik,

Predmeti in fotografije na lepo urejeni razstavi so nas vodili od skromnih začetkov do današnjih modernih učnih pripomočkov za pouk slepih in slabovidnih

Ina Slockan

Sonce v temi

50-letnica Zavoda za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani

Lepo, pristrčno slavje so imeli v sredo 26. novembra v Zavodu za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani. Praznovali so zlati jubilej obstoja tega zavoda.

Spet smo se zbrali v tisti zavodovi mali dvoranici, kakor tolikokrat doslej že ob raznih priložnostih. Spet so nam gojenci recitirali tako toplo in občuteno. Spet so nam zapeli in zaigrali s tolikšno notranjo radostjo, da so nam solze, ki se so hotele spočetka prikrajsti v oči, kar same od sebe skopnele.

Nekaj pa je bilo drugače kot včasih. Med nastopajočimi niso bili vsi slepi. Mnogo jih je bilo slabovidnih. Tudi invalidov brez ene ali obeh rok nisi opazil. Vojna in prva povojna leta so se odmaknila v preteklost. Nesreče otrok z razstrelivom se danes bolj

redke. Zdaj med gojenci v zavodu prevladujejo slabovidni. Zato je leta 1966, ko je bilo izročeno namenu novo, sodobno urejeno šolsko poslopje, tudi spremenil svoj naziv v Zavod za slepo in slabovidno mladino. Marsikaj je danes čisto drugače kakor pa je bilo nekoč. V Rodni grudi smo o tem že večkrat pisali, zato ne bom segala nazaj v leta njegovega nastanka. Pomudimo pa se na kratko pri njem v prvem desetletju po zadnji vojni. Stavbi ob Langusovi ul. št. 16, kamor se je Zavod za slepo mladino vselil prvo leto po vojni, sta postajali iz leta v leto bolj tesni. Male učilnice so bile obenem bivalnice. Niso imeli učnih kabinetov, prostorov za delavnice itd. Vse to je še posebej terjalo veliko požrtvovanja in ljubeznj od vzgojiteljev, ki morajo že tako imeti zvrhana srca ljubezni in razumevanja, če se hočejo uspešno posvetiti temu odgovornemu in lepemu poklicu. Ko je pred desetimi leti, 5. junija 1959, zavod praznoval svojo štiridesetletnico, so se proslave in slavnostne akademije slepih udeležili tudi številni ameriški rojaki, ki so bili takrat v Sloveniji na obisku. Ameriški rojaki, posebej pa še organizacija Progressivnih Slovencev, so slepi mladini v ljubljanskem zavodu v prvih letih po vojni poslali mnoga lepa in potrebna darila: pripomočke za učila, orglice za orkester, pisalne stroje za slepe itd. Leta 1956 je dobil zavod tudi velik moderen pralni stroj z ostalimi napravami. Kupljen je bil v Nemčiji. Zanj so ameriški Slovenci na pobudo pokojnega publicista Antona Gardna iz Matawana Minn. prispevali 2.400 dolarjev. Vse to je danes preteklost, a prav je, da se ob zlatem zavodovem ljubileju mimogrede spomnimo nanjo.

Poleg nekdanjih zavodovih stavb je danes moderno šolsko poslopje. Prostori v njem so primerno razporejeni in urejeni, da čim bolje služijo namenu.

V zavodu se šola nad sto gojencev. V njem deluje osemrazredna osnovna šola, oddelek za predšolske otroke, oddelek za prešolanje pozneje oslepelih, obvezen razširjen pouk gospodinjstva in ročnih del, posebne delavnice za predpoklicno vzgojo, pouk strojepisja, za učence z ostanki vida dodatni pouk v pisanju, branju in oblikovanju, oddelek za pouk glasbe (razni instrumenti in zborovsko petje), tonski studio za snemanje zvočnih knjig s fonetiko itd. Zavod ima tudi splošno in očesno zdravstveno ambulanto ter poseben ambulantni oddelek za pomoč slepim in slabovidnim otrokom, ki žive pri starših in se šolajo v rednih šolah. Pouk in vzgojo slepih in slabovidnih otrok vodi skupina strokovno usposobljenih moči s psihologom, socialnim delavcem, logopedom in drugimi strokovnjaki.

Gojenci v zavodu so tudi vneti športniki. Med njimi so dobri plavalci. Radi kegljajo, šahirajo. Ko bodo na razpolago sredstva, nameravajo urediti asfaltirano igrišče za košarko, odbojko in rokomet. Učenci sedmega in osmega razreda — imajo dvakrat tedensko plesne vaje, ki se jih z veseljem udeležujejo.

Ljubljanski zavod za slepo in slabovidno mladino je vodilna ustanova te vrste v Jugoslaviji. Šolo v zavodu financira republiška izobraževalna skupnost, internat za gojence pa komunalni zavod in posamezne občine. Starši prispevajo po svojih možnostih — največ od dvesto do tristo novih dinarjev mesečno.

Zlato slavje se je ganljivo zaključilo, ko se je ravnatelj Anton Kebe posebej zahvalil dolgoletnim sodelavcem zavoda in jim razdelil spominska priznanja in darila. V vrsti vzgojiteljev in drugih sodelavcev, ki so dolga leta z ljubeznijo in požrtvovalno prizadevnostjo vsak po svojih močeh sodelovali pri rasti zavoda in vzgoji gojencev, je prejela priznanje za svoje 35-letno delo tudi nekdanja ravnateljica Mira Dobovškova.

Po proslavi smo si v novem šolskem poslopju ogledali lepo urejeno razstavo. Predmeti in fotografije so nas vodile od skromnih začetkov do današnjih modernih učnih pripomočkov. Ob teh fotografijah je spet oživljala preteklost: spomnili smo se nekdanjih gojencev, ki so že davno odrasli in si po svoje uredili življenje; prizadevnega učitelja Petriča, ki je prepoln načrtov zaradi avtomobilske nesreče umrl toliko prezgodaj. Tam so bile knjige v Braillovi pisavi, tehtna leposlovna dela, v katerih je zajetih nič koliko brezplačnih delovnih ur članic AFŽ, ki so knjige prepisovale na pobudo in po navodilih velike prijateljice slepe mladine, pokojne profesorice Minke Skabernetove.

Dolga je bila prehojena pot skozi pet desetletij, a je bila uspešna...

Odkrili najboljši boksit v Evropi

Pri rudniku boksita v Vlasenici v Bosni so geologi na področju Podbačana odkrili v globini 135 metrov debel sloj boksita izredne kvalitete. Najboljši boksit, ki ima 31 modulov, so doslej kopali pri Jajcu, povprečno pa ima pri nas izkopani boksit le 10 do 11 modulov. V novo odkriti vrtini pa je najmanj tri milijone ton boksita izjemne kvalitete, saj ima kar 60 modulov. Torej je dvakrat kvalitetnejši kot najboljši domači in 6-krat boljši kot je povprečje evropske kvalitete.

V čakalnici poklicne posvetovalnice v Murski Soboti

Pomenek s strokovnjakom pred pomembno odločitvijo (zgoraj levo)

Boro Borovič

Domači kruh se nikoli ne zatakne

V sodobno urejenem posloplju komunalnega zavoda za zaposlovanje v Murski Soboti že več let deluje posebna služba za poklicno usmerjanje mladine. Tu je vedno gneča in mladi Pomurci podajajo drug drugemu kljuko na vratih, ki peljejo k psihologu. Tudi v svetu ob Muri so namreč spoznali pomen sodobnega testiranja, ki lahko odločno vpliva na poklicno usmeritev mladine po končani šoli. Med kandidati, ki se zatekajo k psihologu, je tudi veliko mladih ljudi, ki tu prestanejo preizkušnjo na željo podjetja, kjer se name ravajo zaposliti. Soboška tovarna perila in oblačil »Mura«, ki zaposluje danes že blizu dva tisoč delavcev, je še posebno zainteresirana za mnenje strokovnjaka o sposobnostih mladih prosilcev za delo.

Skratka — možnosti za zaposlitev, uk ali za šolanje talentirane mladine je obilo.

Zakaj bi se odpravljali na sezonsko delo v tujino, če je dovolj možnosti za delo doma, pravijo danes Pomurci, starši današnje mlade generacije, ki bo v prihodnje nedvomno v vse manjšem številu iskala kruh v tujini.

Večina izmed osem do devet tisoč pomurskih delavcev, ki so danes na sezonskem delu v Avstriji, Nemčiji in drugod, sodi v generaciji, ki ni imela takih možnosti za šolanje ali zaposlitev v domovini. Številna nova podjetja v Pomurju, kjer se je poleg industrije ob odprtih mejah zlasti razmahnila trgovina, ob njej gostinstvo in številne druge dejavnosti v službi turizma, potrebujejo vsako leto več novih strokovnjakov, visoko kvalificiranih, kvalificiranih in priučenih delavcev. Zato se danes poleg 2500 mladih ljudi v sedmih srednjih in treh strokovnih šolah v Pomurju šola tudi nad šest sto mladih deklet in fantov na višjih in visokih šolah v Mariboru in Ljubljani, Zagrebu in drugod.

In večina teh mladih ljudi začne svojo pot v poklicni svetovalnici. Danes je ta služba že tako razvejala svojo dejavnost, da redno spremlja otroke od sedmega razreda osnovne šole dalje. V sodelovanju z vodstvi osemletk proučuje vzroke zaostajanja šolarjev na Goričkem, kjer največ mladine ne konča uspešno osnovne šole. Za večino poklicev in še zlasti za nadaljnje šolanje pa je uspešno opravljena osemletka pogoj za sprejem. Vloga poklicne posvetovalnice pa postaja vse večja zaradi pojava, da za določene gospodarske panoge, kot so kovinska industrija, gradbeništvo, elektrotehniška industrija itd. zmanjkuje kvalificiranih delavcev. Tako se je letos zgodilo prvič v Pomurju, da mladina, ki je končala vseh osem razredov osnovne šole, ni imela težav z izbiro šole in poklica. Spričo dejstva, da konča vsako leto v Pomurju osmi razred osnovne šole blizu štiri tisoč učencev, ta podatek veliko pomeni.

Odločilno vpliva na tako učinkovito delo poklicne posvetovalnice in na možnost vključevanja mladine v uk ali šolanje tudi prelomnica v štipendiranju. Samo v soboški občini so v tem letu podelili nad sedemdeset milijonov starih dinarjev štipendij, ki jih dajejo občina in številna podjetja iz posebnih skladov za šolanje kadrov. Veliko denarja pa vlagajo podjetja in razne ustanove tudi za izredno šolanje že zaposlenih ljudi, ki si na višjih in visokih šolah doma in celo v tujini nabirajo znanje, ki postaja vse močnejše orožje gospodarstva tudi v nekoč tako zaostalem svetu ob Muri.

Čeprav je še veliko odprtih vprašanj, ki jih bodo morali v Pomurju premestiti, da bi se ta pokrajina povsem iztrgala tegebam žalostne dediščine preteklosti, že danes velja ugotovitev, da bo prihodnjim generacijam prihranjena trda pot v tujino.

Jubilejne in spominske znamke

Za letošnji teden otroka, ki je bil od 5. do 11. oktobra, je naša poštna uprava izdala posebno prispevno znamko za 50 par. Izšla je v polah po devet znamk. Na znamki je otroška risba s tremi otroškimi glavicami in štirimi ptički, ki jo je narisala Tanja Vučajnik iz Celja, še kot učenka VII. razreda II. osnovne šole v Celju. Njena risba je bila izbrana na natečaju, ki ga je lani razpisalo uredništvo Pionirskega lista iz Ljubljane za osnutek znamke v otroškem tednu.

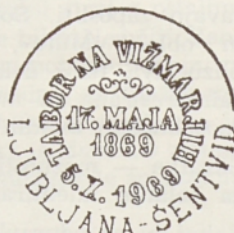
V oktobru so se začele tudi proslave 25-letnic osvoboditev naših glavnih mest. Od 25-letnice osvoboditve Beograda 20. oktobra 1969 do 25-letnice osvoboditve Ljubljane 9. maja 1970 bo izšlo šest znamk z grbi naših republiških glavnih mest, ki se bodo na koncu končale s skupnim spominskim blokom. Prve tri znamke iz te serije bomo dobili že letos.

Prva znamka v počastitev 25-letnice zmage nad okupatorjem je izšla 20. oktobra, na dan osvoboditve Beograda, našega glavnega mesta in glavnega mesta Srbije. Pred 25 leti so na ta dan naše partizanske enote skupaj s sovjetskimi četami osvobodile Beograd in pregnale iz njega nemške okupatorje. Na znamki je beograjski grb.

Druga znamka iz te serije je izšla za 25-letnico osvoboditve Skopja, glavnega mesta Makedonije in sicer 13. novembra. Na tej znamki je skopski grb.

Tretja letošnja znamka iz te serije bo izšla 19. decembra ob 25-letnici osvoboditve Titograda.

Oktobra je minilo tudi sto let, odkar se je rodil dr. Josip Smolaka, ugledni hrvatski organizator prosvetljenstva in borec za jugoslovansko idejo. V počastitev stoletnice njegovega rojstva je izšla 9. novembra posebna spominska poštna znamka. Na njej je portret dr. Josipa Smolake. Rodil se je 9. novembra 1869 v Imotskem v Dalmaciji.

Študiral je pravo na dunajski univerzi in ga končal leta 1893. Bil je ustanovitelj »Hrvatske demokratske stranke«.

Vse te znamke je natisnil beograjski zavod za tiskanje bankovcev. Velike so 37 × 30 mm in zobčane grebenasto 12 1/2. Vse so bile tudi po 50 par.

Pred sto leti je bil 17. maja v Vižmarjah pri Šentvidu nad Ljubljano največji takratni slovenski tabor. Na tem taboru se je zbralo 35.000 Slovencev iz vse Slovenije, ki so zahtevali svoje narodne pravice. V nedeljo 5. oktobra je bila na istem kraju slovesna proslava njegove stoletnice. V počastitev tega zgodovinskega dogodka je tudi naša pošta Ljubljana-Šentvid imela poseben spominski poštni žig.

»Brest« izvažajo v Ameriko

Industrija pohištva »Brest« v Cerknici je eno izmed slovenskih podjetij, ki se je najbolj uveljavilo na svetovnem trgu. Samo lani je »Brest« izvozil za 3,4 milijona dolarjev različnih izdelkov in se s tem povzpел na prvo mesto med vsemi 131 jugoslovanskimi izvozniki pohištva. Vseh naročil niti niso mogli izpolniti. Sloves, ki si ga je »Brest« prislužil na tujih trgih, še posebej pa v Združenih državah Amerike, je odločilno vplival na to, da je njihova prizadevanja za modernizacijo podprla tudi Mednarodna banka za obnovo in razvoj. Znano je, da Mednarodna banka podpira uresničevanje samo tistih projektov, katerih ekonomska upravičenost se lahko meri z najostrejšimi zahtevami svetovnega tržišča industrijskih izdelkov.

S temi novimi vlaganji želijo v »Brestu« modernizirati strojno in drugo opremo, izboljšati tehnologijo, dograditi in razširiti proizvodne prostore in drugo. Po letu 1972, ko bo rekonstrukcija končana, bodo vrednost proizvodnje povečali od 90 na 160 milijonov dinarjev, izvoz pa od 3,4 na 7 milijonov dolarjev. Število zaposlenih se bo ob tem povečalo samo za 10 odstotkov, v primerjavi z današnjimi pa bodo dosegali dvakrat večji dohodek.

Tovarna »Brest« uspešno sodeluje tudi s številnimi domačimi proizvajalci pohištva, največji obseg sodelovanja pa so nedvomno dosegli z ameriški proizvajalci pohištva. Z njimi sodelujejo tako pri oblikovanju novih izdelkov kot pri dobavi posameznih delov.

Tovarna »Brest« je pravzaprav združenje petih obratov, ki so poslovno samostojni, vendar pa najtesneje sodelujejo. Trije izmed obratov imajo sedež v Cerknici, druga dva pa sta v Martinjaku in v Starem trgu.

Povečana tovarna - novi delavci

V Sevnici so v počastitev dneva republike izročili namenu nove sodobno urejene prostore tovarne za otroško konfekcijo, ki je med največjimi tovrstnimi podjetji v Jugoslaviji. Ta tovarna je bila ustanovljena pred sedmimi leti. Zaposluje predvsem ženske, ki delajo pri strojih in krojijo. Modeli otroške konfekcije te tovarne so zelo znani in cenjeni. Delavke so se usposobile v posebnem centru za priučitev, ki je priložna tovarni. Nova tovarniška stavba bo omogočila zaposlitev 350 novim delavkam. Podjetje namerava zaposliti predvsem ženske s Kozjanskega, ki je med najbolj zaostalimi območji v Sloveniji.

The main building of University of Ljubljana

Tomorrow's Image of Slovenia

The economic development of Slovenia is getting more and more impetuous. In the last ten years the national per capita income has been doubled, so that now Slovenia can be included among the countries with more than U.S. \$ 1000 of per capita income, i.e., twice as much as the average in the rest of Yugoslavia.

What now is the reason for this fast pace of the economic growth. Above all it is due to the economic-political system. The self-managing socialism has given everybody the possibility of determination in economy as well as in the so-called social services. It is further due to the historically proved industry as well as capability of Slovene people to take advantage of the favourable geographical and political situation of Slovenia.

There is no doubt that the quick growth of Slovenia is also due to its part and status in the Yugoslav federation of nations.

There are, of course, some other reasons for our economic progress. An important factor is the large participation of women in our production. With its 40 per cent of

employed women, Slovenia is second only to Japan with its 44 per cent.

This development has certainly brought some problems, too. Such has been the migration of country population into towns. The cultivation of land, especially in the mountainous regions, has been abandoned, while more and more country people have been seeking jobs in towns. It is true that the economic reform restrained this tendency to a certain degree, since the new firmer economic conditions held back a greater influx of workers into the industry. Yet our people keep on deserting the land and looking for work abroad, especially in the Federal Republic of Germany. It is true that most of these people return after some years of working abroad with rich working experiences. On the other hand, our economy is greatly damaged by the desertion of a great number of skilled workers who have gone to work abroad in the last years.

The development of technic and technology has been very fast lately. More technical inventions have been discovered in the last ten years than in the 2 thousand years before. The Yugoslav economy is getting more and more involved in the world economy, while the demands on quality and prices of our commodities are greater. Yet, it can be maintained, that although the economic competition sets greater demands, it also brings greater benefits.

Thanks to our open borders, the influx of foreign tourists and commodities is constantly increasing, and vice versa, more and more Yugoslav tourists go abroad. More than 18 per cent of goods, produced in Slovenia, are exported, i.e., our connections with western as well as eastern countries are getting closer.

In such conditions the Slovene government has decided to conceive the long-range plan of the economic growth. The basic principles of the plan are: to make it possible for our people to get suitable greater working productivity and competitiveness; to ensure better income as well as greater possibilities of self-management and determination for our workers.

The long-range program of the economic and social development is urgent also on account of our general economic orientation. It is important to find out those economic branches which have the great-

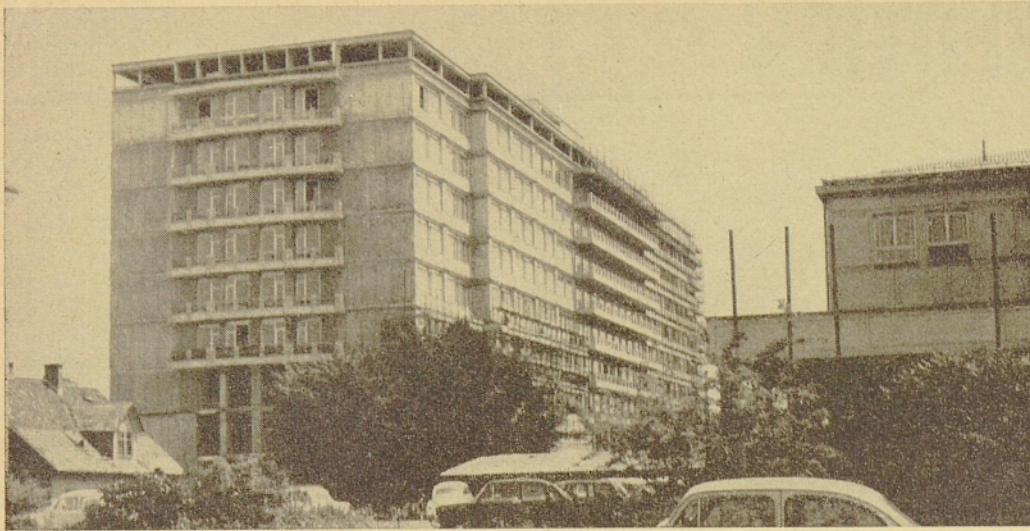
est material possibilities. The work on the plan so far makes it clear that we should promote of all kinds, trade and traffic, as well as some branches of industry, e.g., light processing industry. The agricultural problems are more complicated, since Slovenia does not have especially favourable or large enough agricultural areas to be able to cope with competition. There are good prospects, however, for stock-breeding, hops, potatoes, i. e., the cultivation closely connected with industry.

The long-range plan will be completed in 1970. It will comprise possibilities of growth in the next 15 to 20 years, or even 30 in some fields, e.g., forestry. From the large-scale material, being prepared by more than one hundred experts, only those facts and material possibilities of the development will be extracted which can contribute to the establishment of our long-range economic, social and regional policies.

Future economic possibilities require immediate changes in the manner, extent and structure of education. Our economic structure is going to change, i.e., fewer people will be engaged in agriculture and forestry, and more in industry and the so-called tertiary activities: trade, catering, traffic, etc.

Swift changes in the economic structure require appropriate modifications which, of course, are not rapid enough in the social structure, i.e., in the structure of occupations and education. At least 25 years are needed for education of a highly qualified expert. It goes without saying that the entire technology undergoes great problem this fact presents to our small nation and economy is considerable. The process of education will have to be shortened by means of up-to-date educational methods; the structure of education can be changed by introducing new subjects and changing the structure of culture and education. Even education for two occupations is being considered. In short, education for the working staff of a definite structure and quality is our vital question.

A long-range plan is being made also for Yugoslavia in general. This will enable our Slovene economy to base its plans upon the Yugoslav economic and social potentialities.

The building of the enormous hospital centre in Ljubljana has been finished at last, and now they have started with the work inside of the buildings. The aim of the medical experts is to build a hospital where most pretentious diseases will be cured and most difficult operations will be done. Although the planes of the hospital centre have already been made, the doctors and the architects continue to meet at the conferences to add innovations, or to correct any deficiency, which haven't been seen before

It seems that Slovenia is on its way to even faster growth which will offer its people the possibility of working at home under more favourable conditions as well as the right of self-determination in the results of their work.

Translated from Slovene by Nada Vitorovič

New Hotels along Adriatic Coast

Those of you who will be coming on vacation to Yugoslavia this year, and if you will decide to spend time on the Adriatic coast you may be happy to hear the following news. On many resorts this year you will be greeted with newly arranged, modern rooms and premises. Allow us to mention a few: It is being forecast that A category hotel *Maestral* in the bay of Pržno near St. Stefan will open in March. It will have 286 beds in rooms of contemporary design, four hundred seat restaurant, coffee bar, large terraces, an indoor winter swimming pool, and it's own private ocean front. A new B category hotel in Brela with 300 beds, own private ocean front and swimming pool will open in May. Hotel *Pozejdom* in Vela Luka is expanding so that it's premises, the restaurant, coffee bar, night club etc., shall be able to serve eight hundred guests. By the first of May new additions to hotel *Korintia* in Baška will be completed with a capacity for 250 guests.

The tourist and restaurant corporation *Adria* from Umag is completing along the northern Adriatic coast a chain of tourist family appartments called »*Stella Maris*«, with 840 beds in all. The first ones will be ready sometime in May.

B category hotel, *Europa*, with 350 beds in being completed in Slano near Dubrovnik. It will open July the first. Three new hotels are also being readied near Umag. New hotel with 316 beds will be

ready in Umag which includes an open air theater. All along the Adriatic coast additional new motels and camp sites are also awaiting new guests.

Ljubljana's New City Flag and Coat of Arms

Ljubljana will celebrate on the 9th of May this year the 25th anniversary since it's liberation. The city council has passed a proclamation that on this date the city should acquire it's own coat of arms and a city flag. The coat of arms should represent the city's historical tradition, which would then be displayed at city functions, tourist centers and it's appropriate places. At the same time the council will introduce Ljubljana's city medal of honour to distinguished citizens who have contributed to the town's growth and those who have shown merit during the revolutionary war.

Golden Pin to the Rescuer

To the eighteen year old Marjan Grišin from Kočevje went the gold pin as a mark of recognition for again saving a life. This time of a half year old girl, Jadranka Bobič, who fell through the first floor window. Three years ago he saved from drowning ten year old Nada Jurca from the river Rinža. Year before that his own sister when the ice caved in on a pond where they were playing hockey. Two months ago he pulled from under the car's wheels two years old Silva Potočnik who suddenly ran across the street. Always attentive, always ready to act in the split of the moment. We are very proud of him!

President Tito Receives Honorary Doctors Degree from the Slovene University

We have already written about Ljubljana University's 50th anniversary. This center of Slovene cultural establishment is of prime historical importance since it is also a milestone along the road of struggles this small national group has waged. This makes it therefore also a jubilee of the entire Slovene nation.

The main jubilee festivities for Ljubljana University's 50th anniversary were held during the days between Dec. 8th to the 11th. Invitations were given to all the representatives of the Yugoslav Universities and Academies as well as Universities from Western Europe and Eastern Europe. During the festive days two busts were unveiled in front of the University. One was of the famous mathematician Jurij Vega, and the other of the University's first rector, Josip Plemelj. Exhibitions on the 50th anniversary were held at the National and University libraries.

On thursday, December the 11th, the honorary doctor degrees were awarded. For the honorary doctor degrees the following were named: President Tito, Edvard Kardelj, Srečko Brodar, Jovan Hadži, Milko Kos, Alija Košir, Feliks Lobe, Franc Stele, and Alojz Tavčar, professor from the Zagreb University.

For the commemoration the University issued a commemorative text of seven hundred pages showing the rich history of the Slovene University. Amongst the professors contributing to the historical text were: Prof. Zwitter, prof. Mikuž, prof. Grafenauer and prof. Kremenšek.

Two new university buildings were opened where one was handed to the faculty for architecture and construction, and the other to the faculty for mathematics and physics.

Italian actress of Yugoslav origin Sylvia Koscina also visited Sarajevo on occasion of the film's premiere »Battle on Neretva«

Film premiere of »Battle on Neretva«

On the 29th of November, which is also the nation's birthday, the premiere of this country's largest film production, »Bitka na Neretvi« was shown in Sarajevo. The film's premiere, which the world press has written considerably about, was held in the newly constructed downtown center of Skenderija. The theater happens to be in the neighborhood of some events that were taking place in the film in 1943. Invitations for the premiere went to President Tito and his wife, to members of foreign military attaché, to a delegation of veterans from the battle of Neretva, foreign and local movie stars who participated in the film, and directors and producers. All together over three thousand invited guests attended the premiere. For over three hours the audience was tense as the events unfolded on the screen depicting the battle of Neretva. This is not a story about a film. It is a film about the masses, the multitudes wherein are condensed shocking and deeply emotional stories concerning the individuals. The film is not concerned about the military victory as such, nor of the destruction of the enemy, but about the struggle for existence, survival, and for the lives of the wounded, the sick, the old and the very young. After the premiere President Tito said these words for the Sarajevo TV: »Already from the very beginning of the revolution we had won many battles, however never one with such

an all encompassing amount of tragedy as it happened at Neretva. That is why we thought that such a battle deserved a place on the film screen. Exactly such a film we just saw. To the instigator and director of the film, Veljko Bulajić, I can say that he has done his work excellently and that he has attained that which we have been expecting...«

In Sarajevo the film was shown in five theaters where the stampede on the theater tickets was such that in half an hour all the houses were sold out. On that first day over thirteen thousand people saw the film. In the following days the film was shown throughout other cities in the world starting in Rome on Dec. 4th.

Getting Ready for the Folk Wedding of 1970

On the last Saturday of May Ljubljana will again draw thousands of visitors. Again it will be Kmečka ohcet, or folk wedding time, the sixth in a row. Preparations for this event, the town's largest yearly folk spectacle have already begun at the end of last year. Amongst the wedding couples from Slovenia and other foreign lands this year will also bring couples from national groups throughout Yugoslavia. They are to be chosen by application through the various newspaper media. Ljubljanski dnevnik has already begun the campaign of selecting the Slovenian pair.

Zakaj ne po slovensko

Slovene by Direct Method

is the title of the first Slovene language course on 45 RPM records.

The course includes an album with records and a richly illustrated book. The book of over 270 pages contains 49 lessons and explanations of the Slovene language in English.

Were your parents or ancestors Slovene? Are you planning to visit Slovenia? Are you studying Slavic languages? Do you have business connections with Slovene companies? This study course on records ZAKAJ NE PO SLOVENSKO — SLOVENE BY DIRECT METHOD will be of considerable help to you. Slovene is no more difficult than many other languages: all it takes is the desire to learn!

You may order the complete course by writing to: Slovenska izseljenska matica, Ljubljana, Cankarjeva 1/II — Yugoslavia. The price is 15.60 US dollars.

The photo of album

V tej in še v prihodnji številki **Rodne grude** bomo objavili sestavek o raziskovalcih slovenskih narečij. Sestavek je eno izmed predavanj, ki jih je imel avtor, habilitirani docent dr. Jože Toporišič na ljubljanskem radiu pod skupnim naslovom »Slovenski jezik, kakor so ga videli tisti, ki so o njem razmišljali«.

Raziskovalci slovenskih narečij

V današnjem pogovoru hočemo povedati nekaj o tistih ljudeh, ki so raziskovali naša narečja. Za slovenski jezik je znano, da ima veliko narečij, torej je tudi dela dovolj za dialektologe, kakor imenujemo ljudi, ki se ukvarjajo s proučevanjem narečij. Slovenska narečja so raziskovali najuglednejši domači in tuji jezikoslovci, govorili pa so o njih tudi vsi naši veliki oblikovalci knjižne besede od Trubarja do Župančiča.

Pred leti sem na željo sedaj že pokojnega velikega slavista Maxa Vasmerja iz Berlina v nemški slavistični reviji *Časopis za slovansko filologijo* na več kot tridesetih straneh drobnega tiska podal prvi strnjeni podrobnejši pregled velikega prizadevanja za spoznanje slovenskih narečij in narečnih jezikovnih pojavov. Morda kaže navesti tudi uvodni del omenjene razprave:

Prava slovenska dialektologija je sedaj že 120 let stara: 1841 namreč je Izmajl Ivanovič Sreznjevskij objavil v Žurnalu Ministerstva narodna prosveščanja svojo temeljno razpravo o slovenskih narečjih. Naslov ji je bil: O slavjanskih narečjih. Od tega časa imamo bolj ali manj nepretrgano raziskovanje narečij vse do naših dni. Znanje o slovenskih narečjih pa je seveda mnogo starejše in sega, kolikor nam povedo pisana pričevanja, nazaj v 16. stoletje, ko je bila hkrati z utemeljitvijo knjižnega jezika postavljena tudi trdna podlaga za vedno živahnejši duhovni razvoj pri Slovencih.

V slovenski dialektologiji sem tedaj razločeval 6 obdobji: Prvo od 1550 do 1840, ko imamo samo posamezne, večinoma zelo splošne ugotovitve o nekaterih narečjih in njih posebnostih. Drugo obdobje uvaja Sreznjevski in traja do 1872. Kot raziskovalci se uveljavljajo poleg Sreznjevskega še drugi. Gibalni duh tretjega obdobja (od 1872 do konca 19. stol.) je Poljak Jan Baudouin de Courtenay.

Četrto obdobje zavzema čas od 1900 do vključno prve svetovne vojne, peto čas med vojnoma in šesto po njej. V zadnjih dveh obdobjih je treba ločiti Ramovševo smer od modernejše strukturalistične. — Nekaj o drugem obdobju.

Sreznjevski nam sam pripoveduje, kako je delal in kaj je s tem hotel doseči:

Ko sem popotoval po slovenskih deželah, sem se trudil, kolikor je bilo mogoče, tako sam opazovati kakor druge spraševati o razlikah krajevnih slovenskih narečij in posrečilo se mi je, kot se zdi, zapisati vse glavno s tega področja.

In res: čeprav je Sreznjevski upošteval v glavnem le glasove in naglas, je narečja, ki jih je natančneje raziskoval (dolenjska, gorenjska, beneškoslovenska, rezijsko, ziljsko, panonsko-štajerska, deloma tudi notranjsko), prav dobro označil. Sreznjevski je odkril 20 slovenskih narečij in v glavnem vse drži še danes, kar trdi o njih. V marsičem mu pritrjujejo v nasprotju z Ramovšem tudi najnovejša dialektološka dela (tako npr., da sega notranjsko narečje pri Trstu prav do morja ali koroško po dravski dolini in hribovju skoro do Maribora).

Silno dragoceno je spoznanje Sreznjevskega o vzrokih za veliko narečno razcepljenost slovenskega jezika. *Te narečne pisanosti brez dvoma ni mogoče pojasnjevati z vpisom tujščine. Morda je delovala tudi ta, toda še močnejši je bil po mojem mnenju vpliv redke naseljenosti in pomanjkanja industrije, pomanjkanja stikov med raznimi deli ljudstva. Zaradi tega negativnega vpliva se je jezik lahko razvijal v svoji melodiji in harmoniji na enem mestu tako, na drugem drugače. Čas je utrjeval in uzakonjeval krajevne razlike in se mu jih še ni posrečilo v zvezi z razširitvijo industrije in trgovine zabrisati, temveč ponekod le zmešati.*

Moramo priznati, da je Sreznjevskega delo odličen nastavek slovenske dialektologije, in to v času, ko je bilo tako delo posebno na Kranjskem skoro sumljivo. Prim. drugo vrstico Prešernovega sicer naklonjenega napisa Sreznjevskemu:

*Si slovenskega rodu,
te ne vprašam kam, čemu,
kadar boš prišel domu,
sin neumrjoče Slave,
spomni bratov se krog Save.*

Takrat kot Sreznjevski sta slovenska narečja raziskovala tudi Urban Jarnik in Stanko Vraz. Vraz predvsem rezijsko, Jarnik pa je obdelal vso Koroško od Zilje do Raven. Vraz je bil bister opazovalec, Jarnik bolj izčrpen. Zanimiv je njegov podatek, da je bilo tedaj na Koroškem čez 100 000 Slovencev. — V svoji veliki primerjalni slovnici slovenskih jezikov je upošteval slovenska narečja tudi Miklošič in zbral o njih mnogo podatkov, njegov učenec Matija Valjavec pa je l. 1858 podal zglede slovensščine, kakršna se je govorila v Preddvoru pod Storžičem. Na govor te vasi se je Valjavec opiral v svoji neprekosljivi razpravi o slovenskem tonovskem naglaševanju, izhajajoči desetletja pri zagrebški akademiji znanosti.

(konec prihodnjič)

Jože Šmit:

Bellariastrasse

Večkrat v spominu mi še zaživi
tvoja podoba, Bellariastrasse,
tvoja podoba poletne noči:
v zadnje, medleče polnočne luči
drobno fantè na vogalu smehlja se,
krili s papirji v rokàh in kriči:
Montagblatt, Montagblatt,
Tobruk gefallen, Montagblatt!

Kupci gubé se in lúči gasnó,
samo fantè tam s papirji ostane,
v zvezde strmi, ki nad mestom sijó
polne sladkosti, človeku neznane,
ko se približa še drobno dekle:
»Montagblatt«, dahne, a ona na zid
sive ograje se trudno opre
z bolnim šepetom: »Kommen Sie mit!«

Pòtlej prišlo je, kako naj povem:
njemu devetnajst bilo jih je, vem,
ona jih dvajset morda je imela.
»Trideset mark, moj mladi bohem«,
mu je dejala in bluzo odpela...
Dal ji je ves svoj drobiž in odšel,
nežno z očmi le med vrati objel
dojko, ki se je v razporku napela.

Spet si sprejela ga medse tedaj,
v svojo samoto, a polno utehe.
Ko pa je zarja svoj zlati smehljalj
v jutru razlila čez dunajske strehe,
šlo je fantè in otožni smehljalj
dalo v slovo ti, Bellariastrasse. —
Leta so šla in še hodi nazaj
tvoja podoba, Bellariastrasse.

Bellariastrasse

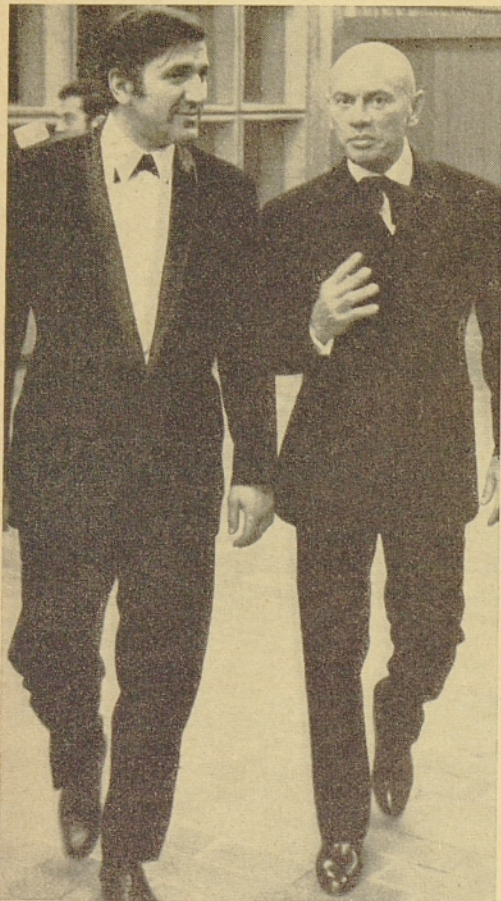
by Jože Šmit

Often my memory returns to the sight,
Returns to your picture, Bellariastrasse
As you were long ago on that far summer night —
Midnight or so in the last fading light —
Where a thin boy on the street-corner stands,
Selling the papers he waxes in his hands —
"Montagblatt, Montagblatt!
Tobruk gefallen, Montagblatt!"

Buyers are thinning, the lights dying down,
Leaving the boy with his papers alone
Witching the bright stars which shine on the town,
Full of a sweetness on earth never known,
But now a slender girl sidles his way;
"Montagblatt!" stammers the youngest, while she,
Propping herself on the wall dirty-grey,
Whispers exhaustedly, "Come on with me!"

That's how it started, all quite unforeseen
He, as I know, was no more than nineteen.
"Thirty marks, darling, I can't make it less",
Murmured the girl (twenty, she may have been)
Turning towards him and opening her dress...
He had little money, but there he left all,
As from the door he gave one last caress,
With a look, to her breasts in their soft rise and fall.

So the young boy you enfolded once more
In your own loneliness, blended with pity,
And when the morning sun rose up to pour
Radiance of gold on the roofs of the city,
Then the boy went, and a wistful half-smile
Gave in farewell to Bellariastrasse —
Long years have passed, but in memory the while
Longers your picture, Bellariastrasse.

Les acteurs Bata Živojinović et Yul Brynner aussi jouent dans le film «La bataille de la Neretva»

La première du film «La bataille de la Neretva»

Pour la fête de la République, le 29 novembre, eut lieu à Sarajevo la première du film yougoslave «La bataille de la Neretva». La première de ce film, dont on a déjà tant parlé dans le pays et par le monde, se déroula dans le centre nouvellement construit de Skenderija, qui se trouve au voisinage immédiat des scènes historiques de l'année 1943, présentées par le film. A la première, la grande salle a été remplie par près de trois mille hôtes invités. Etaient présents aussi le Président Tito avec son épouse et de nombreux représentants de notre vie politique et publique, les membres des missions militaires alliées, les délégations des anciens combattants de la Neretva, les artistes du cinéma

connus du pays et de l'étranger qui ont collaboré au film, des metteurs en scène, des producteurs, etc.

Pendant trois heures se succédèrent devant les spectateurs les scènes de la Bataille de la Neretva. Il ne s'agit pas d'une histoire. C'est le film d'une foule, dans lequel sont réunies les histoires poignantes des particuliers. La bataille de la Neretva ne parle pas d'une bataille pour une victoire militaire, pour l'anéantissement de l'adversaire, mais de la bataille pour la vie ou pour la sécurité vitale des blessés, des malades, des enfants et des vieillards.

Après la première, le Président Tito a fait à la Télévision de Sarajevo la déclaration suivante sur le film: «Dès le début même de l'insurrection, nous avons eu beaucoup de batailles, cependant pas avec autant de tragédie et si vastes que cette bataille sur la Neretva. C'est pourquoi nous avons estimé qu'un tel combat méritait sa présentation cinématographique. C'est précisément un tel film que nous venons de voir. L'animateur et le metteur en scène de ce film a été Veljko Bulajić et je puis dire qu'il s'est parfaitement acquitté de cette tâche, qu'il a atteint ce que nous attendions de lui...»

Le film «La bataille de la Neretva» a été présenté dans cinq cinémas de Sarajevo. Pour les billets, il y a eu une affluence inouïe. Ils ont été enlevés en une demi-heure. Dès le premier jour, treize mille cinq cents spectateurs ont vu le film. Dans les jours qui suivirent, les portes des cinémas mondiaux s'ouvrirent aussi au film. La première présentation du film à Rome eut lieu le 4 décembre.

De nouveaux hôtels sur la côte adriatique

Ceux qui viendront en vacances en Yougoslavie dans la saison touristique de cette année et se décideront à aller sur la côte, se réjouiront certainement de ces nouvelles. En bien des endroits, de nouveaux hôtels modernes et des installations hôtelières seront à leur disposition déjà cette année.

Dans la baie de Pržnov sv. Štefan, comme on l'annonce, le nouvel hôtel «Maestral», catégorie A, sera ouvert au mois de mars. Dans ses chambres à l'ameublement moderne, il pourra recevoir 286 hôtes. Il aura un restaurant de 400 places, une vaste ter-

rasse, sa propre plage et sa piscine couverte.

A Brela, Vrela Luka et Baška, on construit de nouveaux hôtels de catégorie B, qui seront terminés en mai. L'hôtel de Brela aura 300 lits, sa propre plage et une piscine. Selon les prévisions, il pourra recevoir ses premiers hôtes à la mi-mai. L'hôtel «Pozejdon» à Vrela Luka pourra recevoir à la fois 800 hôtes dans ses installations hôtelières: café, cabaret, restaurant et terrasse. L'hôtel «Korintia» à Baška, qui pourra recevoir 250 hôtes, sera déjà terminé jusqu'au premier mai.

Sur l'Adriatique nord, l'entreprise touristique Adria de Umag est en train de construire six dépendances dans la localité de «Stella maris» à Umag. Elles auront au total 210 appartements avec 840 lits. Ces ouvrages touristiques modernes aussi pourront recevoir leurs premiers hôtes en mai. A Slano près de Dubrovnik, on est en train de construire l'hôtel «Evropa», catégorie B, et l'on compte qu'il pourra recevoir ses hôtes le premier juillet. Il aura 350 lits. On construit aussi trois nouveaux hôtels dans la localité de Katoro près de Umag. Au total ils auront 712 chambres avec 1424 lits. Le nouvel hôtel de la localité de Punta près d'Umag aura 316 lits. Là, on construit également un grand théâtre de plein air. Tout le long de la côte on aménage aussi une série de motels et de campings.

Tito — docteur honoris causa de l'Université Slovène

Nous avons déjà parlé du cinquantenaire de l'Université de Ljubljana. Les principales fêtes jubilaires ont eu lieu du 8 au 11 décembre dernier. A ces fêtes ont été invités, à côté des représentants de toutes les Universités et Académies yougoslaves aussi les représentants des Universités de l'Europe de l'Est, des Universités de l'Europe de l'Ouest, des Universités des Etats de l'Asie, de l'Afrique et de l'Amérique Latine et des Universités des USA et de l'Australie.

Aux jours de fête on a inauguré devant l'édifice de l'Université de Ljubljana les monuments à la mémoire du célèbre mathématicien Jurij Vega et du prelierracteur de l'Université de Ljubljana, Josip Plemelj. A la Bibliothèque Nationale et Universitaire on a ouvert l'exposition «A l'occasion

Devant l'Université de Ljubljana on a inauguré le buste du premier recteur de cette Université, Josip Plemelj

du cinquantenaire de l'Université Slovène». Le jeudi 11 décembre s'est déroulée la promotion solennelle des docteurs honoris causa de l'Université Slovène. Ont été nommés docteurs honoris causa: le Président de la République Josip Broz Tito, Edvard Kardelj, Srečko Brodar, Jovan Hadži, Milko Kos, Alija Košir, Feliks Lobe, France Stele et le professeur de l'Université de Zagreb Alojz Tavčar.

A l'occasion du jubilé, l'Université Slovène a publié aussi un recueil commémoratif, qui sur près de sept cents pages présente l'histoire riche et mouvementée de cette institution culturelle slovène centrale, avec des articles des professeurs: Zwitter, Mikuž, Grafenauer et Kremenšek. Les Facultés particulières et les étudiants ont également préparé, à l'occasion du jubilé, une série de solennités et de manifestations culturelles et sportives. A cette occasion on a inauguré aussi deux nouveaux édifices universitaires: l'édifice de la Faculté pour l'architecture et le bâtiment et l'Institut pour les mathématiques et la physique.

Des armoiries et un drapeau pour la ville de Ljubljana

Le 9 mai prochain, Ljubljana célébrera le 25e anniversaire de la libération. Les membres de l'Assemblée de la Ville de Ljubljana ont adopté la décision que Ljubljana devrait recevoir, pour cette fête importante, des armoiries et un drapeau. Les armoiries de la ville devraient représenter la tradition historique de la ville et on les emploierait partout où il faut employer le symbole de la ville (sur certaines inscriptions publiques, les souvenirs touristiques, etc.). A la fois, Ljubljana devrait obtenir aussi sa propre distinction. Celle-ci serait décernée à ceux qui, par leur vie et leur travail, se sont particulièrement distingués au cours de la lutte de libération nationale ou dans le développement d'après-guerre de Ljubljana.

L'insigne d'or au sauveteur

Marjan Grišin (18 ans) de Kočevje a reçu de l'Union des Amis de la Jeunesse l'insigne d'or comme distinction pour son courage et sa noblesse d'âme. Récemment il a sauvé la vie de Jadranka Bobič (2 ans et demi), qui était tombée de la fenêtre d'un deuxième étage. Il y a trois ans, il a retiré de la Rinža Nada Jurca (10 ans), qui se noyait. Un an auparavant, il avait sauvé de la même manière sa soeur Magda (10 ans) qui, jouant au hockey sur glace sur l'étang de Klun gelé, avait vu la glace se rompre sous ses pieds. Il y a deux mois, il a tiré juste de devant une voiture Silvo Potočnik (2 ans), qui s'était soudain lancé dans la rue. Avec une présence d'esprit continuelle, il est toujours prêt à aider les autres. Nous sommes fiers de lui!

Déjà les préparatifs aux Noces paysannes 1970

Cette année, le dernier samedi du mois de mai, Ljubljana sera de nouveau pleine de visiteurs. Une fois de plus nous aurons les Noces paysannes, qui seront cette fois déjà organisées pour la sixième fois. On a commencé déjà à la fin de l'année dernière les préparatifs de cette manifestation touristique et folklorique la plus grande de l'année à Ljubljana. Parmi les couples de Slovénie et de l'étranger, il y aura cette année aussi les couples des autres république yougoslaves, qui seront choisis par les lecteurs des journaux du soir dans les républiques particulières. Le «Ljubljanski dnevnik» a déjà commencé son action pour le choix du couple slovène.

France Gole décédé

L'an dernier en novembre, dans son lieu natal en Basse Carniole est décédé Franc Gole, travailleur de mérite rapatrié de France, membre du Comité central de la Société des émigrés slovènes (SIM). Franc Gole a vécu de nombreuses années à Sallaumines, Pas de Calais, et il avait beaucoup d'amis. Il était allé travailler dans les mines françaises en 1930- à l'âge de 25 ans. Il était mineur, mais il profitait de ses loisirs pour travailler dans les organisations progressistes slovènes et yougoslaves. Il fut toujours dans les rangs de ceux qui luttèrent pour les droits sociaux et l'amélioration des conditions de travail. Jusqu'à son retour dans la patrie en 1946, il avait été secrétaire de l'Association des Yougoslaves dans la France du Nord. A l'occupation de la France par les nazis, il fut parmi les fondateurs du premier Comité du mouvement national de libération à Sallaumines, qui s'est ensuite élargi sur tout le territoire du nord de la France,

France Gole

englobant aussi de nombreux Yougoslaves épris de liberté. Comme membre et organisateur du mouvement français de la résistance, il obtint une haute distinction française — la Médaille de la Résistance. Après son retour, il travailla à la mine de Kočevje et fut actif aussi dans les organisations. Il fut aussi membre du Comité central de la SIM, oeuvrant surtout auprès de sa succursale à Kočevje, où il fut pendant quelque temps aussi président. Pour son travail pour les émigrés il fut décoré de l'Ordre de la fraternité et de l'unité du Ile degré et nommé membre honoraire de la SIM.

Un émigré — voyageur universel

Rado Butja d'Izlake près de Zagorje est serrurier de profession. Il a fait son service militaire dans la marine et peu après il s'en est allé à l'étranger. A Melbourne en Australie en 1964, il s'est mis à construire lui-même un voilier qu'il a nommé Kirru. En 1967, il est parti sur son voilier pour un long voyage en mer vers sa patrie, Sa croisière en mer, pleine d'aventures et de dangers, l'a mené de l'Australie vers la Nouvelle-Guinée, Singapour, l'archipel Malais, Ceylan, par l'Océan Indien à Durban en Afrique du Sud, puis vers le Cap de Bonne Espérance et, franchissant l'Atlantique, il a abordé au port sud-américain de Recife. De là il a poursuivi son voyage jusqu'aux Açores, au Portugal et par Gibraltar il est arrivé dans l'Adriatique. L'an dernier, son voilier est entré dans le port de Piran, provoquant évidemment une sensation. Les journaux ont beaucoup parlé de lui. De nombreux touristes du pays et de l'étranger ont visité le voilier Kirru et son courageux propriétaire et pilote. Tout l'hiver, il est resté à Piran. Mais au printemps, prendra-t-il de nouveau les chemins de la mer? Beaucoup le lui ont demandé. Mais Rado Butja s'est contenté de sourire. Lui-même n'a probablement pas encore pris de décision à ce sujet. Faites plus ample connaissance à la page 10.

El estreno del film »Batalla en Neretva«

Durante la Fiesta Nacional, el 29 de Noviembre, tuvo lugar en Sarajevo el estreno del film yugoslavo »Batalla en Neretva«. El estreno de esta película, de la cual mucho se ha comentado y escrito, no sólo acá sino en todo el mundo, fue presentada en el recién construido Centro de Skendar, justamente cerca del lugar donde tuvieron acción los episodios del año 1943 los cuales el film muestra. Durante el estreno colmaron la gran sala casi tres mil invitados especiales. También estuvo presente el presidente Tito y su Sra. esposa y un gran número de representantes de nuestro quehacer político y social, agregados militares, delegados de los ex-combatientes en Neretva, y un sinnúmero de conocidos artistas de cine del país y del extranjero, quienes han colaborado con el film, además directores de cine, productores, etc.

Durante tres horas se presentan ante los ojos del espectador los episodios de la Batalla de Neretva. Esta no es un película fantástica. Este es un film de multitudes, en el cual se presentan cuadros reales de los que fueran sus intérpretes. La Batalla en Neretva no habla de la Batalla como una victoria militar, de la eliminación del enemigo, sino de la lucha por la vida, es decir por la seguridad y vida de los heridos, enfermos niños y ancianos. Después del estreno el presidente Tito, comentó a la T. V. de Sarajevo: »Ya desde el principio del levantamiento tuvimos muchas batallas, pero no con tantas tragedias y con tantas consecuencias como fue la de Neretva. Por eso hemos pensado que una batalla como ésta, ha ganado que se la presente filmada. Una película así es la que vimos. El promotor y director de este film fue Veljko Bulajić y puedo decir, que ha realizado magníficamente su cometido. Ha alcanzado lo que esperábamos de él...«

Insignia de oro para el Salvador

El joven de 18 años, Mariano Gršin, de Kočevje recibió de la »LIGA de Amigos de la Juventud«, un distintivo de oro como reconocimiento por su coraje y predisposición. Hace poco salvó la vida a la niña Jadranka Bobić de dos años y medio de edad, la cual cayó por una ventana de un

segundo piso. Tres años atrás sacó del Río Rinže a la niña Nada Jurca quien se estaba ahogando. Un año antes salvó de parecida forma de la muerte, a su hermanita de 10 años Magda. Hace dos meses, ya casi bajo las ruedas de un auto, salvó al niño de nueve años Silvio Potočnik, quien cruzó desprevenido una calle. Siempre conciente de sus actos y siempre preparado para socorrer y ayudar! Estamos orgullosos de él!

Preparativos para el »Casamiento campesino 1970«

Este año, el último sábado de mayo, Ljubljana va a estar colmada de visitantes. Nuevamente tendremos el »Casamiento Campesino«, con ésta ya van seis veces que se organiza. Los preparativos para el más importante festival anual folklórico turístico de Ljubljana, ya los han comenzado el año pasado. Entre las parejas de novios de Eslovenia y del extranjero, este año también estarán representadas las restantes repúblicas yugoeslavas, las parejas serán elegidas por los lectores de los periódicos de cada una de las repúblicas. »El Diario« de Ljubljana ya ha comenzado la propaganda para la elección de la pareja eslovena.

Tito »Doctor Honorario de la Universidad Eslovena«

Ya hemos escrito del 50 Aniversario de la Universidad de Ljubljana. A estos festejos fueron también invitados, aparte de los representantes de todas las Universidades y Academias yugoeslavas, también representantes de las Universidades del Este y Oeste de Europa, de Asia, Africa y de Latino-América, además de USA y Australia. En los días de celebración han descubierto un monumento al célebre matemático Jorge Vega y otro al primer rector de la Univ. de Lj. al matemático José Plemelj. En la Biblioteca Nacional y en la Universitaria han inaugurado una exposición intitulada »Cincuenta años de la Universidad Eslovena«. El jueves 11 de diciembre tuvo lugar la magna promoción de los »Doctores Honorarios« de la Univ. Eslovena. Este honroso título lo obtuvieron: el presidente de la república, Josip Broz TITO, Edvard Kardelj, Srečko Brodar, Jovan Hadži, Milko Kos,

Alija Košir, Feliks Lobe, France Stele y al prof. de la Univ. de Zagreb Luis Tavčar.

En su Jubileo la Univ. Eslovena dio a conocer un libro recordatorio. En él, se demuestra, en eproximadamente 700 páginas, la rica y movida historia de esta importante casa de estudios dentro de la cultura eslovena. También aparte, varias facultades y estudiantes en general, prepararon para esta celebración un gran número de festivales culturales y actividades deportivas. Con este motivo también se entregó a la Universidad dos nuevos edificios, a saber, a la Facultad de Arquitectura y Construcciones y al Instituto de Físico-Matemática.

En Pirán. una Taberna marinera en un barco

En Pirán han derrumbado varias casas viejas, con ésto han ganado lugar para la construcción de un nuevo hotel y de varios otros complejos urbanísticos. El hotel va a ser de categoría »B« y va a recibir los primeros visitantes los primeros meses del verano.

Aparte de las bien instaladas habitaciones para los huéspedes y personal, va a tener una sala de reuniones, cuatro pistas para Bolos- automáticas, y una playa con arena fina, lo cual se conseguirá rellenando el mar.

El invierno pasado recibió Pirán también una taberna marinera sobre un barco, la cual la ha instalado y dirige con maestría, su dueño Rado Bizjak. La taberna la ha conseguido convirtiendo una vieja »barcacha« lanchón llamada »KORAL«. En el interior de la nave están los salones para los huéspedes, los que están decorados al estilo marino. A los huéspedes se les brinda toda clase de especialidades marinas a la brasa y vinos caseros.

El tabernero-capitán tiene todavía otros planes, los cuales piensa concretar antes de la temporada principal, con lo cual ésta, a su manera taberna flotadora va a resultar la atracción de Pirán. Sobre los palos del velamen piensan colocar adornos, como tenían en épocas pasadas las naves piratas. Para que todo parezca más real van a poner unos cuantos cañones viejos. En la taberna tampoco faltará el cantante y su orquesta, quién animará a los huéspedes con viejas canciones marineras.

NAŠI PO SVETU

Francija

Pismo iz Merlebacha

Smrt pobira naše rojake. Letos je naše društvo Jadran izgubilo sedem članov in članic. Med zadnjimi nas je zapustila Marija Cerneč, stara 78 let. Do zadnjega je bila zelo delavna in prizadevna doma v družini in pri društvu. Velika množica jo je spremila na zadnji poti 1. novembra. Naš pevski zbor ji je zapel v slovo, spremili smo jo z društveno zastavo, Anton Škruba se je z daljšim govorom poslovil od nje in položil v imenu društva venec na njeno gomilo. Vsem sorodnikom, posebej še možu, naše iskreno sožalje, pokojni rojakinji Mariji pa miren počitek v naročju zemlje, ki jo je sprejela!

Dne 11. novembra praznujemo v Franciji narodni praznik v spomin na konec prve svetovne vojne. Ta dan so povsod slavnostne povorke. Na povabilo župana iz Freyvinga g. Potiera, ki je dober prijatelj nas Jugoslovanov, so se člani društva Jadran in pevski zbor udeležili povorke in pred spomenikom padlih vojakov obeh vojn je zbor zapel francosko državno himno.

Tudi letos smo svečano praznovali jugoslovanski državni praznik 29. november. Praznovanje smo imeli 30. novembra popoldne v Freyvingu v dvorani Billiard. Za program je poskrbelo društvo Jadran. Po programu je bila družabna zabava.

Tudi letos smo imeli miklavževanje. Obdarovanih je bilo 140 otrok društvenih članov. V soboto 27. decembra pa se bomo spet vsi zbrali na družinskem večeru, ki je vsako leto ena najbolj prijetnih prireditvev, na kateri se vsi res sproščeno poveselimo.

A. Š.

Belgija

Še k zgodovini društva Sv. Barbare iz Eisdena

V Rodni grudi št. 7-8 lani smo objavili članek »Nekaj zgodovine društva sv. Barbare iz Eisdena«. Naša naročnica Marija Virantova, nam je poslala še nekaj dopolnilnih podatkov: nekateri izmed v članku navedenih članov in agilnih sodelavcev društva sv. Barbare, so vstopili v društvo v kasnejših letih. Med prvimi rudarji v Eisdenu in člani društva sv. Barbare je bil tudi njen pokojni tast, ki je »v rudniku zdravje in življenje pustil. Bil je dolgoletni zastavonoša pri društvu sv. Barbare in je nekateri frank daroval za društvo ali pomoči potrebnim članom.« Soustanovitelja društva sta bila tudi rojaka Alojz Korelc in Krpač, ki je zdaj častni član društva Slomšek. Zahvaljujemo se rojakinji Virantovi za dopolnilne podatke, vsem agilnim odbornikom in članom pri društvih sv. Barbara in Slomšek, ki uspešno nadaljujejo delo svojih predhodnikov, pa želimo v letošnjem letu mnogo uspehov pri njihovem društvenem delu.

Holandija

Pokojni Jože Kurnig iz Heerlena, ki je umrl lani 7. novembra. Pokojnika, ki je bil v Heerlenu ugleden trgovec ter splošno znan in zelo priljubljen, smo se s krajšim spominskim zapisom spomnili v prejšnji številki. Zelo je bil navezan na svojo rodno Slovenijo, ki jo je z družino rad obiskoval. Zadnjikrat je bil lani v avgustu. Tudi letos je nameraval spet priti, kakor je pisal dva tedna pred smrtjo. Žal mu to ni bilo usojeno. V spominu bo živel med nami!

ZDA

Lojze Slak bo gostoval v ZDA in v Kanadi!

Nedavno sem se vrnil z enomesečnega obiska pri naših rojakih v Združenih državah Amerike in Kanadi, kjer sem se sestel s predstavniki slovenskih organizacij, društev in klubov. Pogovarjali smo se o pripravah za turnejo narodno-zabavnega ansambla Lojzeta Slaka, ki bo to jesen v septembru in oktobru obiskal številne slovenske naselbine v ZDA in Kanadi. Organizator koncertne turnee je Slovenska izseljenska matica, pri pripravah pa sodelujejo slovenska izseljenska društva in organizacije.

V teh kratkih besedah naj izrazim toplo zahvalo vsem rojakom, društvom, klubom in organizacijam, s katerimi sem se med obiskom srečal in za gostoljubnost, katere sem bil deležen.

V eni izmed prihodnjih števil Rodne grude pa bomo bralce podrobneje seznanili o koncertni turneji in samem obisku.

Stane Češarek

Dorica in Anton Stipanič se ob novem letu spominjata vseh znancev in prijateljev širom ZDA in jim želita srečno novo leto!

Jugoslovan v ameriškem vesoljskem centru

Človek je stopil na Mesec. Ta kratek, zato pa tembolj zgovoren stavek je julija lani zmotil našo počitniško brezskrbnost. Ameriški vesoljci, potniki »Apolla 11« so nas navdušili s tveganim poslanstvom. Toda v tistih vznemirljivih dneh smo kar pozabili, da niso le trije astronauti pripomogli k novi človekovi zmagi v osvajanju kozmičnega prostranstva. Pozabili smo na številne neimenovane sodelavce pri obsežnem projektu »Apollo« — na strokovnjake za nešteta zapletena znanstvena in tehnična vprašanja. Brez požrtvovalnega dela teh ljudi bi zgodovinsko potovanje na Luno sploh ne bilo mogoče.

Najtežjo nalogo so imeli strokovnjaki v kontrolnem centru v Houstonu, ki naj bi nadzorovali celoten polet vesoljske ladje. To pomeni, da so bili takorekoč neposredno odgovorni za varnost posadke. Prav v houstonškem kontrolnem središču je med legendarnim poletom »Apolla 11« sodeloval tudi 39-letni inženir Milojko Vucelić iz Jugoslavije. Vodil je skupino 300 strokovnjakov pri »System Engineering Apollo CSM Program«. Upravičeno smo lahko ponosni, saj je očitno, da je naš rojak prispeval dokajšen delež k novemu uspehu ameriške astronautike.

Milojko Vucelić se je rodil kmečkim staršem leta 1930 v Garešnici na Hrvaškem. Osnovno šolo je obiskoval v Bjelovaru, nato pa se je preselil v Zagreb, kjer je leta 1954 diplomiral na tehniški fakulteti kot strojni inženir. Bil je med najboljšimi študenti.

Po diplomi se je najprej zaposlil v ZR Nemčiji, leta 1956 pa je odpoštoval v ZDA. Tu je najprej delal pri letalski družbi Cessna. Kasneje se je preselil v Denver, kjer se je zaposlil kot inženir — projektant pri družbi »Stanley Aviation Corporation«. Sam je hotel pregovoriti predsednika omenjene družbe, naj bi se vključila v vesoljski program Apollo, ki so ga prav tedaj objavili. Vendar zaman. Vucelić je zapustil družbo »Stanley« in si našel novo delovno mesto pri »North American Corporation« v Kaliforniji, ki zaposluje 110.000 delavcev. Nova služba je prinesla mlademu inženirju iz Jugoslavije srečo. Prav tu, v Kaliforniji, se začne njegovo sodelovanje pri ameriškem programu Apollo. Tako je Vucelić že v šestih mesecih postal šef skupine strokovnjakov, v naslednjih šestih mesecih šef oddelka in nato v letu dni menažer celotnega oddelka. Pred štirimi leti, ko mu je bilo 35 let, je postal tehnični direktor kapsule »Apollo«. To je nedvomno velik in lep uspeh.

Lani poleti je Milojko »Mike« Vucelić s soprogo in sinčkoma obiskal Jugoslavijo. Novinarjem je dejal, da sinovoma mnogo pripoveduje o svoji rojstni deželi in prednikih. Njegova velika želja je, da bi otroka vzljubila naše kraje, ljudi in stare narodne običaje.

V. S.

Lepo uspel koncert in plošča Zarje

Letošnjo sezono kulturnih prireditvev v Clevelandu je takorekoč odprl pevski zbor Zarja s svojim koncertom, ki je bil 26. oktobra v Sloven-

skem delavskem domu na Recher cesti v Euclidu. Obisk je bil tolikšen, da je zmanjkalo prostora in so nekateri morali oditi. Tisti pa, ki so lahko še prišli v dvorano, so stali vsepovsod in potrpežljivo sledili programu. Program je bil bogat in pester. Prevladovale so narodne pesmi, zastopane pa so bile tudi umetne pesmi in operne arije. Velik del programa so zelo uspešno izvedli mladi pevci in pevke iz drugega in tretjega rodu, ki se pri naših zborih močno uveljavlja, kakor je v svojem poročilu o koncertu v Prosveti z dne 31. oktobra 1969 naglasil publicist Frank Česen.

Pevski zbor Zarja je med ameriškimi Slovenci zelo znan in popularen. Obstojata že 53 let in ima za seboj nad sto zelo uspešnih koncertov ter opernih in operetnih nastopov. Prvotno je bil to moški zbor, ki se je nato preosnoval v mešani zbor. Zdaj prepeva pri Zarji 37 pevcev in pevk, ki so večji del rojeni v Ameriki.

Nedavno je pevski zbor Zarja izdal tudi svojo gramofonsko ploščo »Songs by Zarja«. Na plošči je posnetih štirinajst slovenskih narodnih in umetnih pesmi ter hrvaško Kolo. Za ploščo je med ameriškimi rojaki veliko zanimanja.

Ob jubileju Ivanke Šifrerjeve

V decembrski številki smo se na strani 467 v krajšem zapisu spomnili življenjskega jubileja naše znane društvene delavke Ivanke Šifrerjeve iz Clevelanda. Med naštevanjem njenih društvenih dejavnosti je pomotoma navedeno, da je Ivanka tudi članica glavnega odbora SNPJ. Pomoto popravljamo in se iskreno oprostamo. G. Šifrerju, ki je nedavno preстал operacijo na želodcu, želimo, da ob skrbni domači negi čimprej popolnoma okreva, vsej družini pa zdravja in zadovoljstva v novem letu!

I. S.

Pol stoletja Doma

Slovenski društveni dom na Recher cesti v Euclidu je lani slavil 50-letnico. Jubilej so proslavljali v nedeljo 5. oktobra. Direktorij doma je pripravil program prireditve. Izvedli so ga člani društev, ki se poslužujejo tega doma za svoje društveno delo. Po programu je bila družabna zabava s plesom.

Pismo iz Waukegana III.

Pošiljam vam svojo sliko izpred dvajsetih let, ki me prikazuje kako kljekljam. Posneta je bila na razstavi, pri kateri so sodelovale vse narodnosti, kar nas je tukaj v Waukeganu in North Chicagu. Slovenci smo se lepo uveljavili. Soproga zobozdravnika Frlana, ki je zdaj že upokojen in Mici Celarčeva sta največ prispevali za razstavo. Mici Celarčeva je spekla tudi pravo kranjsko potico. Jaz sem prišla v Ameriko malo pred prvo svetovno vojno. S seboj sem imela svojo kljekljarstvo blazinico in sem zaradi nje ob prihodu s cariniki imela težave, saj niso razumeli, kaj nosim. Težko sem jim dopovedala, da s tem delam čipke. Pokojni rojak Vincet Pink, ki je zadnja leta živel v rojstnem kraju in ste ga na Matici dobro poznali, je znal tudi izvrstno kljekljati čipke. Hitreje mu je šlo od rok kakor meni. S tem je večkrat zabaval goste v svoji gostilni. Zdaj imam tukaj tri kljekljarke blazinice in sem naučila kljekljati tudi tukajšnje domačinke. Ena je doma s Finske. Kljekljam jim čipke za avbe pri narodnih nošah. Moja hčerka je tudi že izdelala devet takšnih avb, a niso tako lepe kakor so naše slovenske avbe. Dne 22. aprila 1968 sem izgubila moža. Povožil ga je avto, ko je šel prek ceste v Narodni dom. Tri tedne se je mučil težko poškodovan in nazadnje podlegel. Takšno je pač to življenje, kar nič nam ne prizanaša. Iz daljne Amerike pošiljam lepe pozdrave vsem bralcem Rodne grude!

Mary Kink

Zlati jubilej dramskega društva Lilija

V nedeljo 9. novembra lani so v Clevelandu praznovali zlati jubilej Dramskega društva Lilija, ki je bilo včasih zelo aktivno. Na ustanovnem občnem zboru pred petdesetimi leti je bilo nad 75 mladih fantov in deklet, mož in žena, rojenih že v Ameriki, a slovensko vzgojenih. V nedeljo 9. novembra 1919 so že igrali prvo igro. Od takrat so sledili nastopi v dolgi vrsti. Bilo jih je najmanj pet na leto. Danes je seveda tujca dejavnost društva Lilija upadla, a vendar še vedno živi in uprizarja igre v Slovenskem domu na Holmes ave. K lepemu jubileju čestitamo!

Argentina

Prireditve Ljudskega odra

Lani 23. avgusta smo praznovali 44-letnico ustanovitve društva Ljudski oder v Buenos Airesu. Prireditve smo imeli v najeti dvorani. Program je bil zelo pester. Poleg društvenega mešanega pevskega zbora je nastopil tamburaški zbor in folklorna skupina s kastiljanskimi plesi in glasbo. Presenečenje zase je bil nastop naše plesne skupine, ki je pod vodstvom Franca Čarmana imenitno uspela, čeprav se je za nastop pripravljala komaj dva meseca. Letos nas je prvokrat obiskala tudi plesna skupina Bratstva iz Urugvaja, ki je izvajala razne jugoslovanske plesne. Nastopili so še: Danska mladinska skupina, argentinska folklorna skupina in končno priznani zbor »Agrupacion Coral« iz Buenos Airesa pod vodstvom maestra Rudolfa Kubika.

Reči moramo, da prireditve naših društev že več let niso bile tako dobro obiskane kakor lani. Vse so potekale v zadovoljstvo prirediteljev in obiskovalcev. Prav lepo je bil obiskan tudi asado, ki smo ga imeli 12. oktobra ob tukajšnjem narodnem prazniku.

Na prvi pomladanski dan, katerega praznujemo 21. septembra, smo imeli skupen piknik s hrvatskimi društvi iz Dock Suda. Čeprav je bilo treba iti precej daleč ven iz mesta, je bila udeležba precejšnja. Dne 30. novembra smo v Buenos Airesu skupaj praznovali 29. november. Dne 14. decembra pa smo v Ljudskem odru praznovali 31-letnico otvoritve društvenega doma.

Rudi Štekar, tajnik

Družabno življenje v Rosariu

V Rosariu je družabno življenje v preteklem zimskem času zopet oživelo. V društvu »Centre Yugoslavo« je bila skoraj vsak mesec kakšna prireditve. Poleg proslav argentinskih državnih praznikov smo imeli razne osebne počastitve. Avgusta so bili tukaj častni gostje sinovi naših društvenih članov, ki so diplomirali na tukajšnji univerzi: zdravnika dr. E. Dujić, sin nekdanjega predsednika, dr. A. Kurtin in inženir Nikola Damijani. V oktobru smo počastili mlado odvetnico dr. Rafaelo Brišar, hčerko ustanovitelja našega društva Antona Brišarja. Naša mladina je organizirala zelo lepo prireditve pod naslovom »Pomladni dan« in res zasluži vse priznanje. Novembra smo odkrili v avli našega doma bronasto spominsko ploščo v spomin na ustanovitelja in dolgoletnega predsednika, zelo zaslužnega moža Franca Kastelica. Pri lepi svečanosti so bili navzoči skoraj vsi člani. Priložnostno besedo je spregovoril podpredsednik Ivo F. Rubeša.

Branko Rubeša

Kanada

Društvo Sava v Kitchenerju

V Kitchenerju živi precej Slovencev. Ustanovili smo svoje društvo in ga imenovali Sava po slovenski reki, ki si utira pot skozi kraje, kjer so tekla mlada leta večine naših članov. V letu 1968 smo naredili velik korak naprej. Kupili smo košček zemljišča na robu mesta ter se ga lotili s prostovoljnim delom. Iz zapuščene, s travo in grmovjem poraslega zemljišča, smo uredili prijeten kotiček, kjer se lahko sestajamo mi in naši otroci. Letos smo zgradili majhno dvorano, kjer se srečujemo tudi v zimskih mesecih. To nam omogoča, da začne svoje delo odbor za kulturno zabavne prireditve. Med člani in članicami nas je precej, ki bi hoteli delati. Radi bi ustanovili folklorno skupino in uprizarili kakšno igro s tematiko iz slovenskega življenja. Zeleli bi primerno gradivo, ki obravnava slovenske ljudske plesne, ljudske igre, smešnice naših junakov Tineja, Jirga, Prleške Micke in drugih. Morda obstaja kakšen priročnik za režiserja amaterja in sploh želimo si nasvetov, da uspešno začnemo z delom.

Rudolf Murko

Uspešna družabna prireditve

Dne 22. novembra je društvo Simon Gregorčič v Torontu priredilo banket. Prireditve je lepo uspela. Dvorana je bila popolnoma polna; večerjo so vsi pohvalili in Pušičevi fantje so zaigrali domače, da se je kar samo od sebe plesalo. Kot gostje so se udeležili prireditve tudi jugoslovanski generalni konzul M. Čalovski s soprogo in član jugoslovanskega konzulata Ciril Žnidarič s soprogo. V soboto 6. decembra je imel plesno prireditve Slovenski športni klub v New Torontu.

Leon Fister

Takole se zabavajo naši ljudje v podružnici jugoslovanskega kluba v Amriswilu na Švedskem. Posnetka sta iz l. 1968. Igra s krompirjem je res zabavna. Tisti, ki kleče, z žlico v ustih, prvi zajame krompir in ga vr e v posodo, je zmagovalec in dobi nagrado. Pa ni prav nič lahko. Seveda ne manjka tudi domače glasbe, da lahko zaplešejo

Rojaki v Rosariu v Argentini so novembra v avli društvenega doma odkrili bronasto spominsko ploščo ustanovitelju in dolgoletnemu predsedniku društva Francu Kastelicu

Na vinski trgtavi društva Simon Gregorčič v Torontu so zmagali v balinanju fantje, ki jih vidite na sliki. Od leve so: Anton Torza, Frank Boštjančič, Jože Boštjančič in Ivan Udovič

Vidmarjevi iz Beverly Shoresa, Indiana. Hčerka Jacqueline (na desni) študira v Ljubljani slovenski jezik in književnost

Naša naročnica Marija Kenk iz Waukegana je prična klekljarica. Klekljarsko blazinico je prinesla s seboj iz starega kraja

Naš dolgoletni naročnik, upokojeni rudar Jože Barbič iz Audun le Tiche v Franciji, nam je pisal, da se prav dobro počuti kot pastir, ko pase svoje ovce

Naš rojak — prvak kanadskega baleta

V Nacionalnem baletu v Torontu, ki je eden najpomembnejših baletnih ansamblov v Severni Ameriki, že nekaj let nastopa v vodilnih solističnih vlogah naš mladi rojak Hazaroš Surmejan. Nacionalni balet v Torontu je po svojih uspešnih nastopih znan širom po Kanadi, ZDA in tudi v Evropi.

Hazaroš Surmejan je bil rojen l. 1942 v Skopju, kjer je končal srednjo baletno šolo. Diplomiral je nato v Kölnu v Nemčiji. Vmes pa je nekaj časa študiral pri znani francoski balerini Roselyn Hithanero, s katero je tudi nekajkrat nastopil. Njegove nastope so kritiki zelo pohvalno ocenili. Med njegovimi najljubšimi vlogami so glavne vloge v Romeu in Juliji, Labodjem jezeru, Bajaderi in Pepelki. Zdaj je sredi priprav za nastop na Japonskem, kjer bo kanadski Nacionalni balet so-

deloval pri otvoritvi svetovne razstave »Expo 1970«. Mladi Surmejan pravi, da je njegova velika želja, da bi obiskal Jugoslavijo in ob tej priliki v svojem rodnem Skopju nastopil za svoje rojake.

Avstralija

Nesreča prekmurske družine

V St. Albansu se je pri delu zadušil s plinom Jože Fartek, ki je šele pred dobrim letom prišel v Avstralijo, kjer si je nameraval s pridnim delom ustvariti dom in srečo zase in za družinico. Fartek je bil doma iz Prekmurja. Brička nesreča, v kateri je tako mlad omahnil, je najgloblje prizadela ženo in njegova majhna otročička. Daleč na tujem so ostali čisto sami in brez vsega. Nesrečni družini so priskočili na pomoč člani Lyons Cluba v St. Alvansu in Slovensko društvo v Melbournu, ki zbira med člani prispevke, samo pa je prispevalo iz društvene blagajne 250 dolarjev.

Slovenci v Sydneyu

Slovenci v Sydneyu smo že lastniki zelo velikega kosa zemlje, kjer že stoji hiša z vinko kletjo in garažo. Tu bo zrasel naš Slovenski kulturni dom. Imel bo tudi restavrator, balinišče, nogometno igrišče, bazen za kopanje, za kasneje pa imamo v načrtu, da bomo tu zgradili tudi dom za ostarele rojake. Seveda so vse to šele načrti, kdaj se bodo uresničili, je pa predvsem odvisno od vseh nas Slovencev iz Sydneya in okolice.

V nedeljo 30. marca smo imeli tu letošnjo največjo slovensko prireditev — slovenski tabor, posvečen spominu velikega pesnika Franceta Prešerna ob obletnici njegove smrti. Dolgo smo se pridno pripravljali za to prireditev. Slovesno je bilo, ko je zaplapolala naša zastava in zaigrala himna. Na sporedu smo imeli športna tekmovanja ter kulturni program, v katerem je prvič nastopila naša folklorna skupina — danes še maloštevilna, saj smo samo štirje pari in narodnih plesov smo se učili komaj dober mesec. Računamo pa na to, da bomo skupino povečali po možnosti na deset parov. Folklorna skupina si je privzela ime Slovenija. Skušali se bomo uveljaviti in obsvojih nastopih prikazati domačinom slovenske običaje in narodne plesse. Seveda pa se zavedamo, da nas čaka še dosti dela in vaje — a z dobro voljo bomo vse dosegli.

Naša dramska skupina bo morda tudi za zimo pripravila kakšno igro. Seveda je pa tudi tu vse odvisno od nas. Prosim vse tukajšnje Slovence in Slovenke, ki se zanimajo za folkloro in dramatiko in še ne vedo za obstoj našega Slovenskega društva v Sydneyu, naj nam pišejo in čimprej sporoče svoje naslove. Čim več nas bo, tem bolje bomo lahko delali. Škoda, da toliko Slovencev stoji ob strani in nočejo več vedeti, da so Slovenci. Kar verjeti ne morem, da je kdo, ki lahko v desetih ali dvajsetih letih pozabi na svoj rojstni kraj. Zato ponovno vabim naše rojake iz Sydneya in okolice, da se priključijo našemu Slovenskemu društvu. Pridite na našo društveno farmo — na slovensko zemljo, da se skupaj poveseimo in pogovorimo. Vem, da sta v Avstralijo prišli, da si ustvarite dom in zagotovite dobro življenje. A poleg tega je nujno tudi to, da imamo tu daleč na tujem vsi skupaj kotichek, kjer se bomo zbirali in se pogovorili v materinem jeziku. Zato se udeležujte naših prireditev, pridružite se nam in nam pomagajte z nasveti. V hiši na našem zemljišču bomo uredili tudi knjižnico. Zdaj knjig še ni posebno veliko, a zbirko bomo skušali povečati, da si jih boste po želji lahko izposojali.

Lado Šmajgert, Ashfield, N. S. W. Avstralija

Žensk primanjkuje

V Avstraliji, kamor se je v zadnjih letih doselilo veliko samskih delavcev, primanjkuje žensk. Zato je minister za emigracijo Snedden objavil, da bo vlada denarno podprla priselitev žensk med 18 in 45 letom, ki bi se iz Italije, Jugoslavije in Grčije priselile k sorodnikom v Avstralijo. Zvezni svet za vseljevanje (Commonwealth Immigration Advisory Council) je poslal vsem narodnostnim organizacijam v Melbournu in Sydneyu, med temi tudi Slovenskemu društvu Melbourne, posebne vprašalne pole v zvezi s položajem in problemi novonaseljenčev. V zvezi s tem Vestnik, glasilo Slovenskega društva Melbourne omenja: »Kolikor nam je znano, je to pot prvič, da se je telo, ki nekako usmerja emigracijsko politiko Zvezne vlade v Canberri, uradno obrnilo na organizacije novonaseljenčev. Upajmo, da ne bo poslednjič...«

Iz vaših pisem

Prejela sem koledar za leto 1970, ki mi je izredno všeč in ga s ponosom pokažem prijateljem in prijateljicam. Prav tako tudi Rodno grudo, ki je polna zanimivih spisov in dogodkov širom sveta. Moja želja je, da bi brali več novic iz Celja in okolice proti Slov. Konjicam. Drugače pa mi je Rodna gruda zelo všeč. Posebno cenim rubriki Naši pomenki in Kulturni razgledi.

Elica Javornik iz Züricha

Danes vam pošiljam spet naslov novega naročnika za Rodno grudo. Reči vam moram, da so vsi, ki so Rodno grudo naročili, z njo zelo zadovoljni. Tudi jaz jo moram pohvaliti in vas v uredništvu, ki jo znate tako urediti, da najde v njej vsak za sebe nekaj primernega branja. Jaz se najbolj navdušujem nad Našimi pomenki. Res so zanimiva nekatera pisma bralcev. Imam pa eno željo, da bi nekega dne našel v reviji kotichek za nas, ki si želimo dopisovati in navezovati prijateljstva po vsem svetu.

Anton Šumečnik, Edmonton, Alta, Canada

Sprejel sem vaš list, ki ste mi ga poslali na ogled. List mi je zelo všeč, saj ima res lepo vsebino, posebno za nas izseljence. Naročam se na list Rodno grudo in na Slovenski izseljenski koledar. Želim bi, da mi Rodno grudo pošiljate z letalsko pošto, da jo prej dobim.

Ernest Gumilar, Calgary, Alta, Canada

Iz srca se vam zahvaljujema z možem za redno pošiljanje revije Rodna gruda. Zdaj živiva že deveto leto na Švedskem in nama je vedno bolj potreben košček domovine, ki nam ga prinaša vaša revija polna prekrasnih slik naše drage Slovenije in novosti iz domačih krajev.

Magdalena in Štefan Ivič, Landskrona, Švedska

Zelo sem bila vesela, ko ste mi poslali na ogled revijo Rodno grudo. Ko sem jo prebrala, mi je bila zelo všeč in tudi moji družini. Hudo nam je, da nismo prej vedeli za to revijo. Tudi s koledarjem smo zadovoljni. Naročam Rodno grudo z decembrom 1969.

Silva in Ladislav Schuller, Hälsingborg, Švedska

Sem naročnica Rodne grude, ki mi je zelo všeč. Poleg mene jo preberejo vsi prijatelji, ki stanujejo v bližini. Revija naj ostane takšna kot je.

Marija Novak, Zürich, Švica

Na Rodno grudo sem naročen že delj časa. Revija mi je zelo všeč in vsak mesec komaj čakam, da me znova obišče. Le malo več prispevkov bi želel iz deželice onkraj Gorjancev, moje rodne Bele krajine. Želim, da mi pošljete tudi Slovenski izseljenski koledar 1970. Obenem vam pošiljam naslov novega naročnika Rodne grude. Revijo je videl pri meni in se želi takoj naročiti nanjo.

Peter Novak, Reutlingen, Nemčija

Moram pohvaliti revijo Rodno grudo. V celoti je zelo dobro urejena. Z možem je vsakokrat zelo težko pričakujeva in jo preberemo od prve do zadnje strani. In vselej se nam zdi, kakor da smo se preselili v domači kraj, ne pa, da je revija prišla k nam v tujino. Edino, kar pogrešam, je to, da bi pisali kaj več z Goriškega. Drugače pa moram še enkrat revijo pohvaliti in čestitati vam, ki jo urejate.

Valentina Kogoj, Alvesta, Švedska

Sem med novimi naročniki Rodne grude, saj sem dobil šele tretjo številko, vendar sem zelo zadovoljen z vsebino in samo ilustracijo revije. Ko pride revija, sem med zadnjimi, ki jo lahko preberem. Vsi v hiši jo hočejo imeti naenkrat, pa je treba precej besedi, da pride do reda. Stara je že misel, da je domačemu človeku v tujini domača beseda kot blagoslov neba. Toda pisana beseda ostane in če ti je všeč, jo tudi lahko večkrat prebereš, ob slikah pa se spomniš marsikaterega dragega trenutka iz domovine, katere Slovenci ne bomo nikoli pozabili. Prelepa je! Želim vam še vnaprej veliko uspehov, sodelavcev in da vaša akcija: v vsako slovensko hišo na tujem — slovenski tisk res uspe! Pri tem vam bom tudi sam prostovoljno pomagal, da bom revijo pokazal prijateljem in jo priporočil.

Ing. Franci Hudina, Astorp, Švedska

Kako dobiti zavarovalno karto

V septembrski številki Rodne grude smo objavili odgovor našemu bralcu o tem, kje lahko dobi potrdilo o zavarovalni dobi, prebiti v nemškem zavarovanju. Naš odgovor pa ni bil popoln, zato objavljamo dopolnilo.

Kot osnova za dokaz vseh pravic iz nemškega pokojninskega zavarovanja služi zavarovalna karta (Versicherungskarte). To karto izdajajo na zahtevo delavca-zavarovanca ali delodajalca zavarovalni uradi (Versicherungsamt) na občinskih upravah ali bolniške blagajne (Krankenkasse), na katerih področju je zavarovanec zaposlen. Razen osebnih podatkov zavarovanca in ustanove, ki je karto izdala, zavarovalna karta vsebuje: čas trajanja posameznih zaposlitev v ZR Nemčiji, višino bruto zaslužka, na osnovi katerega so bili vplačani prispevki za pokojninsko zavarovanje, naziv bolniške blagajne, pri kateri so bili vplačani prispevki skupaj z drugimi prispevki za socialno zavarovanje, navedeni pa so tudi vsi delodajalci, pri katerih je bil delavec med bivanjem v ZR Nemčiji zaposlen. Praviloma je zavarovalna karta pri delodajalcu. S prekinitvijo delovnega razmerja, jo mora dobiti delavec-zavarovanec, ki jo pri sklenitvi novega delovnega razmerja odda novemu delodajalcu. V primeru, da je delavec začasno nezaposlen, karto hrani sam. Posebno je treba paziti, da se karta ne zgubi. Kadar se tuji delavec za stalno vrača v domovino, je priporočljivo, da odda karto ustanovi, ki jo je izdala; ta karto obdrži, delavcu pa da obračunsko potrdilo (Aufrechnungsbescheinigung), ki ima iste rubrike kot zavarovalna karta, ima pa tudi isto dokazno moč. To je dober način, da se delavec zavaruje pred izgubitvijo karte in pred posledicami, ki lahko izvirajo iz tega. Potrdilo služi kot dokaz vseh pravic iz nemškega pokojninskega zavarovanja. Zamenjavo zavarovalne karte za potrdilo priporočamo tudi tistim delavcem, ki ostanejo na delu v ZR Nemčiji, ko se jim izpolni ena zavarovalna karta in dobijo drugo. Tako hrani originalno zavarovalno karto nosilec zavarovanja, kar je za delavca mnogo bolj varno.

Jugoslovanski del pokojnine

Zelo rada bi obiskala Jugoslavijo, posebno Ravensko vas pri Zagorju, kjer živi moj sin, vendar tega zaradi majhne pokojnine ne morem. Moj mož počiva tu na Francoskem že 26 let — vsa čast Francozom, dajo mi, kar mi pripada. Od rudnika dobim 900 kg premoga in prispevek za ovdovele, tako da mi zadošča za skromno življenje. Moj mož pa je imel tudi v Jugoslaviji prisluženi 5 let kot jamski kopač v Trbovljah in Zagorju. Kako bi dosegla, da bi priznali tudi ta leta za pokojnino?

R. K., Tansac, Auzat sur Allier, Francija

Zaradi morebitne uveljavitve sorazmernega dela jugoslovanske pokojnine za leta, ko je bil vaš pokojni mož zaposlen v Jugoslaviji, se morate obrniti z zahtevo na Republiški zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani, Kidričeva 5, ki je pristojen za odločanje v zadevah mednarodnih konvencij. Če bi imel vaš pokojni mož skupnih zaposlitev tj. jugoslovanskih in francoskih vsaj 25 let, bi dobili za jugoslovanska leta sorazmeren del jugoslovanske pokojnine. Zahtevi za jugoslovanski del pokojnine morate priložiti dokazila o zaposlitvah vašega moža v Jugoslaviji, vaš in možev rojstni list ter poročni list, kakor seveda tudi potrdilo pristojne občine, da niste bili ločeni do moževe smrti.

Tiskovni sklad

AVSTRIJA: Engelbert Tursan 10.— Sch

AVSTRALIJA: Mirko Zorec — 9,7 Lstg, Peter Strah 20,00 din.

BELGIJA: Alojzija Špec 10 Bfr, Jožefa Globevnik 25,00 din, Matevž Mihelač 12,50 din, Anton Štemberger 50.— Bfr, Friderik Toplak 50.— belgijskih frankov.

FRANCIJA: Dominik Čufer 5,00 din, Franc Filipič 50,00 din in 5.— FF, Pepca Pečnik 12,50 din, Jože Gabrovec 20,00 din, Franc Pavlič 10,00 din, Anton Poje 5.— FF, Marija Kohek 5.— FF, Franc Peterlin 15.— FF, Janez Lavrič 5.— FF, Franc Knavs 5.— FF, Ivan Smrdel 5.— FF, Leopold Kotar 5.— FF, Franc Jekič 12,50 din, Maria Dolinar 2,50 din, Rafael Pintar 3,80 din, Franc Novak 10.— FF, Marjan Zuber 10.— FF, Ivanka Zakošek 2,50 din.

HOLANDIJA: Franc Gril, v imenu skupine obiskovalcev v letu 1969 — 50.— Hfl, Anton Robek 1,50 Hfl, Egidij Vrščaj 12,50 din, Josip Bosina 1,50 Hfl.

KANADA: Janez Drčar 9.— \$, Danny Kisel 1.— \$, Agnes Divjak 6,25 dinarjev, Daniel Daničič 14,50 din, Francka Zadnik 2.— \$, Vlado Jesenko 2.— \$, Stanislav Premrl 15,00 din, Milan Bizjak 5.— \$, Milan Pangos 2,50 \$, Stanislav Česmas 2.— \$, Rose Marolt v spomin na pokojnega moža Franka, ki je umrl 29. avgusta 1969 — 3.— \$, Ignac Tkalec 1.— \$.

NEMČIJA: Milan Marcijan 5.— DM, Anton in Nuša Kranjc 5.— DM, Marjan Golob 3.— DM, Martin Kink 4.— DM, Alojzija Oštir 1.— DM, Rudi Urankar 4.— DM, Jože Jaklič 30,00 din, Peter Novak 2.— DM, Anton Cestnik 2.— DM.

ŠVEDSKA: Ivanka Eniko 10.— Skr, Janez Prevolnik 5.— Skr, Leo Turnšek, prostovoljni prispevek za filmski sklad 100.— Skr.

ŠVICA: Helene Bardorfer 45,50 Sfr, Ferdinand Ščap 4.— Sfr.

URUGVAJ: Juan Kuhar 2.— \$.

ZDA: Frank Rupert 4.— \$, Joseph Klarich 1.— \$, Krist Stokel 5.— \$, Elsie Culkar 7,50 \$ in 91,25 din, Ana Močilnikar 17,50 din, Angela Waupatic 1.— \$, Frank Kondrich 5.— \$, Josephina Kozina 1.— \$, Frank Urbanz 2.— \$, Agnes Gosar 1.— \$, gospa Jerisha 5.— \$, Mary Jogar 1.— \$, Andy Turkman starejši, 37,50 din, Mary Tursich 2,50 din, Anna Jesenko 1.— \$, Jennie Tomsic 1.— \$, Frances Vidmar 100,00 din, Marie Verčič 1.— \$, Anthony Vatovec 2.— \$, Mary Spik 1.— \$, Slavica Fišer 50,00 din, Barbara Slanovec 1.— \$, Helen Kapla 2.— \$, Mihael Chandik 4.— \$, Alfred Sembrich 10.— \$, J. Torkar 1.— \$, John Cech 5.— \$, Ana Zakrajšek 2.— \$, Anton Logar 1.— \$, Angela Zaitz 2.— \$, Frances Smrtnik 1,40 \$, Elizabeta Auguštin 1.— \$, Mary Debelak 1.— \$, John Zugich, starejši, 1.— \$, John Zugich, mlajši, 1.— \$, Albert Krauland 2.— \$.

Martin Matjan je daroval 2.— \$ v počastitev spomina pokojnih staršev Marjete in Simona Matjana. V spomin pok. Tonetu Seliškarju je daroval Felix Strumbel 10.— \$. Mary Jellar je darovala 1.— \$ v počastitev spomina njenega brata Miha Urbanca, ki je umrl maja 1968 v Goričah. Milan Pakiž je poklonil 5.— \$ v počastitev spomina na pokojna Franca Hočevarja in Johna Pečnika, ustanovitelja slovenskega doma v Fontani. John Zaman je poslal 20.— \$ darilo slovenskih upokojencev iz Euclida za izposojene filme, s katerimi so bili zelo zadovoljni.

Iskrena hvala!

Zakon in sreča

Psiholog svetuje

Cilj zakonskega življenja je bil, je in verjetno tudi bo: ustvarjanje odnosov kot srečne in bistvene osnove našega obstoja; rojstvo in vzgajanje zdravih potomcev, zadovoljitev čustvenih, intelektualnih, socialnih in nagonskih potreb. Trajna zakonska zveza, seveda, če je izbira zakonskega partnerja ustrezna, je najboljša oblika srečnega življenja.

Če rečemo, da je pomembna izbira ustreznega partnerja, nam je vsekakor povsem jasno, da mora biti odločitev za poroko rezultat razumevanja in ne le posledica trenutne čustvene naklonjenosti brez poznavanja celotne osebnosti bodočega zakonskega partnerja. Sicer se lahko zgodi, da prav zaradi nepoznavanja aličasne čustvene »slepote«, ki onemogoča, da realno vidimo bodočega zakonca, doživimo namesto pričakovane sreče in razumevanja — razočaranje. Kot naša bralka, ki je pisala: »Bila je to ljubezen na prvi pogled. Zdelo se mi je, da še nikoli nisem srečala moškega kot je bil on! Bil je tako pozoren, nežen in poln razumevanja. Kaj kmalu sva sklenila, da se poročiva. Od začetka sva bila srečna. Toda, počasi je moževa ljubezen bledela, zane-marjal me je. Bila sem tako obupana! Bil je čudovit ljubimec, ni pa znal biti mož in deliti z menoj vsakdanjosti.«

To je le del pisma naše bralke iz Nemčije, ki potrjuje mnenje nekaterih strokovnjakov, da se zakoni iz ljubezni večkrat slabše končajo, kot zakoni, ki so rezultat daljšega premisleka ter obojestranske kritičnosti zakoncev.

Svobodna izbira tistega ali tiste, s katerim bomo živeli v zakonski skupnosti, je bolj ali manj zavestno dejanje, značilno za današnje zakonce.

Kaj pomaga ustvarjati srečo, vzajemno razumevanje ali povzroča nerazumevanje med zakonci?

Različni strokovnjaki bodo navajali različne vzroke: seksolog bo nemara rekel, da je sreča v zakonu odvisna od seksualne usklajenosti; sociolog, da je odvisna od ekonomske enakopravnosti in ustrezne delitve družinskih in družbenih dolžnosti; pedagog bo zagovarjal predvsem pomen pravilne predpriprave za zakon. Z mentalno higienskega stališča bi bilo napačno podcenjevati pomen omenjenih dejstev. Če ne upoštevamo resnice, da so vsa naštetja dejstva del zakonske sreče, se nam lahko zgodi podobno kot našemu bralcu iz Avstrije, ki piše: »Naravnost zbežal sem od doma, ker nisem več vzdržal. Z ženo sva se in se še razumeva, lahko se z njo pogovorim, razume me in tudi jaz njo. Vendar na seksualnem področju nikakor ne prideva skupaj. Menim pa, da je to bistveni in sestavni del odnosov med zakoncema in brez seksualnega zadovoljstva ne gre!«

Osnovo zakonske sreče si lahko zamislimo zelo na široko; pravijo, da sloni na ekonomski neodvisnosti, na seksualni usklajenosti partnerjev, skladnosti osebnostnih značilnosti (karakterja), med katere sodi tudi družabnost, odnos do dela, odnos do drugega spola, ter na predhodni pripravi za zakon.

Znano dejstvo je, da brez ekonomske neodvisnosti in enakopravnosti ni enakopravnosti med spoloma. Enakopravnost spolov je mnogo bolj pomembna za trdno zvezo med dvema raznospolnima

bitjema v njuni družbeni in naravni obliki. Precenjevanje med spoloma je lahko vzrok različnih oblik negotovosti, ki se kažejo v boju med spoloma, seksualnih motnjah, v želji za vladanjem v hiši, v izogibanju ljubezni in zakonu, donjuanstvu, koketeriji, ljubosumju itd. Ekonomska odvisnost žene nedvomno prispeva, da se omenjene motnje kažejo še bolj izrazito. Primer, ki nam lahko ilustrira vsaj dela takšnih potenciranih teženj po vladanju, pogojenem z ekonomsko neenakopravnostjo je lahko nekaj stavkov iz pisma naše bralke: »Poročila sem se mlada in takrat nisem končala študija. Moža sem imela rada in sem v svojem idealizmu gledala le na to, kako bom zadovoljila kot žena-gospodinja. Kaj kmalu sem občutila vso težo svojega položaja žene-gospodinje. Mož je menil, da si on, ki je edini prinašal mesečno plačo, lahko privoščiti vse od življenja. Kadar sva se sporekla, na primer zaradi vzgoje otrok, ni mogel, da mi ne bi očitajoče rekel: saj edino jaz služim in prinašam denar, ti pa le zapravljajš. Ti očitki so bili čedalje hujši, čedalje bolj pogosti, dokler mi ni bilo vsega dovolj. Odločila sem se, da sama začnem služiti denar. Ker sem hotela čimprej in čimveč zaslužiti, sem se odpravila v tujino. Takrat me je vodila edina misel: pokazati možu, da zmorem skrbeti zase in zaslužiti še več kot on! Večkrat sem v mislih že videla, kako se bom pripeljala z avtomobilom, kupom denarja in... Toda sedaj, ko sem na lastni koži občutila, kaj je življenje in življenjski boj, se, tolčem' po glavi, kaj sem storila...?!«

Koliko podobnih primerov, koliko življenjskih tragedij! Pa niso vsi hoteli, tako kot naša bralka, dokazati, da so neodvisni od moža. Koliko mož, katerih nezadovoljne žene so z očitki, da ničesar ne zaslužijo, da so nesposobni, je odšlo na pot »s trebuhom za kruhom«. In žene v upanju, da se bo prikazal z bogastvom, so navadno dočakale le pismo kakšnega odvetnika s tožbo za ločitev. Vendar niso le ženske tiste, ki s prevelikimi zahtevami odganjajo može. Večkrat tudi možje bežijo pred domačimi problemi, se ločujejo v upanju, da bodo našli pravo ženo, se ponovno razočarajo, ker... ker pogled v svojo notranjost, obračun s samim seboj, je vedno težak in nas napolni s trpkostjo. In nič lažjega kot izgubiti se v množici nekje v daljnem svetu, odpovedati se čakajoči ženi, otrokom, staršem. Mar res lahko ubežimo problemom, ki so v nas, ki smo jih pripisali drugim? Ali lahko ubežimo naši nepripravljenosti na zakon, našim neurejenim stališčem do zakona, ugodja in dolžnostim, ki izhajajo iz njega? Nemara ne!

Lahko zaključimo, da vzrok ločitve nikoli ne more biti samo eden, le del življenjskih zahtev, na katerih sloni zakonska skupnost. Če smo celovite osebnosti, zrele z razvitim občutkom za druge, če nam je jasna zakonitost odnosov med spoloma, potem ne moremo nepremišljeno in neodgovorno dolžiti le nerazumevanje na čustvenem, intelektualnem, erotičnem ali ekonomskem področju. Ugotovitve, da se čedalje več naših, predvsem začasnih ali »novejših« izseljencev razveže zaradi ločenega življenja od družine, ne bo držala. Res pa ločeno življenje lahko pospeši, da se že prej načeta harmonija zakonskega življenja dokončno poruši. Odhod v tujino in kasnejša ločitev je le »pika na i!«

In nasprotno! Mnogo zakonov, ki so bili pred odhodom moža v tujino trdni, so vzdržali marsikatero preizkušnjo in mnogo bolj okrepljeni dočakali ponovno skupno življenje.

Vse je odvisno od — ljudi!

Pismo Babnopoljcem po svetu

Draga zakonca Jennie in Frank Troha iz Barbertona, Ohio! Kakor sem bral v reviji Rodna gruda, bosta prihodnje leto slavila zlato poroko in ta svoj pomembni življenjski praznik sta sklenila praznovati v svojem rojstnem kraju — Babnem polju na Notranjskem. Upam, da se takrat srečamo in vama osebno čestitam, saj sem tudi sam iz Babnega polja, čeprav živim zdaj drugje, a srce me velikokrat vleče v drago rojstno vas. Rojen sem bil istega leta, ko sta vidva sklenila zakonsko zvezo. V živem spominu so mi dogodki iz mladih dni. Ko smo ob zimskih večerih, ko je okrog hiše zavijala snežniška burja in se je čulo tuljenje volkov, prebirali, France, tvoje spise o preteklosti vasi Babno polje. V naši vasi smo imeli nekaj izvodov Slovensko-amerikanskega koledarja iz leta 1932. V njem je bilo nekaj tvojih zelo zanimivih spisov. Pisal si o življenju naših gozdnih delavcev v Franciji, o lovskih dogodivščinah, ter opisoval romarske poti. Vem, da si pisal tudi v druge liste in tudi tvoja življenjska družica je krepko sodelovala. »Rihtarjev France je spet pisal,« se je čulo po vasi. Kako daleč je že vse to, a spomini so sveži. Vas Babno polje na Notranjskem je pred pol stoletjem štela stovdajset družin in je imela 506 prebivalcev. V vasi je bilo 86 zidanih in 20 lesenih hiš. Najštevilnejša družina je bila Klipfova, s štirinajstimi člani.

Nadučitelj Franc Grudnik in župnik Franc Kanduč sta tedaj pogledala tudi v hleve in ugotovila, da so vaščani Babnega polja tedaj premogli 262 glav goveje živine, 7 konj, 59 prašičev, 90 ovac, 38 koz in 378 »krilatih živali«.

V živem spominu so mi še časi, ko so vaščani odhajali na sezonsko delo v hrvaške hoste. Pred gostilno Antona Trohe so stali vozovi, naloženi s kovčki in drvarskim orodjem. Sekire, žage in plenkače so bile skrbno zavarovane z lesom ali žakljevino. Okrog vozov so se gnetle žene in otroci in se solzni poslavljali. Potlej pa so prihajala pisma pisana v kolibah sredi gozdov in kdaj tudi krvavo prisluženi dinarji. Dostikrat so delodajalci delavce grdo oguljufali; prodati so morali celo svoje sekire in plenkače, da so imeli za vožnjo domov. V vasi je večkrat zaklenkal zvon: V Fairportu v Ameriki je ubilo Avguštinovega očeta (Janeza Konca), iz Francije je prišlo sporočilo, da se je smrtno ponesrečil Maslarjev France (Franc Troha), pridnega gozdnega delavca, našega soseda Petrašovega Jožeta (Jožefa Poje) so pokopali v Čakovcu, življenje mladega Viktorja Konca je ugasnilo pod velikim hrastom tam v Slavoniji. Njegova zaročenka je malo pred njegovo smrtjo rodila deklico.

V minuli vojni je Babno polje prispevalo velik in boleč krvni davek za zmago nad fašizmom. Skoraj sto vaščanov je dalo svoja življenja za svobodo. Na spomeniku sredi vasi so vklesana imena padlih borcev, ustreljenih talcev in umrlih internirancev.

Vem, da vas je, dragi Babnopoljci po svetu, hudo pretreslo, ko ste slišali za tragedijo na Vražjem vrtcu, 925 m visokem hribu na severni strani vasi. V predzadnjem julijemskem dnevu 1. 1942 je kraška zemlja tam popila kri devetinštiridesetih zverinsko umorjenih. Nesrečne žene, matere, dekleta, otroci so se valjali po prahu in prosili fašistične krvnike za življenja svojih najdražjih. Niso jih mogli preprostiti. Med regljanje strojnic so se vpletali kriki umirajočih. Nato so zagoreli domovi. Morje plamenov je zajelo in uničilo skoraj polovico revne vasi...

Novi čas je v polni meri zajel tudi skoraj izkravvelo vas pod Vražjim vrtcem. Obnovljene in prenovljene domačije in nove hiše hitro rastejo. V hišah sveti elektrika. Skoraj sto Babnopoljcev in Prezidancev dela v obratu Kovinoplastike v Babnem polju. V hiši, v kateri je med vojno zasedalo fašistično naglo sodišče, je danes tovarniški obrat. Kar je starejših, so upokojeni. Poštni sel iz bližnjega Prezida prinese vsak mesec za več kot milijon starih dinarjev pokojnin. Tudi tega včasih ni bilo, saj je bil takrat upokojen samo kak star žandar ali državni uradnik.

Dragi Babnopoljci po svetu, posebej še Jennie in Frank Troha iz Barbertona, na svidenje letos v Babnem polju!

Jože Janež

Iz domače kuhinje

Potice

Včasih ob prazničnih dnevih na slovenski mizi skoraj ni smelo manjkati potice. Dobra domača potica je bila ponos gospodinje. Danes pa žal vse bolj izginja z naših jedilnikov. Zakaj? Iz preprostega razloga, ker ne utegnemo toliko »pacati«. Namesto potice postrežemo s kolačem, ki smo ga spekle iz že v zavitku pripravljene zmesi, ali pa tudi potico kar kupimo. Seveda niti kolač, niti kupljena potica še zdaleč nista tako dobra, kakor so bile potice, ki so jih včasih spekle naše mame.

Čeprav drži, da smo na kratko s časom, bi bilo le prav, da bi ob kakšni posebni priložnosti presenetili družino z dobro domačo potico. Poskusite. Ker so mnoge morda že pozabile, kako naredimo potico, vam tu podajamo nekaj navodil.

Testo za potice

Za potice lahko zamesimo boljše ali bolj preprosto testo. Glavno je, da je moka zares dobra, suha in presejana. Za boljše testo vzamemo 60 dkg bele moke, kvas, tri rumenjake, 10 dkg kuhanega ali surovega masla, 10 dkg sladkorja, žlico ruma, četrt litra mleka, malo nastrgane limonine lupinice in sol.

Preprostejše testo pa zamesimo iz 60 dkg bele moke, kvasa, 1 jajca, 5 dkg masla ali 8 dkg margarine, 5 dkg sladkorja, mleka in soli. Moko presejemo v segreto skledo, posebej penasto vmešamo maščobo, rumenjake in sladkor in vmešamo v moko, dodamo vzhajan kvas, sol, žlico ruma in dolivamo mlačno mleko, da dobimo ne pregosto testo. Testo s kuhalnico stepemo, dokler se ne loči od posode in postane gladko. Zatam naj testo vzhaja. Vzhajanega razvaljamo in namažemo z nadevom ter tesno zvijemo. Potico pečemo v omaščenem lončenem modelu. Če ga nimamo, pa na pekaču. Pečemo jo v srednje vroči pečici eno uro, če je nadev težak pa še delj.

Medena potica

Zamesimo boljše ali bolj preprosto testo in ko vzhaja, ga razvaljamo in namažemo s naslednjim nadevom:

Četrť kg medu, 10 dkg sladkorja v prahu ali sipe in 5 dkg surovega masla damo v kozico in nekoliko segrejemo. Nato zmes ohladimo ter dodamo četrt kg zmletih orehov, tri žlice ruma, malo cimeta in zmletih klinčkov. Če je zmes pregosta, jo razredčimo z nekaj žlicami mleka ali smetane. Z nadevom namažemo razvaljano testo, povrh pa potresemo še drugi četrt kilograma zmletih orehov. Potico tesno zvijemo, shajamo in spečemo.

Rozinova potica

Za rozinov nadev penasto vmešamo 10 dkg surovega masla ali margarine, 10 do 15 dkg sladkorja in 2 do 3 rumenjake, dodamo 3 žlice goste smetane, pest drobtin in sneg 3 beljakov. 40 dkg rozin operemo, osušimo in pokapamo z rumom ter pustimo nekaj časa. Nato razvaljano testo enakomerno namažemo z nadevom, potresemo z rozinami, jih odišavimo še s cimetom in zmletimi klinčki in testo tesno zvijemo. Ko potica v modelu ponovno vzhaja, jo namažemo z raztepenim jajcem in spečemo v srednje vroči pečici.

Orehova potica

Za orehovo potico pripravimo naslednji nadev: 30 dkg zmletih orehov prelujemo z vrelin mlekom, dodamo pest drobtin, odišavimo z zmletimi klinčki in cimetom, vmešamo 3 žlice goste smetane, 3 dkg surovega masla, 2 rumenjaka in nazadnje sneg 2 beljakov. S tem nadevom namažemo razvaljano testo, ki ga potresemo še s 15 dkg zmletih ali samo sesekljanih orehovitih jedrc in 10 dkg sladkorja.

Potica s smetanovim nadevom

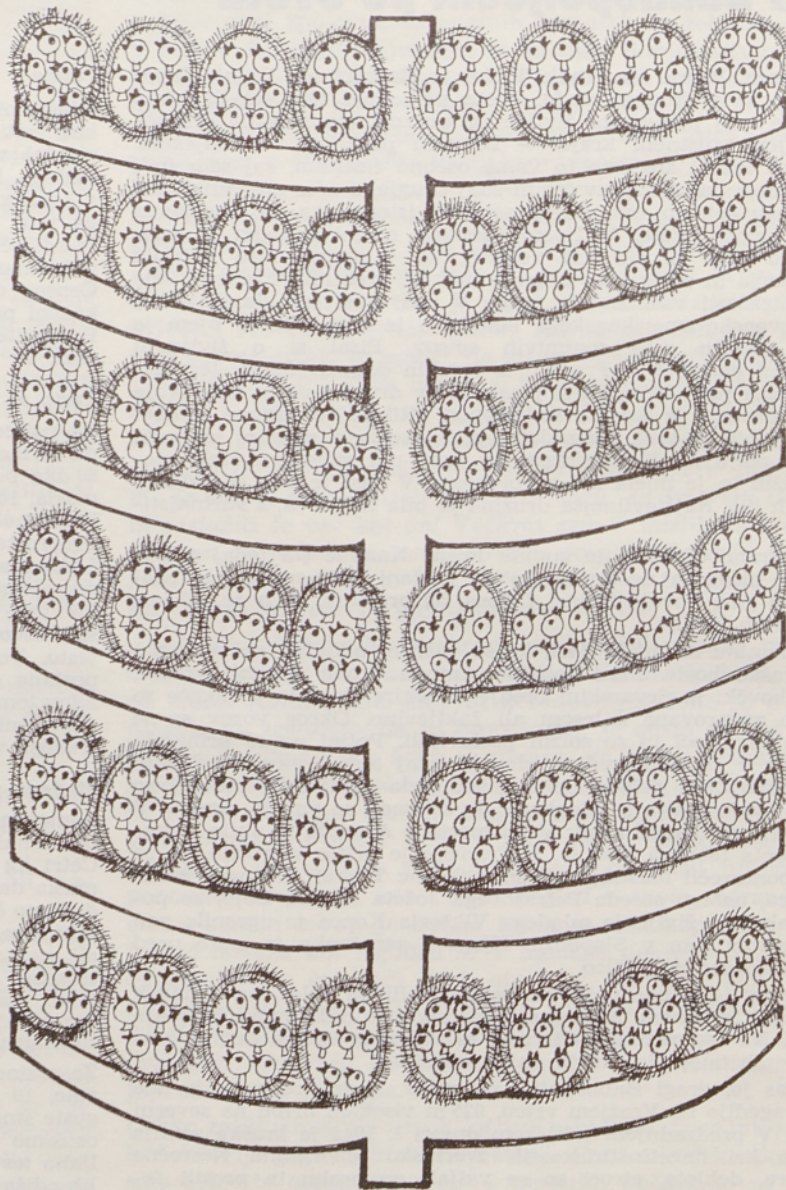
Za smetanov nadev vzamemo 8 dkg surovega masla, ki ga vmešamo s 3 rumenjaki in četrt litra goste smetane. Dodamo 10 dkg sladkorne sipe in sneg od beljakov.

OTROCI BERITE

LJUBI OTROCI!

Spet se je obrnilo leto. S koledarja bomo izbrisali staro številko in začeli pisati novo. Izbrisali bomo tudi vse temne spomine, s sabo pa bomo odnesli dobre sklepe in svetle želje, da bo leto, ki je pred nami, polno srečnih in veselih dni. Tudi mi se bomo potrudili, da boste ob branju strani, ki je namejena vam, dragi otroci, preživeli nekaj veselih trenutkov in da boste v vsaki številki našli pesmi in zgodbe, ki vam bodo všeč. Tudi naši otroci vam bodo opisali kak svoj doživljaj.

Vemo, da tudi vi, tam v širnem svetu, doživite marsikaj zanimivega. Veseli bomo, če nam boste o tem pisali, in vse, kar bo zanimivega, bomo tudi natisnili, da bodo vašo zgodbico prebrali vsi slovenski otroci, ki žive na vseh petih kontinentih sveta!

Oton Župančič:

UGANKA

Samorastovo drevo,
na drevesu dvanajst vej,
vsaka veja štiri gnezda,
v vsakem gnezdu sedem ptičkov,
vsak zna štiriindvajset pesmic.

(Leto, meseci, tedni, dnevi, ure)

MOJ SNEŽENI MOŽ

Spet je prišla zima — čas otroškega veselja. Zapadlo je nekaj snega in otroci smo privlekli na dan smuči in sani.

Z bratom Bojanom sva napravila snežnega moža. Po bregu sva navalila velike snežene kepe ter jih pod bregom postavila. Kmalu sta bila trebuh in glava narejena. Ker mame ni bilo doma, sva ji vzela lonec, nekaj korenjev ter metlo. Lonec je bil za klobuk, za nos sva dala korenje, za usta pa premog. V roke sva mu potisnila metlo, s katero naj bi se branil.

A kmalu je posijalo sonce in sneženi mož se ni mogel več braniti. Začel je silno jokati. Ko sva šla z bratom čez nekaj čas pogledat, najinega moža ni bilo več. Bila je le lužica, v kateri sta bila lonec in metla.

Božica Radej,
učenka 4. razreda
osnovne šole v Blanci

Neža Maurer:

TOBOGANI

Vrba žalujka je srečna,
kadar sneži:
Svoje gladke,
rahlo upognjene veje
skrbno uredi
in poglejte:
že do tal tobogani visijo,
že drobne snežinke
se dričat hitijo.

Oton Župančič:

ZLATA PTIČKA

Zlato ptičko so ujeli
trije fantje mladi.
Kdo imel bo zlato ptičko?
Vsi bi ptičko radi.

Zlata ptička govorila:
»Če me izpustite,
prvo željo vam izpolnim
vsakemu — želite!«

Prvi fantič je govoril:
»Daj mi tako čašo —
vedno pijem — ne popijem!«
»»Želel si, imaš jo!««

Drugi fantič je govoril:
»Daj mi tako mošnjo —
vedno štejem, ne preštejem!«
Uslišala je prošnjo.

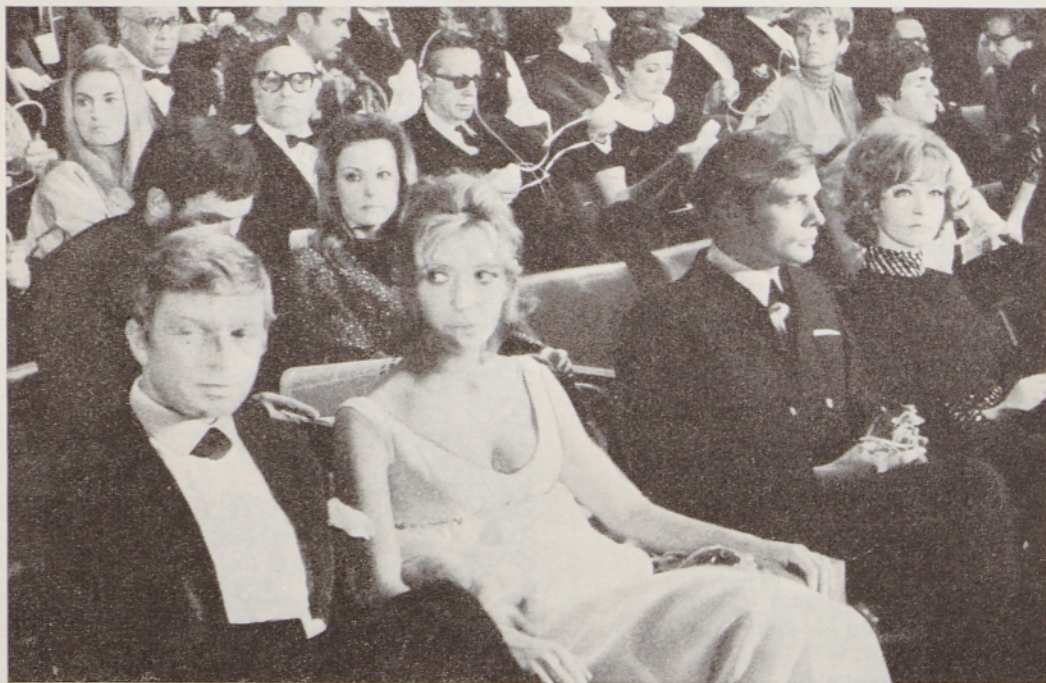
Tretji fantič je govoril:
»Daj mi srce tako —
hudi časi, vedro čelo,
jasno uro vsako!«

Kar želeli, so imeli,
pa so šli po sveti,
vsak po svoje so živeli
na tem božjem sveti.

Prvi fant samo popival,
po jarkéh polegal,
drugi fant je kvartopiril,
se s sleparji kregal.

Tretji fant ob zori vstajal,
hodil je na delo,
v mraku je domov se vračal,
pa zapel veselo.

Premiera »Bitke na Neretvi«

Na praznik republike 29. novembra je bila v Sarajevu slovesna premiera jugoslovankega filma »Bitka na Neretvi«. Premiera tega velefilma, o katerem se je doma in v svetu že toliko govorilo in pisalo, je bila v Skenderiji, novem kulturnem in športnem centru v Sarajevu. To mesto je v neposredni bližini zgodovinskih prizorišč iz leta 1943, o katerih film pripoveduje. Prostrano dvorano so napolnili tisoči povabljenih gostov. Navzoč je bil tudi predsednik Tito s soprogo, predstavniki našega političnega in javnega življenja, člani zaveznških misij, delegacije nekdanjih borcev na Neretvi, dolga vrsta domačih in tujih filmskih umetnikov, tistih, ki so sodelovali pri filmu in drugih, dalje filmski režiserji, producenti, domači in tuji novinarji itd. Tri ure so se pred gledalci vrstili prizori »Bitke na Neretvi«, velike stvaritve režiserja Veljka Bulajića, ki jo je ustvarjal z množico sodelujočih štiri leta, z velikim trudom, upornostjo in iznajdljivostjo. To ni filmski spektakel z zaključeno zgodbo. To je film množice, prepleten z drobnimi pretresljivimi zgodbami posameznikov. Ne govori o bitki za vojaško zmago, za uničenje nasprotnika, temveč o bitki za življenje, oziroma za življenjsko varnost ranjenec, bolnikov, otrok, starcev. Naj navedemo le nekatera od mnenj znanih filmskih umetnikov, ki so pri filmu sodelovali:

»To je izredno dober film, ki ni pomemben samo za Jugoslavijo, ampak za ves svet. Ljudje v njem so človeška bitja, niso razdeljeni na 'Nemce', 'Italijane', in 'Partizane', kot je to navada v filmih z vojno tematiko,« je dejal po projekciji nemški filmski igralec Hardy Krüger. »To je najplemenitejša zgodba našega časa, ki jo je Veljko Bulajić čudovito prenesel na platno,« je pripomnil filmski igralec Orson Welles. Sovjetski filmski umetnik Sergej Bondarčuk, režiser znanega velefilma »Vojna in mir« pa je menil: »V svetovni kinematografiji še nikoli ni bil tako prisoten duh kakega naroda kot v Bitki na Neretvi.«

»Bitko na Neretvi« so prikazovali v Sarajevu v petih kinematografih. V naslednjih dneh so se filmu odprla vrata kinematografov po vsej Jugoslaviji in v tujini, saj je bil že med nemanjem prodan v skoraj vse dežele sveta.

Premiere filma *Bitka na Neretvi* v Sarajevu so se udeležili mnogi znani filmski umetniki, režiserji, producenti itd.

Na spodnji sliki režiser Veljko Bulajić z italijansko filmsko igralko našega rodu Sylvio Koscino in nemškim filmskim igralcem Hardyjem Krügerjem

Knjige za vas

France Bevk: Zlata voda in druge zgodbe

Založba Mladinska knjiga je nedavno izdala novo delo Franceta Bevka, namenjeno mladini: *Zlata voda in druge zgodbe*.

Naš priljubljeni pisatelj je v tej knjigi zbral pester šopek spominov na svojo mladost. To so drobne zgodbe, doživetja podeželskega dečka, ki s široko odprtim srcem vpija vse življenje, ki ga obdaja. V zgodbicah oživlja vse tisto, kar je imel rad: dom, starše, deda in babico, učitelja in sošolce, domače živali, gozdove in travnike in še to, in ono. V zgodbici »Stric iz Amerike« pisatelj pripoveduje, kako je želel postati Amerikanec. Izseljenci so pošiljali v domačo vas Glas naroda in Ameriški koledar, ki je bil poln zgodb in vznemirljivih podob. Amerika je bila med drugim dežela skrivnostnih Indijancev. Kako čudovito bi bilo srečanje z njimi. Želja v dečku je bila tako silna, da je sedel in napisal pismo na naslov izdajatelja Franka Sakserja, naj mu omogoči pot v Ameriko. Pisma pa ni mogel oddati, ker je bilo zanj treba mnogo znamk, ki jih ni imel s čim kupiti. Končno je pismo iztaknila teta in družini izdala Francetovo skrivnost. Smejali so se mu, njegove sanje, da bi postal bogati stric iz Amerike, pa so se za vselej razblinile. Knjigo »Zlata voda in druge zgodbe« je opremila z lepimi ilustracijami Nada Lukežič. Brez dvoma je to najnovejše Bevkoovo mladinsko delo zelo primerno darilo za vaše otroke. Pa tudi odrasli bodo knjigo radi brali, saj se bodo ob njej spomnili mnogih doživetij iz otroških let.

Letošnja zbirka knjig Prešernove družbe

O tej lepi, vsebinsko bogati obenem pa zelo ceneni knjižni zbirki smo že spregovorili v naši reviji št. 7—8 lani, ko so se knjige še tiskale. Zdaj so knjige že odpotovale k svojim naročnikom doma in po svetu. Tisti, ki jih še nimajo, jih lahko še naroče pri Prešernovi družbi v Ljubljani. Letošnje knjižne darilo Prešernove družbe zasluži, da se ob vsaki knjigi še malo pomudimo in jo predstavimo našim bralcem.

Zelo lep je *Prešernov koledar za leto 1970*. S svojim modernim formatom in barvno reprodukcijo Groharjeve slike Sejalec je res v okras vsaki domači knjižnici. Tudi koledarski del znotraj je opremljen z barvnimi reprodukcijami del znanih slovenskih slikarjev: Ivana Groharja, Gojmira A. Kosa, Franceta Tratnika, Maksima Gasparija, Gabrijela Stupice, Božidarja Jakca, Mateja Sternena, Staneta Kregarja, Franceta Miheliča in Jurija Šubica. Med zani-

mivimi članki in drugimi prispevki v koledarju boste brali članek dr. Metoda Miškuža »Četrt stoletja svobode«, ki opisuje dogodke na svetovnih bojiščih in pri nas doma od jeseni l. 1944 do osvoboditve. Vanda Škodnikova je v »Pesmi upora in pesmi zmage« razgrnila pred nami zgodovino Invalidskega pevskega zbora od njegove ustanovitve l. 1944 do danes, ko še vedno nastopa in prepeva. Z življenjem in današnjimi problemi Slovencev v Italiji nas seznanja članek Igorja Grudna. Zvone Zorko piše o Koroških Slovencih, Miran Ogrin pa v članku Naša kri v tujini pripoveduje o srečanjih z rojaki v Avstraliji, Novi Zelandiji, Braziliji in Čilu. Miško Kranjec je prispeval članek ob stoletnici Leninovega rojstva, Bogo Grafenauer o kmečkih uporih na Slovenskem, dr. F. Perko pa članek: Kdo sta bila in kaj Slovanom pomenita Ciril in Metod. Slovenija na poti v tretje tisočletje — je naslov članka arhitekta Marka Šlajmerja, ki je pred nekaj meseci umrl. V njem razpravlja o bodoči prostorski ureditvi slovenskih mest in vasi, urbanističnem urejanju današnje Ljubljane, izgradnji Skopja itd. V obširni reportaži z naslovom Najlepša obala, popelje Drago Kralj bralce po krajih in kotičkih naše lepe jadranske obale. Še to in ono bi lahko našli iz pestre vsebine koledarja, a naj bo to dovolj.

Mnoge bralce bo nedvomno zanimala povest *Mimi Malenškove: Balada o starem mlinu*, ki pripoveduje o hribovskem kmetu, ki bi hotel zaustaviti čas, a omahne premagan. Mimi Malenškova je med našimi najbolj plodovitimi pisateljicami. Njena pripoved je živa in neposredna.

Ker so v današnjih dneh med bralci posebej v časteh kriminalke, seveda tudi Prešernova zbirka ni brez nje. *Smiljan Rozman* je napisal kriminalno povest za otroke z naslovom: *Lov za ukradenimi milijoni*. Zgodba je seveda napeta, polna dogajanj, njeni junaki pa so otroci; konča se srečno, brez trupel.

Zgodovina slovenskega naroda, ki jo je napisal *Branko Božič*, bo mnogim zaželeno berivo. Posebej še našim ljudem po svetu, ki bi radi svojim otrokom in vnukom povedali čim več o preteklosti našega naroda. V knjigi je zajeto obdobje od naselitve Slovanov v Vzhodne Alpe do osvoboditve. Gradivo je strnjeno v krajša poljudna in zanimivo napisana poglavja. Knjiga je opremljena s slikami.

Prevodno zvrst zastopa v zbirki povest bolgarskega pisatelja *Kamena Kalčeva: Dva v novem mestu. Da bi ostali mladi in zdravi*, je naslov knjige dr. Karla Šumenjaka. V knjigi nam avtor poljudno razlaga, kako je z nami in našimi organi, ko do-

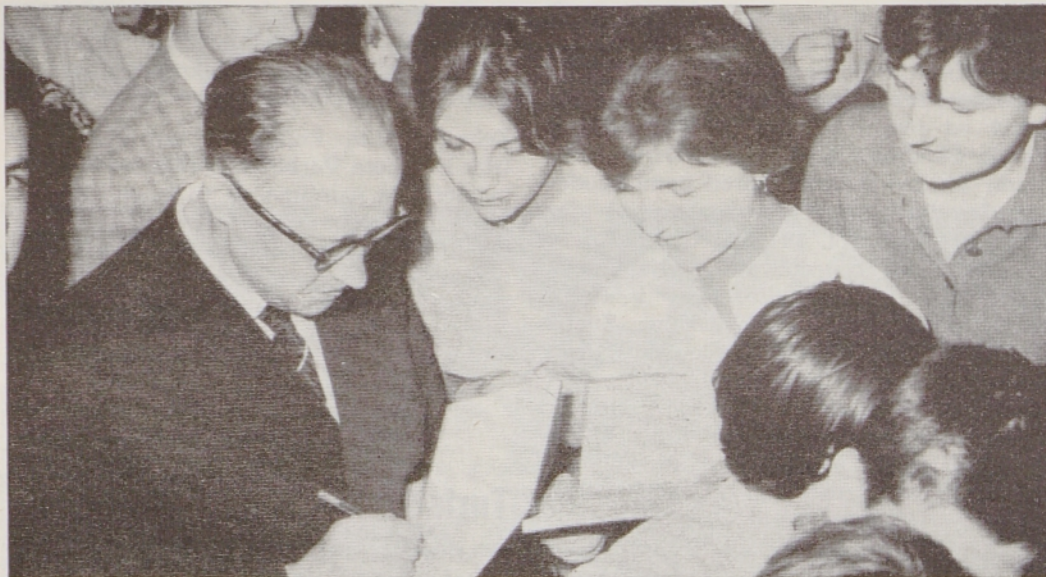
zorimo in se začnemo starati. Bralci bodo našli številne napotke, da čim delj ohranimo mladost in zdravje. V knjigi so opisane tudi nekatere bolezni.

Zelo koristna knjiga je tudi Slovarček tujk Franceta Verbinca. Velikokrat se nam primeri, da naletimo na to in ono besedo, ki ji ne razumemo pomena. Zdaj bomo rešeni zadreg, saj bomo pogledali v slovarček in zvedeli, kar tista tuja beseda po naše pomeni.

Turistični vodnik po Pomurju

Pred nedavnim je Pomurska založba v Murski Soboti izdala nadvse zanimiv turistični vodnik po Pomurju, ki domačinu in tujcu marsikaj pove o tej deželi. »Postoj, popotnik, ki prihajaš morda iz daljnega sveta, mogoče iz sosedstva in ki si na svoji poti videl že toliko vsega, morja, gore in velika jezera: naša zemlja je majhna, v ničemer se ne more kosati z velikim svetom. In vendar — vredno je, da se vsaj enkrat posprehodiš po njej; po dolgem in počez,« pravi v uvodnih besedah k temu ne prav običajnemu vodiču domačin iz Velike Polane, pisatelj Miško Kranjec. Pomurje se je s svojimi lepotami že zapisalo med pomembne turistične kraje, glas o njem se je razširil ne samo po Jugoslaviji, ampak tudi daleč na tuje. Morda so temu pomagali tudi sami Pomurci, ki so raztreseni po vsem svetu; domača revna zemlja jih ni mogla preživljati. Danes jih preživlja veliko, veliko več kot nekoč, pa si vendar še hodijo iskat v svet boljšega kruha.

O čem pripoveduje turistični vodnik? Na preprost in zanimiv način nam prikaže pokrajino v preteklosti in danes: zemljepisno in zgodovinsko podobo, rastlinstvo in živalstvo, opiše najvažnejše kulturno-zgodovinske spomenike, govori o narodnih šegah in običajih, pa o gospodarstvu. Pomurska zdravilišča in termalna kopališča imajo v celotnem slovenskem zdraviliškem turizmu že posebno mesto, zato so posebej opisana tudi v tem vodiču, prav tako se je v pogledu turizma v Pomurju v zadnjih letih zelo razvil lov in ribolov. Ob koncu je tudi koristen krajevni vodnik, kjer so po abecednem redu podrobno opisani posamezni pomurski kraji. Vodnik je bogato opremljen s fotografijami in risbami. Uredil ga je Bela Sever. Naročite ga lahko pri Pomurski založbi v Murski Soboti, Kidričeva 4/I. Cena je 30 din.

Anton Ingolič

Deklica iz Chicaga

Založba Mladinska knjiga v Ljubljani je te dni izdala najnovejše delo pisatelja Antona Ingoliča — mladinsko povest Deklica iz Chicaga. V njej avtor opisuje 76-letnega ameriškega rojaka, ki s svojo 13-letno vnukinjo obiše rojstno vas na Dolenjskem. Različna so doživetja in občutki dedka, ki je po dolgih letih obiskal domačo vas, katera se je med tem zelo spremenila; in doživetja vnukinje, ki se prvokrat srečuje z ljudmi in kraji, o katerih sta ji babica in ded veliko pripovedovala. Ta mladinska povest, ki bo nedvomno našla mnogo bralcev tudi med našo ameriško mladino (ki bere še slovensko), ni prvo delo tega našega plodovitega pisatelja, v katerem je zajel snov in življenja naših izseljencev. V zvezi z njegovim dosedanjim delom smo pisatelju Ingoliču kar telefonično postavili nekaj vprašanj, na katera nam je prijazno odgovoril.

Koliko knjig ste doslej napisali?

Kar precej. Morda celo preveč. Okoli štirideset. Če štejem ponatise, prevode in ponatise prevodov, pa jih je skoraj sto.

In naklada?

Nekaj čez osem sto tisoč izvodov, od tega nekaj manj kot polovica v slovenščini, nekaj več v drugih jezikih, in sicer: v srbohrvaščini, makedonščini, bolgarščini, slovaščini, češčini, ukrajinsščini, ruščini in nemščini, kmalu pa se jim bo pridružila Gimnazijka, ki je prevedena v največ jezikov, še v madžarščini in poljščini.

V katerih knjigah obravnavate probleme naših izseljencev?

Kje ste, Lamutovi? (naši rudarji v Avstriji, Nemčiji in Franciji); Črni labirinti (naši rudarji v Franciji); Nebo nad domačijo (naši povratniki z Nizozemske in od drugod); Lastovka čez ocean (življenje naših ameriških izseljencev). Pri naših v Ameriki (potopisni zapiski z obiska pri naših izseljencih v ZDA); in poslednja, ki je pravkar izšla: Deklica iz Chicaga (obisk starega izseljenca z vnukinjo v starem kraju).

Kaj vas je spodbudilo k pisanju te poslednje knjige?

Med obiskom — leta 1963 — v ZDA sem se srečal ne samo s prvo in drugo generacijo naših izseljencev, marveč tudi s tretjo, ki je že popolnoma amerikanizirana. Zelo zelo redki so otroci slovenskega rodu, ki še znajo kakšno slovensko besedo; domovino svojih dedov in babic poznajo samo po pripovedovanju in slikah pa ploščah slovenskih pesmi. To dejstvo me je bridko prizadelo. Presenečen pa sem bil, ko sem spoznal izseljenko iz Clevelanda, ki je pripeljala v stari kraj že dva svoja potomca, ob prvem obisku vnukinjo, ob drugem vnuka, in ki mi je dejala, da ima za svojo življenjsko nalogo, da pripelje še vse druge. Iz srca sem ji zaželel še mnogo zdravih let in dovolj dolarjev, da bo lahko izpolnila to svojo plemenito nalogo. Kmalu potem sem se lotil pisanja Deklice iz Chicaga, o kateri sem že prej mnogo razmišljal.

Kako, le kako naj mu povem?

(Odlomek iz mladinske povesti Antona Ingoliča »Deklica iz Chicaga«)

Kitty je pospravila sladoled in se dvignila, kajti v glavo ji je šinila imenitna misel. »Dedek, takoj pridem!«

Odhitela je v telefonsko govornico na drugi strani in poklicala dedkovo številko v Chicagu. Teta Ana gotovo še ni legla, naj ve, da sva že tu in naj babico pripravi na najin pohod.

»Halo! Tu Ana Berger!« se je oglasilo iz druge strani.

»Halo, tu Kitty!«

»Sta še zmerom v Evropi?«

»Tu New York! Ob devetih odletiva!«

»Zadnji čas!«

Nima teta Ana drugačnega glasu kot navadno?

»Zakaj zadnji čas?«

»Nista dobila brzojavke?«

»Kakšne brzojavke?« A že je Kitty zagledala na peronu zagrebškega letališča Jakca, kako maha s pismom. »Si brzojavila?«

»Seveda sem brzojavila...«

»Je hudo z babičinim srcem?«

»Hudo, hudo...«

Glas tete Ane je zamrl v jecanju.

»Je babica v bolnišnici?«

»Ne...«

»Kje pa?«

Odgovoril je jok.

»Je babica?...«

Kitty ni mogla izgovoriti vprašanja do kraja.

»Umrla je.«

»Umrla?«

»Nekaj dni potem, ko sta odpotovala, je legla in ni več vstala. Upala je, tudi zdravnik je upal, da bo dočkala vajino vrnitev, zato nisem brzojavila po vaju, včeraj zjutraj pa ji je obstalo srce.«

»Umrla... babica je umrla...«

Kitty so oblile solze in glas ji je obtičal v grlu.

»Jutri popoldne bo pogreb. Povej dedku! Mora izvedeti, preden pride domov. Lahko bi ga kap. Povej mu obzirno, toda povedati mu moraš. Boš?«

»Bom... bom...« je odgovorila Kitty skozi solze in jok.

»Glede pogreba je vse urejeno. Moji so prišli že dopoldne, teta Marjeta pa se je pripeljala pred dobro uro...«

Kitty si je obrisala solze.

»Povedala bom dedku,« je rekla. »Ampak...«

»Poklicala bom očeta, naj se odpelje po vaju na letališče. Če ti ne boš mogla, bo dedku povedal oče...«

»Bom jaz... moram...«

Kitty je položila slušalko in stopila iz govorilnice. Pred njo je obstala brez moči. Potniki in uslužbenci so drveli mimo nje, nekje zunaj so vreščali letalski motorji, letala so odhajala in prihajala, gorelo je na stotine in stotine žarnic. Babice ni več, moje dobre babice ni več. Namenila se je proti bifeju, toda prišla je komaj do prvega stebra. Morala se je nasloniti nanj. Tisti trenutek so jo oblile solze in iz grla ji je udaril glasen jok. Šele ko je neznanec stopil k njej in jo vprašal, kaj se ji je zgodilo, se je zavedla. Premagal jo je jok in odšla je na drugo stran.

»Kod si hodila?« je vprašal dedek tako dobre volje, da so se Kitty zašibila kolena in je komajda še prišla do prvega stola in se spustila nanj.

»Telefonirala sem v Chicago,« je odvrnila čez čas. »Oče naju bo čakal na letališču...«

»Ti pa res misliš na vse,« se je razveselil dedek. »Spet si si zaslužila veliko porcijo sladoleda s smetano.«

»Ne, ne!« je kriknila Kitty, ko je dedek poklical natakarja.

»Ne bo ti škodilo. Kje je še Chicago in doma ne boš takoj legla.«

Dedek je naročil sladoled in Kitty ga je morala pojesti.

Poklicali so ju v letalo. Tudi letališče je bilo močno razsvetljeno, toda zgoraj pod nebom je vladala črna tema, le zvezde so migljale nekje zelo visoko. Kako, le kako naj mu povem? se je Kitty vprašala, zadržujoč solze in jok. Dedek, ki si je takoj na začetku poletja privoščil steklenico piva, pa si je prižgal cigaro in nadvse zadovoljno pihal predse.

»To bo res presenečenje, ko se bo Frankov avto ustavil na Down Street 1135,« je dejal. »Neža, Ana, kje sta? Celu hišo bova spravila pokonci, še Ris, obe mucu in Tommy pa Mark in Bill se bodo prebudili.«

Kitty je nepremično zrla v zvezde na črnem nebu. Skušala je najti znana ozvezdja, a zvezde so tako migljale, da ni prepoznala niti velikega niti malega voza.

»Si vprašala, kako je z babico?«

Kitty je stisnila pesti.

»Veš, da oče nima nikoli časa za dolge razgovore.«

»Vem, vem, zanj je čas res denar. No, sicer pa bova kmalu izvedela, ob enajstih bova spet na zemlji in oče naju bo še prej pripeljal domov, kakor bi naju taksi. Zares, še danes bova doma.«

Le kako naj mu povem? In vendar mu moram povedati! Bolje, da mu povem jaz, kakor da bi mu povedal oče. Toda Kitty ni našla besed, s katerimi naj dedku sporoči strašno novico. Dedek je prej pokadil cigaro, zadremal in slednjič trdno zaspal, Tudi večina potnikov je zaspala. Kitty pa je še kar dalje zrla v čudno migetajoče zvezde, zdaj zdaj pa pogledala dol na zemljo. Babica, babica! Prinašam ti zvonenje tvojih zvonov, celo molitev strica Tomaža pred kosilom in škrobotanje žlic. Včeraj jutraj, ne, to je bilo danes zjutraj, da, danes zjutraj sem postavila magnetofon na okno najine sobice. Ptiči so peli na sadovnjaku, petelini kikirikali in kokoši kokodakale na dvorišču, prašiči krulili, krave mukale in ovce blejale v hlevu. Potem je Jakec pokal z bičem, meni v slovo in teti v pozdrav, kakor je rekel. Šele ko nas je teta Milena poklicala k zajtrku, sem izključila magnetofon. Ne boš slišala, kako se tam v starem kraju na dedkovi domačiji začinja dan. Tudi ne boš slišala, kako sem se spet privadila tvoje in dedkove govorice. Zadnje dni sem razumela vse in tudi skoraj vse že povedala. Ne boš videla slik, ki jih imam s seboj. Ne bom ti mogla povedati in pokazati, kako lepo je bilo na Lipovcu in kako lepo na potovanju po tvoji domovini. Ne samo gradovi, ki sem jih videla, ne samo morje, v katerem sem se kopala, ne samo planine, vse, vse, je bilo lepo, čudovito. Pašnik spodaj pod Lipovcem, travnik malo višje, njive in sadovnjak. Pram in Sultan pa zajklja z mladici, pa sivka s teličkom. Tri dni bi ti pripovedovala, a ne bi ti povedala vsega. V tem mesecu sem videla več in se naučila več kot prej v treh, štirih počitnicah. Za vse to sem dolžna zahvalo dedku in tebi. Predvsem tebi, babica. Ti si predložila, naj grem v stari kraj z dedkom jaz namesto tebe. Da bi mogla odpotovati, si se, zdaj vem zatrdno, kar je dedek slutil, delala bolj zdravo, kakor si bila v resnici. Babica, ljuba babica! Koliko lepega sem doživela! Bilo je tudi nekaj grenkega. Tebi bi lahko povedala, samo tebi. Zdaj bom morala tisto nositi v sebi. Tisto lepo in tudi tisto hudo. To bo ostala torej moja skrivnost, moja prva velika skrivnost. Tako se je Kitty v mislih pogovarjala z mrtvo babico, dedek ob njej pa je spokojno spal.

Egizio Sirovič

Pred kratkim je prišla iz Francije, kjer se je več mesecev zdravil, žalostna vest o smrti Egizija Siroviča, knjigarnarja v Kairu.

Egizio Sirovič je bil rojen 6. avgusta 1900 v Kairu. Njegovi starši so bili po rodu iz Perasta. Čeprav je bil rojen v Egiptu in je tam stalno živel, je vedno obdržal tesne zveze z domovino, ki jo je rad obiskoval

Ime, ki mu ga je dal boter pri krstu, Egizio (Egipčan), je bilo dobro izbrano in kot izgleda usodno za njegovo življenjsko pot, saj je bilo vse njegovo življenje povezano z Egiptom. Ta mu je postal druga domovina.

Njegova specializirana orientalistična knjigarna, ki jo je lahko odprl šele v zrelih letih, si je kmalu pridobila velik ugled zaradi njegove vestnosti in natančnosti pri delu. Bil je zastopnik prek tridesetih znanstvenih ustanov. Vedno je rad pomagal in svetoval iz svojih bogatih izkušenj. Pri delu mu je bila najboljša sodelavka njegova življenjska družica gospa Fedora.

E. Sirovič se je zanimal tudi za zgodovino naših izseljencev v Sudanu in Egiptu. Želel je zbrati čim več podatkov, žal pa mu je prezgodnja smrt iztrgala pero iz rok, še predno je mogel dokončati delo.

Naj bo teh nekaj vrstic skromna poklonitev spominu moža, ki je s svojo dobroto in ljubeznivostjo pridobil številne prijatelje po vsem svetu. Njegovi soprogi Fedori pa izrekamo naše iskreno sožalje.

V. Jagodić

Kdaj?

Kdaj se boš končala zima, kdaj stalil se mrzli led? Kdaj bo pomladansko sonce spet ogrevalo naš svet?

Rad bi spet poslušal ptičke, s cvetjem mamil si oči. Oh, preveč, preveč je zime in sedenja kraj peči.

Kdaj se spet bom s čolnom vozil sredi jezera vesel? Kdaj pozabil bridke čase bom in sladke pesmi pel?

Jack Tomsic, Cleveland

Tolminski punt

(Nadaljevanje)

18.

Krištof je poskrbel, da se je naglo razvedelo za Šimnov beg v Benečijo. Nihče ni dvomil, da je to resnica. A še bolj naglo so se razširili glasovi, da prihaja cesarska vojska. Tudi o tem nihče ni dvomil. Ljudi je obšel strah. Govorili so, da bodo polovili vse puntarje in jih odgnali.

»Vseh puntarjev ne bodo polovili,« je ugovarjal Krištof. »Pet tisoč Tolmincev ne gre v nobeno ječo. A tu niso samo Tolminci... Možje naj se poskrijejo dotlej, da bo najhujše mimo.«

Prišla je novica, da prihaja vojska iz Cerknega čez Bukovško sedlo. Paglavci so venomer tekali na vrh klanca in oprezovali po cesti.

Dva dni so zaman čakali. Tretji dan popoldne, se je nenadoma razlegnilo: »Vojaki! Vojaki!« Po klanecu z vrha so se usuli dečki kot čreda splašenih ovc. Vpili so brez prenehanja: »Vojska, vojska!«

To je bilo znamenje za preplah. Vas je oživila. Puntarji so z bisagami in malhami, z odejami in plašči stekli po strmem bregu k potoku. In dalje po divji grapi, nekateri prav do belih Peči. Skale, jame in gosto grmgovje, vse jim je ponujalo naravno zavetje. Ni bilo skritega kotička, ki bi ne imel begunca. Nekateri tudi po dva ali tri, zakaj pritekli so tudi s Temljin in s samot. Podmelčani so se poskrili v težko dostopnih Melinah nad vasjo. Pred vojaki so ropotali bobni. Za njimi je hodil potepuh Matijac in popeval, kot da se pači: »Tram ta tam, tram ta tam — danes k nam, jutri k vam!«

Odraslih ni bilo na vasi. V primerni razdalji so jih pričakali samo otroci. Vojaki so počivali. Galjoti, ki se prej niso upali v vasi, so ob prihodu vojske kot ščurki prilezli iz vseh lukenj. Vojaki so bili Nemci, potrebovali so jih za tolmače. Hkrati so jim bili kot lovski psi, ki so vohljali za puntarji.

»Le glejte jih, otroci!« se je Matijac obrnil na dečke, ki so zijali v uniforme. »Le zijajte, cesar jih je poslal, da polovijo vaše očete! Veselite se! Bog daj, da bi se prekmalu ne jokali! A tudi solzá bo na škafe!«

Otroci tega niso razumeli. A razumele so ženske, ki so prežale za okni.

»Cene, Tonče, Mihec!« so klicale. »Brž domov! Da vas ni sram!« Dečki so tiho izginili za hiše in kukali izza oglov.

Desetnija vojakov s svojim desetnikom, ki je imel brke kot sablje, je ostala pri Cvenku. Z njimi tudi birič, ki se ga je prijel vzdevek Košpa. Drugi vojaki z desetniki in oficirjem so odkorakali proti Podmelcu. Isto uro je marširala glavnina vojske po dolini Idrijce proti Mostu na Soči. Graničarji pa so odhajali iz dežele. »Tram ta tam, tram ta tam, danes k nam, jutri k vam!« je popeval Matijac. »Ne jokajte, ne točite solza!« se je obrnil do žensk. »Ivan Gradnik in Šimen Golja nabirata kmečko vojsko. Pridrvela bosta in pobila galjote.«

»Ne govori tako, da te ne slišijo!« so mu rekli. »Ne razumejo!« se je Matijac zahihital. »Samo hinder honder. Ali jih ne slišite? Saj ne tulim biriču na uho.« Tedaj se je v gornjem klanecu vasi razlegnilo vpitje in jok. Birič je izvohal prva dva puntarja, očeta in sina, ki sta se kdo ve zakaj skrila doma. Dva vojaka sta ju zvezana vodila proti Podmelcu. Rotija, drobna ženica, je tekla za možem in sinom in vso pot tožila in vreščala.

»Kje imaš Šimna?« je potresla pesti proti Goljevki, ki je stala pred hišo. »Zdaj naj pride, ki ju je zapeljeval, da jima pomaga!« Goljevka se je umaknila v vežo in se kot brez moči oprla na stopnice.

»O, ti moj bog!« je zastokala. »Zdaj še to! Še to! Kaj sem jim jaz naredila?«

19.

Tiste tedne, ko je bila vojska v deželi in so se biriči kot kobilice usuli na vasi, je bila žaltava za berače in potepuhe. Če niso bili starci, so jih vsak trenutek zvijali, ker so v njih slutili preoblečene puntarje. Jaka s krivo šobo, ki je imel preveč mladosten videz, je bil trikrat v škripcih. Poslej se je izogibal cest in vasi, klatil se je le po samotah. Nkjer se ni dalo kaj ukrasti.

Tiho je klel, ko mu je nekega dne hudič na krožniku ponudil priložnost. Stopil je bil v samotno hišo nad Podmelcem. Doma je našel samo starca Lukeža. Mož, ki je bil malone popolnoma slep, je sedel na klopi ob peči, zibal dojenčka, ki se je drl, in mu prepeval uspavanko.

Jaka, ki je brez pozdrava stopil v izbo, je v trenutku presodil položaj. Stari Lukež je obračal glavo, kakor da sluti prisotnost nekoga, in napeto prisluškoval. Jaka je opazil možnjiček, ki je

obešen na vrstico Lukežu izdajalsko pogledoval izza odprte srajce. Naredil je dva koraka, strgal starcu mošnjček z vratu in pobegnil skozi vrata.

Zunaj nikjer žive duše. Berač je dobil urne noge, v trenutku je bil za prvim bregom. Ni stopil na cesto, šel je vprek proti Kneži in dospel do Goljevega kozolca. Zatekel se je vanj in se upehan vrgel na kup suhe vrnice. Nenadoma ga je strastno zamikalo, da bi pogledal, kaj je v mošnjčku. Stresel je denar v naročje in ga preštel. Nekaj črnega drobiža in beličev, vmes tri dvajsetice in velik srebrn tolar. Pred očmi so mu zamigotali bokali vina.

Na pol je zadremal, ko so ga presenetili neki koraki. Odprl je oči in od strahu otrpnil. Bil je Krištof. Tiho je obležal, ni se upal niti ganiti. S pridržano sapo je opazoval, kako je mož odmetal prazne koše in neko orodje. Nato je nenadoma izginil, kakor da se je vdrl v zemljo. Zaslišal je neko govorjenje, ki je zamolklo prihajalo od kdo ve kod. Ni trajalo dolgo, ko je Krištof zopet zrasel iz tal in ropotijo zmetal na staro mesto. Postal je še nekoliko, se previdno ozrl in odšel.

Jaka s krivo šobo je prosto zadihal. Tiho se je zahehetal. Ni bil tak bedak, da bi ne uganil, kaj pomeni ta nočni obisk. Šimen v Benečiji! He, he!

Ni bilo verjetno, da bi tisto noč še kdo prišel v kozolec, vendar je odšel, da si najde drugo prenočišče.

20.

Drugi dan se je bilo že razvedelo, da je bil stari Lukež oropan pri belem dnevu. Ljudje so rop naprtili nekemu razbojniku, ki se je že od pomladi izmikal biričem. Jaka se je oddahnil. Ni se več bal pokazati uropani drobiž. Mučila ga je taka žeja, da je stopil k Cvenku. Prej je denar zavil v staro krpo in mošnjček zagnal v potok.

Še nikoli si ni mogel tako zapored gasiti pijansko žejo. Toda zaklad, ki ga je imel v krpi, je naglo kopnel. Ostal mu je le srebrn tolar, ki ga je pekel v žepu, a si ga ni upal pokazati. Žejen pa je bil vedno bolj. Slednjič je vrgel srebrnik na mizo. »Bokal vina!« je naročil.

Krčmar je vzel srebrnik in si ga ogledal okoli in okoli.

»Ali ni kaj prav?« je vprašal Jaka nasajeno.

»Prav je že, prav!« je rekel krčmar. »A čudim se, od kod imaš to. Tolarji se ne pobirajo na cesti.«

Če bi bila s krčmarjem samá, bi bil Jaka zagorel kot slama. Toda v kotu izbe sta sedela vojaški desetnik in birič Košpa, ter kvartala. Tat je nekaj bledel, od kod ima denar, a se je zmeraj bolj zapletal v laži.

Kvartopirca sta prisluhnila. Nato si je Košpa ogledal tolar in uprl pogled v Jaka.

»Vem, od kod imaš to,« je rekel. »Tolar si vzel staremu Lukežu v Podmelcu. Priznaj!«

Jaka s krivo šobo je bil v škripcih. Ni mogel povedati resnice. Ta bi zanj pomenila zanko. Za rop so bile hude kazni, neredko tudi smrt.

»Mene preganjate!« je zakričal. »A puntarskih voditeljev, ki so vam pred nosom, ne vidite!«

»Kaj hočeš s tem reči?« je vprašal birič.

»Vprašajte Krištofa, kaj dela ponoči v kozolcu,« se je Jaka reševal iz zanke.

»Katerega Krištofa misliš?«

»Brata Šimna Golje.«

Birič je široko zazijal. Nato je stekel iz izbe. Šel je po Krištofa. Desetnik je zastražil vrata, da bi Jaka ne ušel.

21.

Brlog pod Goljevim kozolcem je bil le malo boljši kot grob. Lovrenc Kragulj je od dne do dne bolj oslabel. Moža se niti ponoči nista upala iz jazbine, da ju kdo ne vidi.

»Ne bom prestal,« je ponavljal Kragulj. »Ne bom dočakal.«

»Potrpi,« ga je Šimen bodril. »Ko odide vojska, si poiščeva kako samoto kmetijo. Nato boš kmalu zdrav kot prej.«

Zaslišala sta, da je prišlo v kozolec več ljudi. Napeto sta prisluhnila. Ali sta izdana? Kmalu je vse utihnilo. Koraki so se oddaljili.

Potem je nekaj zaškrebalo nad njima. Loputa se je odprla. »Oče!« je prišel glas od zgoraj. Bil je Marko. Šimen se mu je oglasil.

»Bežita!« je zaklical Marko. »Strica je odpeljal birič. Jaka s krivo šobo ga je videl neko noč, ko je prišel sem.«

»A kdo je bil pravkar tu?«

»Vojaki in biriči. Hudo sem se bal, da vas bodo našli.«

»Beživa!« je rekel Šimen Kraglju. »Rešiva se!«

»Ne morem nikamor!« je zastokal Kragelj. »Nimam moči. Ti se reši, če se moreš.«

Šimen ni hotel pobegniti brez tovariša. Pomagal mu je na noge. A Kragelj se je opotekel že po prvih korakih, da mu je moral seči pod pazduho. Vlekel ga je proti senožeti, onkraj katere se je raztezal gozd. Če ga dosežeta, bosta rešena.

A že iz prvega grma sta planila dva vojaka, ki sta tičala v zasedi. Kragelj je klecnil. Šimen je stekel navkreber, a je koj spoznal, da ne bo mogel uteči. Dal se je prijeti.

Na Kneži so jih čakali vojaki in biriči. Ujetnikoma so zvezali roke na hrbet. Bolnik je oslabel, da so mu morali prinesti vode.

»Ne bo mogel hoditi!« je rekel Šimen. »Zaprezi konja!« je ukazal Krištofu.

Krištof je zapregel rjavca in vrgel na voz otep slame. Nanj so položili bolnika.

»Ali smem z vami?« je Marko vprašal očeta.

»Ostani!« mu je rekel oče. »Zaradi matere in Nežice. Saj razumeš.«

Sin je razumel. Matere in sestre ni bilo doma, odšli sta bili po opravkih v Temljine. Očetu je bilo že tako dovolj hudo, da se ni mogel posloviti od žene in od hčerke. Morda ju nikoli več ne bo videl.

Birič je sedel h Kraglju. Krištof je pognal. Za vozom se je med dvema vojakoma opotekal Jaka s krivo šobo. Peljali so ga v Tolmin, da mu bodo sodili za rop.

Tisti večer je zgorel Goljev kozolec. Kot strašna plamenica je svetil v noč.

22.

Vojaki so odšli, četudi še niso polovili vseh voditeljev punta. Zaprli so tudi veliko število puntarjev. Tlačani so stiskali zobe in upognili pleča. Zopet so plačevali davke in opravljali tlako. Zima leta 1714 je bila mrzla z zgodnjim snegom. Tedaj so nekega dne štirje biriči gnali skozi Baško grapo zvezanega človeka.

Na Kneži so stopili v krčmo, kjer je sedel Krištof pri poliču vina. Biriči so pili, a jetnik je zvezanih rok sedel na klop ob peči.

Krištof je uprl vanj oči in se začudil.

»Ali nisi ti Ivan Gradnik?« je vprašal.

»Sem,« mu je ta odgovoril. »In ti si Krištof, ne?«

»Ne smeta govoriti!« so rekli biriči.

»Ali mu smem naročiti požirek pijače?« je vprašal Krištof.

»Naroči!«

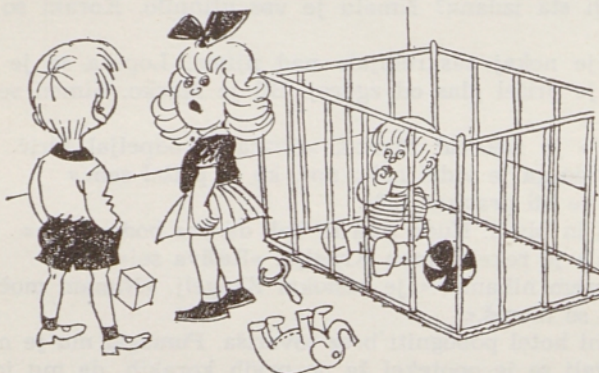
Krištof je naročil kozarček žganice in bokal kuhanega vina.

»Razvežite mu roke!« je rekel Krištof. »Saj tako ne more piti!«

»Da nam pobegne!« so se zahehljali biriči. »Njegova glava je več vredna kot tvoja.«

ZA RAZVEDRILO

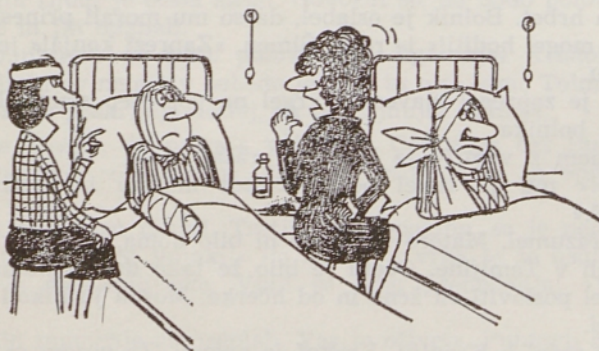
Iz Pavlihe

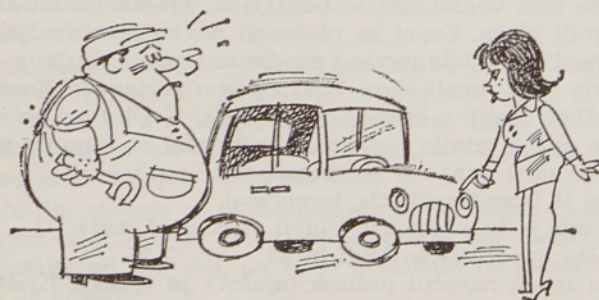
— Kolikokrat sem ti že rekla, da pazi, kako govoriš pred otrokom.

— O Bog, odpusti jim, saj ne vedo, kaj jih čaka!

— Je tudi vašega povozil fičko, gospa?
— Ne, mojega je mercedes.

— V motorju ni nobene napake, gospodična.
— Pa pogledjte pod avto.

— Prehitro ste vozili.
— Kje pa sploh sem. V jetnišnici ali bolnišnici?

N a š i zastopniki v ZDA in Kanadi

Dragi prijatelji! Znano vam je, da imamo tudi v Severni Ameriki in Kanadi že vsa leta nekaj požrtvovalnih, zvestih zastopnikov **Rodne grude** in **Slovenskega izseljenskega koledarja**. Njim se moramo zahvaliti, da je tisk Slovenske izseljenske matice prišel v prenekatero slovensko družino v ZDA in Kanadi. Da bi izpopolnili vrzeli, ki so nastale med našimi zastopniki zaradi let in bolezni, vabimo nove, posebno mlajše rojake in rojakinje k zbiranju naročnikov naše revije, koledarja, učbenika itd. Zastopnikom nudimo za delo in trud provizijo.

Vsem bralcem **Rodne grude**, njihovim prijateljem in znancem pa toplo priporočamo, da se v zadevah našega tiska obračajo na zastopnike v najbližjih krajih. Za enkrat navajamo naslove zastopnikov, ki nam se najpogosteje oglašajo. Pišite ali telefonirajte jim, poskrbeli bodo, da čimprej prejmete lepo, zanimivo knjigo **Slovenski izseljenski koledar 1970**, da boste redno prejeli revijo **Rodno grudo**, da ne boste imeli težav s pošiljanjem naročnin. Pri njih boste lahko naročili učbenik **Zakaj ne po slovensko** ter druge knjige in plošče.

ZASTOPNIKI V ZDA:

»PROSVETA«
2657-59 So. Lawndale Ave.
CHICAGO, Illinois 60623

Mr. John ZORNIK
15809 E State Fair
DETROIT, Michigan 48205

Mr. Joseph DURJAVA
758 E 232 St.
EUCLID, Ohio 44123

Mrs. Anna KLUN
206 First St.
PITTSBURG, Pa. 15215

TIVOLI Enterprises, Inc.
6419 St. Clair Ave.
CLEVELAND, Ohio 44103

Mrs. Fanny STROY
1109 So., 60th St.
WEST ALLIS, Wisc. 53214

Mrs. Mary MATYAZICH
2251 Sunset Blvd. Apt. 2
LOS ANGELES, Calif. 90026

Mrs. Frances JENKO
235 E Sheridan St.
ELY, Minnesota 55731

Mr. Frank ALESH
9089 Date Str.
FONTANA, Calif. 92335

ZASTOPNIKI V KANADI:

Central News Stand Variety
256 Augusta Ave
P. O. Box 730, Terminal »A«
TORONTO 2 B, Ontario

Mr. Ludvik DERMAŠA
48 Kirkland St.
KIRKLAND LAKE; Ontario

Mr. Janez HOČEVAR
2264 New St.
BURLINGTON, Ontario

Mr. Alojz RAY
10939 — 98 St.
EDMONTON, Alberta

Mr. Jože ZIDAR
129 Indian Rd
TORONTO 3, Ontario

Mr. Janez DRČAR
77 Mona St.
PORT ARTHUR, Ontario

Mr. Leo FISTER
99 Stuart Ave.
WILLOWDALE, Ontario

Mr. Mirko MOČNIK
317 Simcoe St. S
OSHAWA, Ontario

Mr. Ludwig A. STEGU
2341 Cliff Rd.
MISSISSUAGA, Ontario

Elektro Celje

POSLOVNA ENOTA SLOVENJ GRADEC

oskrbuje z električno energijo območja občin Dravograd, Velenje, Ravne na Koroškem, Radlje ob Dravi in Slovenj Gradec.
Projektiramo, gradimo in vzdržujemo električne naprave, opravljamo instalacije in servisne usluge.

mali oglasi mali oglasi mali oglasi

Prodajam hišo, 8 sob, 2 kuhinji, ostale pritikline, garaža, vrt na mirnem kraju v Črnomlju, Bela krajina. Cena zelo ugodna. Cenjene ponudbe pošljite na naslov:

ANTE ŠUNJERCA
Cesta Belokranjskega odreda št. 9
Črnomelj — Bela krajina

Veliko lepo hišo s sadovnjakom in zelenjavnim vrtom v središču Črnomlja — Loka 63 — ugodno prodam. Ponudbe na naslov:

KLEMEN ŽANKA
Črnomelj — Loka 63
Slovenija — Jugoslavija

Hišo, zgrajeno do tretje faze, enonadstropno, podkleteno, na lepi točki, pogled na Triglav, v Medvodah, 14 km od Ljubljane ugodno prodam. Mogoč dogovor za dograditev. Informacije:

Ing. BUILA
Ljubljana, Titova 69

Ugodno prodam novejšo vrstno hišo s petimi sobami, garažo in vrtom, takoj vseljivo, v Mengšu pri Ljubljani. Ponudbe pošljite na naslov:

MARIČKA MEHLE
Ljubljana, Kurilniška 16

Alfa Romeo

pojem hitrosti,
udobja in elegance

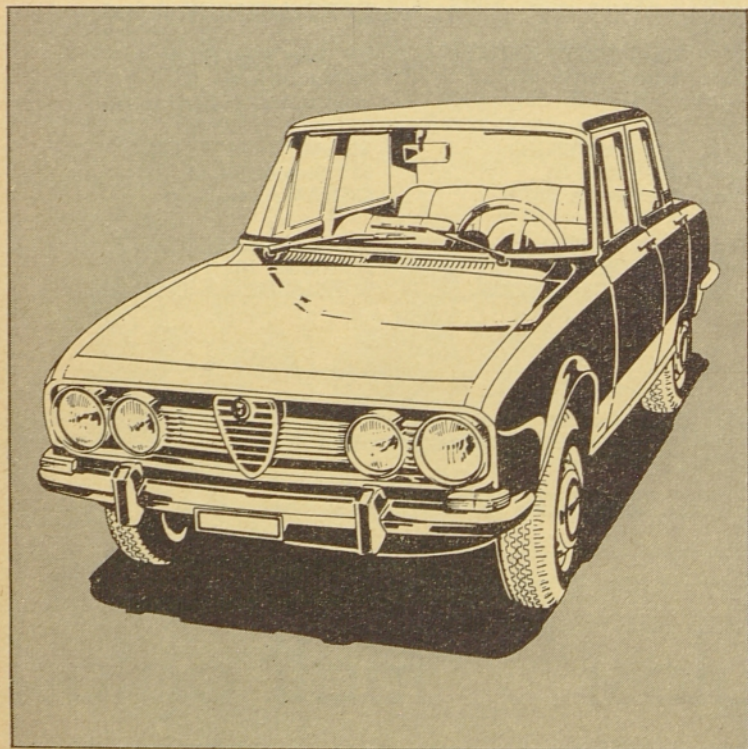
Od nekdanj zagotavlja Alfa Romeo odlike, ki jih pričakujemo od tako kvalitetnih avtomobilov. Bistvena sprememba, ki jo je prinesel čas, pa je v tem, da so današnje »alfe« (tehnično in oblikovno dognane) dostopne širokemu krogu kupcev in ne le nekaj izbrancem. Udobnost, ki je bila nepotrebna pri športnih avtomobilih, je zdaj postala eden največjih razlogov za nakup.

BERLINA 1750 — 1779 ccm, 132 KM, 180 km/h

GIULIA 1300 TI — 1290 ccm, 103 KM, 169 km/h

Drugi tipi: giulia super, gt junior 1300, gt celoce, spider veloce

Radi vam pošljemo vse podrobne informacije in prospekte.

**zastopstvo tujih firm:
alfa romeo, m.a.n., gibo, same,
alpina, bertolini, autovox...**

**ljubljan, celovška 32, 34, 182
telefon: 313-141, 313-062, 56-455**

ZASTOPSTVO INOZEMSKIH TOVARN
IN KONSIGNACIJE

tehno union

LJUBLJANA, VOŠNJAKOVA 5

TELEFON komerciala,
uprava in računovodstvo
h. c. 320 855, skladišče
51 466 — 51 466

TELEGRAM: TEHNO-
UNION LJUBLJANA

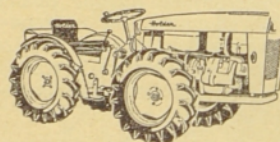
TELEX 31-200,

POSTNI PREDAL 01-347

Ima v svojih konsignacijskih skladiščih v Ljubljani veliko izbiro visoko kvalitetnih kmetijsko-obdelovalnih strojev

Holder

1888

AG-3 CULTITRAC

1500 ccm, 30 KS/DIN, pogon in krmilj. na 4 kolesa, razmak koles 78/120 cm, teža 990 kg

E-6 ENOOSNI TRAKTOR

Izdelan za potrebe vrtnarstva, vinarstva itd. Motor 200 cm, 6 KS, 4 brzine naprej, 3 nazaj. Razmak koles 22/50 cm. Priključki: plug, kosilnica, freza, jermenica, čistilec snega. Teža ca. 100 kg.

Pogon na 4 kolesa, krmilj.
4 kolesa 1000 cm, 20 KS/DIN,
Razmak koles 78/116 cm
Višina 100 cm — Teža 820 kg

REFORM

MOTORNE KOSILNICE

Kosilnica REFORM je specialna ročna motorna kosilnica, prirejena za uporabo na hribovitih terenih, kjer je možno kositi pri vzponu 80%. S svojo mehanično prilagodljivostjo na naravne ovire je pokazala izredne sposobnosti v ravninskih predelih. Posebej se mora pohvaliti izredno lepa in kvalitetna košnja. Kosilnica je opremljena z 2-taktnim bencinskim motorjem ROTAX 6 KS, poraba goriva 1,20 l/h. Kosilnica ima 2 brzini, eno naprej in povratno, hitrost pri delu je 3,6 km/h. Osnovni učinek je 0,50 ha/h.

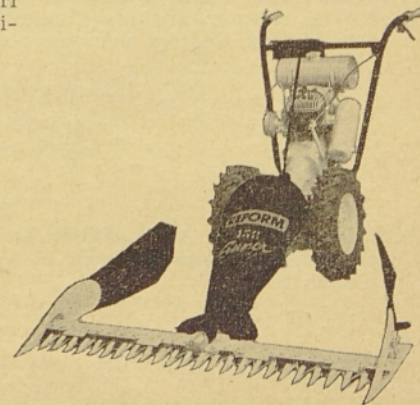
Servis in rezervni deli
zagotovljeni!

Zahtevajte naše ponudbe
in točne strokovne podatke!

tehno union

VOŠNJAKOVA 5

Telefon: h. c. 320 855

Pri Slovenski izseljenski matici lahko dobite

Slovenska izseljenska matica vam po naročilu lahko pošlje katerokoli knjigo, ki je izšla v Sloveniji in je še na voljo. Posebej pa vam priporočamo:

Ivan Cankar: THE BAILIFF YERNEY (Hlapec Jernej, angleški prevod)

— Eno izmed najboljših del Ivana Cankarja, ki je bilo doslej prevedeno že v številne tuje jezike. — Cena: 30 din.

Ivan Potrč: THE LAND AND THE FLESH (Na kmetih)

— angleški prevod enega izmed najboljših del slovenske povojne književnosti; večkrat nagrajeno delo, po katerem radi segajo tudi tuji bralci.

Anton Slodnjak: SLOVENSKO SLOVSTVO

— Doslej edina zgodovina slovenskega slovstva, ki obravnava tudi književno udejstvovanje slovenskih izseljencev. — Cena: 85 din.

Anton Slodnjak: FRANCE PREŠEREN I, II

— celotno zbrano delo največjega slovenskega pesnika z obširnimi življenjepisom in komentarjem. — Cena: 90,00 din.

IZ RODA V ROD DUH IŠČE POT

— antologija slovenske poezije, ki zajema najlepše slovenske pesmi vse od Trubarja pa do današnjih dni. — Cena: broširana 29,50 din, vezana v pl.: 49,50 din.

Anton Ingolič: ŠUMIJO GOZDOVI DOMAČI

— zanimiv roman iz življenja pohorskih gozdarjev. — Cena: 70,00 din.

Andrej Kokot: ZEMLJA MOLČI

— prva pesniška zbirka koroškega Slovenca, kar je med Slovenci v Avstriji svojevrsten dogodek. Knjiga je pravi odraz dogajanj med našimi rojaki na Koroškem. — Cena 10 din.

SLOVENSKE NARODNE JEDI

— Knjiga, ki bi ne smela manjkati v nobeni slovenski hiši doma in po svetu. — Cena: 29 din.

NARODNE VEZENINE NA SLOVENSKEM

— Knjiga, ki nam razkriva čudovit zaklad slovenske ljudske umetnosti. — Cena: 44 din.

Jack Tomšič: POGNALE SO NA TUJIH TLEH

— Pesniška zbirka našega rojaka iz Clevelanda, ZDA. — Cena: 12,50 din.

Jože Klenovšek: RAZPOTJA NEMIRA

— Pesniška zbirka našega rojaka, ki živi v Južnoafriški republiki. — Cena: 15 din.

France Planina: JUGOSLAVIJA

— poljudno zemljepisni zapisi o Jugoslaviji, kakršna je danes. — Cena: 54,00 din.

Mira Mihelič: STOLPNICA OSAMELIH ŽENSK

— zadnje delo sodobne slovenske pisateljice. Cena: 43,00 din.

Pavle Zidar: JUGO

— roman pisatelja, ki se je v zadnjem času izredno uveljavil z opisovanjem kmečkega sveta. Cena: 42,00 din.

Josip Vandot: KEKČEVE ZGODBE

— zbirka popularnih zgodb o Kekcu, po katerih so bili posneti že trije slovenski mladinski filmi. Cena: 35,00 din.

Ivan Olbracht: BIBLIJSKE ZGODBE

— literarna obdelava najlepših zgodb Svetega pisma, ki jih je iz češkega originala prevedel Severin Šali. Cena: 62,00 din.

K navedenim cenam prištejemo še stroške pošiljanja z navadno pošto. Precej višja od te je letalska poštnina, ki znaša 12 do 40 dinarjev, za obširnejše knjige pa lahko tudi več.

GRAMOFONSKE PLOŠČE!

Slovenska izseljenska matica je posebej za vas izdala na dveh stereo ploščah prvo slovensko opero

GORENJSKI SLAVČEK

Obe plošči v stereo tehniki staneta 100,25 N din.

Razen te vam nudimo tudi vse plošče, izdelane v prvi slovenski tovarni gramofonskih plošč HELIDON.

Lahko pa vam pošljemo tudi katero koli ploščo, ki jo je izdala kaka druga jugoslovanska tovarna gramofonskih plošč. Jugoton, RTB, Diskos.

BARVNI DIAPOZITIVI

Za vas, še posebej pa za vaše otroke bodo zanimivi raznovrstni barvni diapozitivi (slides) v plastičnih okvirčkih, ki vam jih nudimo po izredno ugodnih cenah. Na voljo je več kot 100 različnih serij diapozitivov. Vašim otrokom, ki doslej še niso imeli priliko videti slovenske zemlje, bodo pričarali vse njene lepote in zanimivosti, po snovi pa zajemajo tudi vsa druga področja, ki vas zanimajo: *književnost* (slike iz življenja in dela vseh pomembnih slovenskih pisateljev), *zgodovina* (posebej opozarjamo na vrsto diapozitivov, ki prikazujejo gradove na Slovenskem), *umetnost*, *zemljepisje*, idr. Vsaka serija diapozitivov ima tudi posebno knjižico s pojasnili k besedilu.

1 serija barvnih diapozitivov, s tekstom stane . . . 49,50 N din

1 serija črno-belih diapozitivov stane 39,50 N din

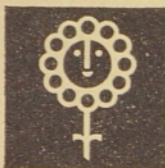
Vsaka serija obsega od 20 do 40 posnetkov.

Za vsa naročila se obrnite na naslov:

SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA, LJUBLJANA,
CANKARJEVA 1/II — JUGOSLAVIJA

Vezenine BLED

BLED — JUGOSLAVIJA

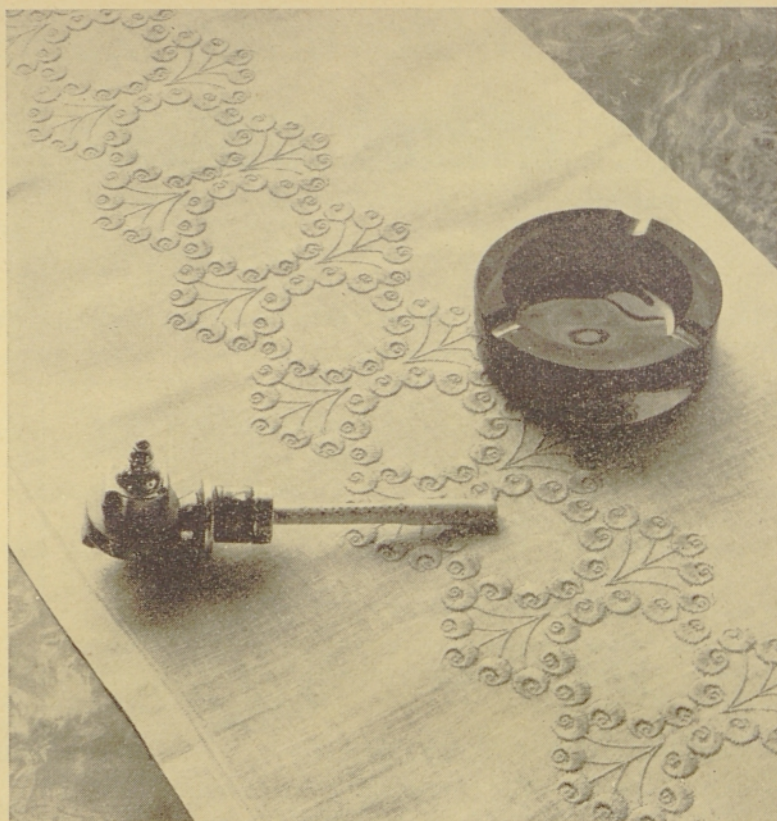
Vsem našim dragim rojakom
želi

TOVARNA VEZENINE IN ČIPK
na BLEDU

srečno novo leto 1970!

Vabimo vas, rojaki, da nas obiščete, ko pridite v Slovenijo, v naši trgovini na drobno na BLEDU, poleg pošte. Nabavili si boste lahko naše najnovejše vezenine za letne obleke, bluze in zavese v vseh barvah. Pridite! Postreženi boste vljudno in solidno. Pri deviznem plačilu vam nudimo 10% popusta.

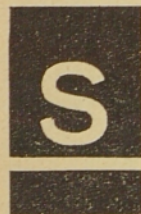
S pristrčnim novoletnim pozdravom
se priporoča KOLEKTIV IN UPRAVA
»VEZENINE«, BLED

Turistično društvo Bohinj

BOHINJ ena najlepših dolin v Julijskih Alpah je s svojim romantičnim jezerom, slapom Savice in mogočnim Triglavom prav gotovo kraj za idealno letovanje, ki s svojo prvobitnostjo: z gorovji, skritimi visokimi planotami in dolinami, gozdovi, planinami z jezerci, pašniki in starimi naselji sklada s sodobno udobnostjo: s hoteli, cestami in žižnicami, tako da ne kazi in ne ruši intimne harmonije. Najlepsi okras Bohinja je prirodno ohranjeno jezero, ki poleti nudi gostom prijetno kopanje, čolnarjenje in lov na bohinjsko postrv, pozimi pa vabi športnike na ledeno ploskev. Očarjivi so sprehodi v bližnjo in daljno okolico, izleti na gorske velikane, vožnje z gondolskimi žižnicami in sedežnicami, planinarjenje, smučanje. Bohinj z okolico je poln zgodovinskih zanimivosti; tu so tudi stalne kulturno-umetniške in zabavne prireditve. Stevilni sodobni hoteli in kmečki domovi nudijo vso domačnost in gostoljubnost. Kdor enkrat obišče Bohinj, se bo še in še vračal. Pridite tudi vi! Informacije o vsem vam hitro posredujejo hotelji in

TURISTIČNO DRUŠTVO BOHINJ
Pošta Stara Fužina
in vam želi srečno novo leto 1970!

Zavarovalnica SAVA

P. E. Kranj, Oldhamska ulica 12

Naša poslovna enota Zavarovalnice SAVA želi vsem svojim in bodočim zavarovancem zdravo in uspešno novo leto 1970! Priporočamo vam, da se poslužujete naših ugodnih zavarovalnih uslug, kajti staro geslo »Nesreča nikdar ne počiva« vedno velja. Posebno vam priporočamo ugodnost stanovanjskega zavarovanja, nepremičnin, gospodinjstkih strojev in pripomočkov, pedvsem pa osebnega nezgodnega zavarovanja in tudi za primere tatvine, vloma, požara itd. Zavarovanje lahko namenite v korist vaših sorodnikov in prijateljev, živečih v domovini. Za vse podrobne informacije se obrnite na direkcijo Poslovne enote Kranj ali na naše terenske zastopnike. Pogoji vseh vrst zavarovanj so zelo ugodni, upravičene premije v primeru nezgode izplačujemo takoj.

»Okovje« Kamna gorica

Bančni račun 5154-1-932
Železniška postaja PODNART
Telefon: KAMNA GORICA 70 336

Izdelujemo vse vrste nasadil (pantov) za vrata in okna, vrtljive industrijske stole, plastične izdelke primerne za embalažo, tehnične izdelke za industrijo in široko potrošnjo, manjšo embalažo za razne predmete, tudi za kozmetične pripomočke.

Pozdravljamo vse naše rojake v tujini in jim želimo srečno novo leto 1970!

KOLEKTIV TOVARNE
»OKOVJE«

Hotel Triglav Mojstrana

Vsem izseljencem, našim rojakom, živečim v tujini, želi uprava hotela TRIGLAV s celotnim kolektivom srečno, zdravo, uspeha polno novo leto 1970, z željo, da nas v zimski sezoni obiščete v Mojstrani! Naš hotel leži skoraj ob vznožju Triglava s prekrasnim razgledom na mogočne Julijce. Od njega vodijo čudovita pota na zanimive krajshe in daljše izlete na okolišne hribe, na smučišča pod Mežakljo pa se lahko popeljete z vlečnico. Tudi v zimskem času do do nas redne avtobusne zveze, ceste so redno pluzene in je možen dostop z vsakim avtomobilom.

Penzion v našem hotelu — celodnevna oskrba s prenočiščem — velja v zimski sezoni 45 do 50 dinarjev.

Pridite! Vljudno vas bomo postregli, v vaše in naše zadovoljstvo. Naše geslo je: Kdor odhaja iz naše hiše, naj odhaja zadovoljen!

PEKO

TOVARNA OBUTVE TRŽIČ

Vsem našim rojakom v Severni in Južni Ameriki, v Avstraliji in v vseh evropskih deželah, želi tovarna obutve PEKO iz Tržiča sreče, miru in uspehov polno novo leto 1970! Pridružujemo še željo, da nas v prihodnjem letu obiščete v našem prelepem gorenjskem mestecu Tržiču. Še posebej vas vabimo na tradicionalno »Šuštersko nedeljo«, sejem obutve, kjer si boste lahko nabavili res kvalitetne čevlje po reklamni ceni. Pokrovitelj sejma, prvo nedeljo v septembru, je tovarna obutve PEKO, Tržič.